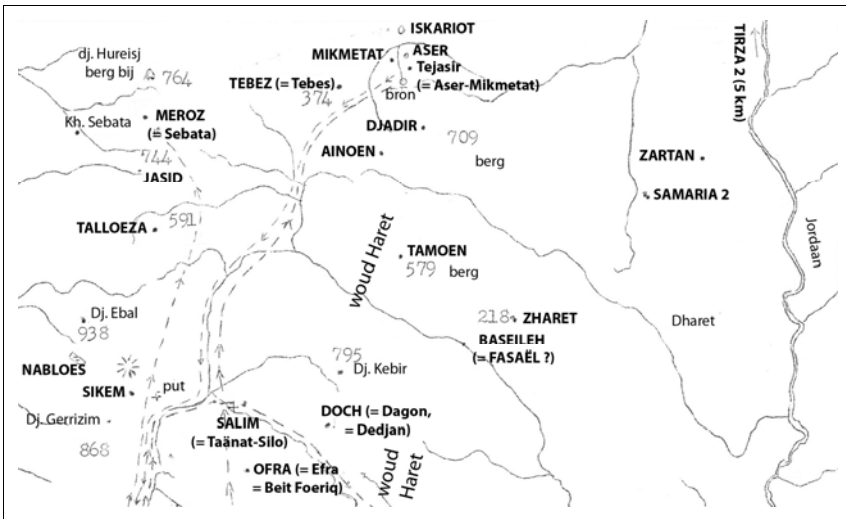

Openbaar Leven van Jezus

Hoofdstuk XI – Door West-Palestina terug naar Kafarnaüm (vervolg).

Op het einde der voorgaande aflevering, fasc. 18, zagen wij Jezus te Meroz aangekomen. In nr. 795, voetnoot 399, werd Meroz vereenzelvigd met, of aangewezen bij benadering in de buurt van Sebata, een oude ruïne in een diep dal aan de zuidvoet van de djebel Hureisj (764 m) en aan de noordvoet van de berg bij Jasid (741 m).

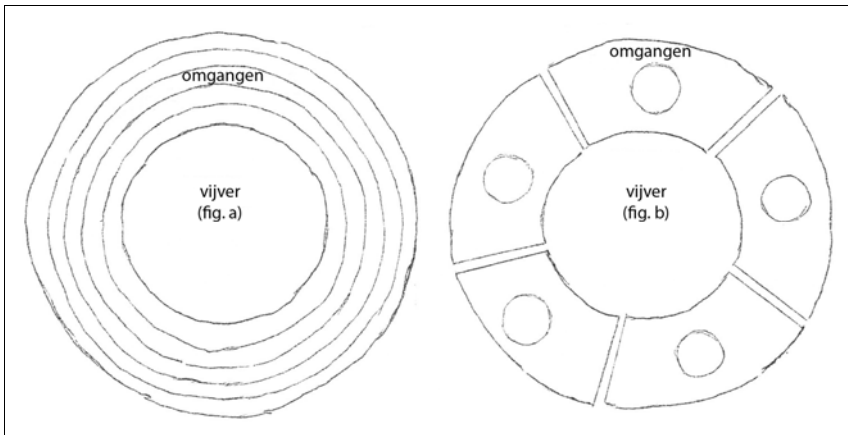
Ook Judas was daar met andere leerlingen aangekomen, maar was nog niet bij Jezus geweest. De zienster beschreef uitvoerig zijn geschiedenis en karakter. Haar verhaal over Jezus' verblijf te Meroz gaat verder:

Genezing van zieken en bezetenen.

802.

29 oktober. –

Midden in Meroz is een zeer mooi ingerichte bron; zij ontvangt haar water door een buizenleiding van de nabije berg ten noorden van de stad. Rond die bron zijn 5 omgangen, die op hun beurt van watervijvers voorzien zijn⁴⁰¹.

Deze ontvangen hun water uit de bron (of grote middelvijver) door middel van pompen. In de uiterste omkring staan ook enige

⁴⁰¹ De inrichting van de vijver en het gesticht is te vergelijken met die van de vijver Bethesda te Jeruzalem en met die van Ennon.

De 5 omgangen rond de vijver kan men zich op 2 manieren indenken:

- a) als stroken grond die alle 5 de vijver geheel omringen.
- b) als één zeer brede strook die de vijver omringt, maar in 5 delen gesneden is door paden, die naar de vijver leiden.

Samen omvangen deze 5 stukken grond de vijver, zoals fig. b het voorstelt. Deze voorstelling verdient, ons inziens, de voorkeur. Hoe is anders b.v. te verklaren dat ieder omgang een vijver heeft, gelegen rond de middelvijver?

Het geheel is door een muur omgeven, waartegen de cellen van de zwaar zieken aangebouwd zijn, zoals te Bethesda.

huisjes, waarin men baden kan; de gehele inrichting of plaats kan gesloten worden.

Hier in deze gangen rondom de bron had men deze morgen vele en voor ongeneeslijk gehouden zieken uit de stad op hun bedden aangebracht. De ergste zieken had men in de huisjes van de uiterste omkring gelegd. De stad heeft inderdaad vele zwaar zieke mensen, want ze is achterlijk, geminacht, hulp- en radeloos. Er zijn daar mensen, die ook reeds lang lijden aan waterzucht, lamheid en allerhande andere kwalen.

Jezus begaf er zich met zijn leerlingen naartoe, doch zonder Judas, die Hem nog niet voorgesteld geworden was; de Farizeeën en enige aangekomen vreemdelingen waren mee tegenwoordig; zij stonden bij de vijver in het midden, van waar men alles kon overzien. Enerzijds verbaasden en anderzijds verbitterden hen Jezus' wonderen, want zij waren meestal oude, verstarde, in hun mening vastgeroeste mensen. Telkens als zij vroeger van Jezus' wonderen hoorden spreken, schudden zij ongelovig het hoofd, grinnikten zij spottend, haalden de schouders op en weigerden het te geloven. Nu moesten zij zich wel verwonderen en ergeren, wanneer zij de zware, ongeneeslijke zieken uit hun eigen stad genezen en onder lofgezing hun bedden naar huis zagen dragen; zij waren des te meer verbitterd, omdat zij gehoopt hadden hier nu eens Jezus' macht aan die ongeneesbare kwalen te zien falen. *Maar Jezus zette zijn genezingen aan de overige zieken voort, die Hij ook onderrichtte, vermaande en troostte, zonder zich om de Farizeeën te bekommeren;* de ganse stad was vol vreugde en gejuich en lofgezing en dit duurde tot de middag.

Nu trok Jezus weer door de Oostpoort uit de stad naar zijn herberg. Op zijn tocht door de straten riepen Hem enige zeer woedende bezetenen toe, die men uit hun gevangenis had losgelaten. *Jezus legde hun het zwijgen op;* ze zwegen dan en kwamen ootmoedig voor zijn voeten. *Hen genezend beval Hij hun zich te reinigen.*

Van zijn herberg ging Jezus met zijn leerlingen een heel eind ver (b.v. 1 km) westwaarts, een weinig opstijgend rond de noordelijke buitenkant van de stad tot op een zekere afstand van het daar gelegen melaatsenhuis. (Misschien wel, zoals dikwijls, tegen de stadsmuur aangebouwd, cfr. fasc. 16, nr. 594, voetnoot 282).

Hier gebood Hij zijn leerlingen Hem alleen verder te laten gaan en te scheiden. Hierop sloegen zij, waar de weg zich splitste, het pad in, dat noordwaarts op de berg liep. *Jezus echter ging in het huis der melaatsen, riep hen buiten en hen aanrakend genas Hij hen en beval hun zich voor de wettelijke reiniging te gaan tonen aan de priesters.*

Hierna ging Jezus een weg op, die (schuin) noordoostwaarts liep en uitkwam op de weg die de leerlingen ingeslagen waren.

Judas Iskariot tot leerling aangenomen.

803.

Ondertussen was Judas Iskariot hier op de berghelling tot hen gekomen; Bartolomeüs en Simon de Ijveraer stelden hem aan Jezus voor met de woorden: “Meester, dit is Judas van wie wij U gesproken hebben.”

Jezus zag hem zeer minzaam, doch met een onbeschrijfelijke weemoed aan en Judas zei met een buiging tot Jezus: “Meester, ik bid U mij een deel aan uw lering te verlenen.” *Jezus antwoordde zeer zacht en profetisch: “Dit deel kunt gij nemen, indien gij het niet aan een andere wilt overlaten.”*

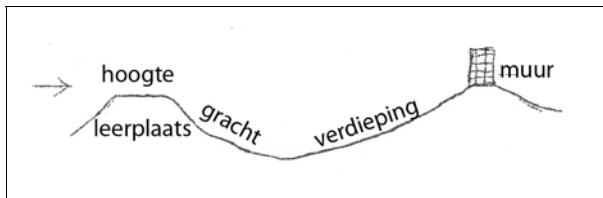
Dit was de zin van zijn woorden, en ik voelde dat Hij daarmee op Matthias profeteerde, die later de plaats van Judas onder de twaalf innam (Hand. 1, 20). Het was tevens een toespeling op het verraad van Judas, die zijn Meester verkocht; dit voelde ik daarbij, maar de uitdrukking bevatte nog méér.

Hierop begon Jezus te spreken en te onderrichten en zij gingen samen verder de berg op. Op de top wachtte reeds een grote menigte mensen, ja, ook talrijke Farizeeën uit Meroz, uit Atarot, dat aan de noordkant van het gebergte ligt, en uit het ganse gewest. Immers reeds de vorige dagen had Jezus deze prediking door de leerlingen laten aankondigen, en waarschijnlijk waren ook de leerlingen van Galilea door Judas er naar toe geroepen.

Jezus hield een streng sermoen over het Rijk, de boetvaardigheid en de verlatenheid van dit volk, dat zich uit zijn lauwheid moest oprichten.

Deze morgen wist ik nog alles, maar ben het nu weer vergeten.

Hier, boven, was geen leerstoel; men leerde op een heuvel(hoogte), die omgeven was door een gracht(verdieping) en deze was omrand door een muur, waarop de toehoorders zaten en stonden. (Wellicht zó te verstaan:)

Men heeft hier (op de hoogste top van het gewest met niveau van 764 m) een zeer mooi vergezicht.

Men ziet over Samaria (443 m), over Meroz (590 m), Tebez (374 m), en Mikmetat (300 m) en al de omstreken heen, maar niet over de Gerizzimberg, doch tegen zijn oude tempeltorens (868 m) (misschien langs de Ebal weg, die met zijn nog hoger niveau enigszins in de weg schijnt te moeten liggen (940 m)).

Men ziet in zuidoostelijke richting tot tegen de Dode Zee, in oostelijke richting naar Gilad over de Jordaan, doch schuin naar het noorden ziet men de Tabor en men heeft langs deze berg weg, een doorzicht in de richting van Kafarnaüm.

's Avonds zei Jezus dat Hij morgen hier weer wilde leren. Vele aanwezigen sliepen hierboven in tenten, omdat zij te ver van huis waren. Jezus keerde met de leerlingen naar de herberg vóór Meroz terug en leerde onderweg veel over het benuttigen van de tijd, het Heil dat zo lang op zich had laten wachten, maar hun nu aangeboden werd, aan te nemen; Hij sprak over het verlaten van alles: goederen, bezit, naastbestaanden om Hem te volgen, over de vereisten van de navolging, over het helpen van behoeftigen, het laven van dorstigen en meer andere werken van barmhartigheid.

In de herberg nam Jezus een maaltijd met de leerlingen. *Op de berg had Hij ook geld aan de armen laten uitdelen, dat de leerlingen van Kafarnaïm meegebracht hadden, en hierbij bemerkte ik hoe Judas' geldzucht zich verried door de opmerkzaamheid die hij liet blijken. Onder de maaltijd in de herberg leerde Jezus tot diep in de nacht; ik heb ze niet zien gaan slapen.*

Heden was Judas voor de eerste keer met Jezus aan tafel en in de nacht onder hetzelfde dak.

Rede op de berg bij Meroz.

804.

30 oktober. –

Jezus ging de volgende morgen nogmaals de berg op en hield een lange toespraak, die de hele voormiddag duurde, bijna op de wijze van de grote bergrede. Er was een ontelbare menigte volk opgekomen; ook spijzen werden uitgedeeld: brood, honig en vissen, die gekweekt werden in de vijvers, die door de kleine beken van het gewest gevormd werden. (De beken zijn hier nog in hun ontstaan).

Jezus had ook door zijn leerlingen een voorraad voor de armen opgedaan.

Op het einde van zijn rede sprak Hij nogmaals van het enige talent dat zij, als afstammelingen van de dienstmeiden of slavinnen, ontvangen en begraven hadden, en Hij viel hevig tegen de Farizeeën uit, omdat zij het arme volk slechts zwaar verdrukten en het voor de rest in zonde en onwetendheid lieten steken.

Er waren ook bekeerde Samaritanen hierboven en Jezus richtte tot de Farizeeën het verwijt en de vraag, waarom zij die mensen haatten, waarom zij hen niet allang tot de ware leer teruggebracht hadden.

Hierdoor gekrenkt begonnen de Farizeeën met Hem te twisten en kwamen voor de dag met een serie tegenverwijten dat Hij zijn leerlingen te grote vrijheid liet, dat zij niet streng genoeg waren in het vasten, in allerhande onderhoudingen en reinigingen, in het nakomen van de sabbat, in het vermijden van tollenaars en sekten. Meer dergelijke beschuldigingen haalden zij uit hun repertorium, meer bepaald dat zij geenszins leefden, zoals het de leerlingen van profeten en wetleraren betaamt.

Jezus antwoordde hun hierop met het gebed van de liefde tot de evenmens: "Bemint God boven alles en uw naaste gelijk uzelf." Dit noemde Hij het eerste gebod, waarop zij zich in de eerste plaats moesten toeleggen, in plaats van onder uitwendige gebruiken de inwendige misbruiken te verbergen. Hij zei dit een weinig verbloemd, met beeldspraak en vandaar dat Filippus en Taddeüs Hem zeiden: "Meester, zij hebben U niet verstaan." Jezus verklaarde het hun dan nogmaals, nu zeer duidelijk en Hij beklaagde het onwetende, arme, zondige volk, dat zij met hun uitwendige onderhoudingen van voorschriften geheel hadden

laten bederven. Hij zei voluit dat zij die aldus handelden, geen aandeel aan zijn Rijk zouden bekomen.

Hij ging vervolgens de berg af naar zijn herberg, die ongeveer een half uur van de leerplaats en even ver van de stad gelegen was. Langs de weg bevonden zich talrijke zieken van alle aard, die men op draagbedden onder tenten gebracht had en die nu daar op Hem wachtten. Onder hen waren er velen die vroeger bij zijn genezingen te laat gekomen waren; zij waren hier uit het gehele gewest verzameld en *met troost en vermaning genas Jezus hen op verschillende manieren.*

Genezingen uit de verte.

805.

Ook was hier (op deze weg) een heidense weduwe uit Naïm gekomen, die Laïs heette; zij wilde van Jezus de genezing afsmeaken van haar beide dochters Sabia en Atalia; zij waren op de vreselijkste wijze door de duivel bezeten en zaten in kamers van hun huis te Naïm opgesloten. Ik heb die arme schepsels gezien; zij waren volkomen razend, werden somtijds heen en weer geslingerd en beten en sloegen rondom zich; men kon ze niet benaderen. Menigmaal lagen zij ook geheel bleek en van de krampen als ineengetrokken.

Hun moeder was op ezels met dienstmeiden en knechten hierheen gekomen; zij wachtte vol verlangen op enige afstand, tot Jezus in haar nabijheid zou komen, maar telkens wendde Hij zich weer tot anderen; zij kon haar ongeduldig verlangen niet meer beteugelen en riep dikwijls: “Ach! Heer! erbarm U over mij.”

Maar Jezus deed alsof Hij niets hoorde.

De vrouwen naast haar zeiden dat zij toch beter zou roepen: “Erbarm U over mijn dochters”, aangezien haarzelf niets deerde,

maar zij antwoordde: “Zij zijn mijn vlees, en indien Hij zich over mij erbarmt, erbarmt Hij zich ook over hen!”, en zij herhaalde haar geroep.

Toen zei Jezus tot haar: “Het betaamt dat Ik eerst voor mijn huisgenoten het brood breke, voordat Ik het breek voor de vreemdelingen.”

En zij hernam: “Het is zeker billijk, Heer, ik zal gaarne wachten en zelfs terugkeren, indien Gij me heden niet wilt helpen, want ik ben Uw hulp geheel onwaardig!”

806.

Jezus was nu met zijn gezelschap reeds klaargekomen; de genezenen trokken met hun bedden onder lofgezing weg; Hij wendde zich nog niet tot de ongelukkige vrouw, ja, Hij scheen haar te ontwijken. Toen werd zij zeer bedroefd en dacht: “Ach! Hij wil me niet helpen.”

Maar juist nu wendde zich Jezus tot haar en vroeg: “Vrouw, wat verlangt ge van Mij?”

Zij was gesluierd en wierp zich voor Hem neer en zei: “Heer! help mij! mijn beide dochters te Naïm worden door de duivel gekweld; ik weet dat Gij hen helpen kunt, indien Gij wilt, want alle macht is U in handen gegeven!”

Jezus antwoordde haar: “Ga naar huis, uw dochters komen u tegemoet, maar reinig u, want de zonden der ouders zijn op die kinderen.” Dit zei Hij stil en in ‘t geheim tot haar, en zij zei tot Hem: “Heer, ik beweene reeds lang mijn schuld, wat moet ik doen?”

Jezus antwoordde haar dat zij zich van het onrechtvaardig goed moest ontdoen, haar lichaam versterven en kastijden, bidden, vasten en aalmoezen geven en de zieken bijstaan.

Zij weende hevig, beloofde alles en trok vol blijdschap naar huis.

Deze vrouw had die beide dochters in overspel gewonnen; haar drie wettige zonen leefden verwijderd van haar en zij bezat nog goederen die hun toebehoorden. Zij was zeer rijk en leidde, zoals dikwijls welgestelde mensen, bij al haar droefheid, een genoeglijk, weelderig leven.

In mijn visioenen zag ik nu Naïm; ik zag de dochters elk in een eigen kamer, apart opgesloten; ik zag ze op het moment, waarop Jezus tot de moeder sprak, in onmacht vallen en de satan als een duistere volk uit hen wijken. Ik zag ze hevig wenen en nu in een geheel andere toestand. Ik zag dat zij hun verpleegsters bij zich riepen en hun haar genezing bewezen. Ik zag ze vrijgelaten worden, naar het bad gaan en van klederen veranderen.

Na nu vernomen te hebben dat hun moeder tot de Profeet van Nazareth gereisd was, trokken zij haar uit Naïm tegemoet, van een menigte bekenden vergezeld. Na een uur gaans kwamen zij hun moeder tegen en vertelden haar alles.

De moeder trok naar de stad en de dochters vervolgden met hun bewaaksters en knechten zonder uitstel hun weg naar Meroz. Daar wilden ze zich aan Jezus voorstellen, want het was hun ter ore gekomen, dat Jezus morgen daar nog zou zijn en er prediken; het tafereel hoe de moeder haar dochters ontmoette, was zeer aangrijpend.

Jezus was door de Farizeeën tot een maaltijd uitgenodigd en zij vroegen Hem of dan zijn leerlingen, als jeugdige mensen zonder ervaring en kennis en bovendien wat de meesten betreft, zonder voornaamheid in de omgang met geleerden, zouden meekomen?

Jezus antwoordde hun: "Geen haar op mijn hoofd denkt eraan ze niet mee te brengen, want wie Mij uitnodigt, nodigt ook mijn huisgenoten uit; wie deze afwijst, wijst Mij af." (cfr. Mt. 25, 40).

Zij zegden Hem hierop de leerlingen maar mee te brengen en zij gingen allen naar het feesthuis in de stad; *hier richtte Jezus nog het woord tot de verzameling en verhaalde en verklaarde menige parabel.*

(Laatste alinea staat oorspronkelijk als een aanvulling of herinnering midden in het volgende nummer).

Oogslag op de H. Vrouwen.

807.

De genezingen waren nog niet geheel geëindigd, of daar kwam Manahem, de gewezen en genezen blinde van Korea en nu een leerling, dien Jezus naar Betanië gezonden had, hier weer bij Jezus met de beide neven van Jozef van Arimatea. *Jezus sprak nu met hen.* Zij hadden van de H. Vrouwen geld en giften voor de gemeenteschat mee gekregen.

Ondertussen was Dina, de Samarietin, tot de H. Vrouwen naar Kafarnaüm gereisd en ook zij had een milde bijdrage meegebracht. Veronika en Joanna Chusa waren eveneens in Kafarnaüm geweest bij Maria en op hun terugtocht hadden zij Magdalena bezocht en haar in een veel beter gesteltnis aangetroffen; zij was zwaarmoedig (ontevreden over zichzelf) en haar dwaasheid scheen reeds door beter gevoelens verdrongen te zijn. Zij namen op hun terugreis Dina, de Samaritaanse vrouw naar Betanië mee. Ook een andere bejaarde weduwe is nu tot Marta getrokken en heeft haar gans bezit in de kas der Gemeente gestort.

In het verhaal van Jezus' laatste levensjaren, dat ik reeds deed, heb ik wel reeds van een verwante, bejaarde vrouw gewag gemaakt, die vóór Betanië woonde en die dikwijls grote reizen voor de Gemeente deed; het is dezelfde; ze heet Anna en is de natuurlijke dochter van de overleden Kleofas, die hij al had, vóór hij trouwde met Maria Heli, de oudste dochter der H. Anna; zij is

dus van vaderlijke zijde een zuster van Maria van Kleofas en van haar broers, die thans nog leerlingen van Joannes zijn en tot nog toe maar enige keren vermeld werden in mijn verhalen; zij was bij Nazareth getrouwd geweest en is weduwe.

Twee zonen van haar, die later ook leerlingen werden, dienen nu in de visserij als knechten op het schip van Zebedeüs.

Maria de Sufanietin is nu tot haar man gereisd en ik voorzie dat zij tezamen naar Ennon terug zullen keren.

Lazarus' landgoed bij de herberg, die ten oosten van Meroz staat, bestond in een schoon terrein met vele fruitbomen. Ook waren daar mooie dreven. De opzichters bleven daar bestendig en zorgden voor de verkoop van de vruchten; maar nu waren zij bovendien belast met het toezicht op de herberg.

Het langer verblijf van Jezus alhier in deze tijd was reeds bij de laatste bijeenkomst met Lazarus te Ennon (fasc. 18, nr. 740) geregeld geworden; de vrouwen waren daarop naar hier gereisd, om alles in gereedheid te brengen en de bewoners van het gewest waren op Jezus' komst voorbereid. (Spijts de uitdrukking 'bij de herberg' is toch wel Lazarus' landgoed bedoeld, 3 uren meer noordelijk.)

Slotrede op de berg bij Meroz.

808.

31 oktober. –

's Morgens leerde Jezus nog bij de bron in Meroz en in zijn toespraak verweet Hij de Farizeeën nogmaals dat zij het volk verwaarloosden.

In de namiddag besteed Hij weer de berg en hield er een prediking op de wijze van de bekende bergrede. In zijn afscheidswoord verklaarde Hij voor zijn toehoorders nogmaals de parabel van het begraven

talent. Sommige mensen zijn nu reeds 3 dagen hier gelegerd. Zij die gebrek leden, werden afgezonderd, en vooral zij ontvingen van de leerlingen geschenken en spijzen.

Reeds gisteren ontving Jezus van verscheidene mensen de uitnodiging naar verschillende andere plaatsen. Zo nodigde heden Judas Iskariots oom, een oude, zwarte, deugdzame, sterk gebouwde man, Jezus uit om morgen toch naar Iskariot te komen en *Jezus stemde er in toe.*

Toen Hij de berg afdaalde, wachtten daar enige zieken op Hem, die nog gaan konden, en *Hij genas hen.* Dit geschiedde niet ver van de weg tussen zijn herberg en Lazarus' landgoed, op een geringe afstand onder de plaats, waar de leerlingen spijzen aan de mensen uitdeelden.

Hier, op dezelfde plaats, waar de heidin Laïs uit Naïm gisteren voor Jezus neerknielde en Hem voor haar zieke bezeten dochters te voet viel, hadden heden die genezen dochters Atalia en Sabia in het gezelschap van hun meiden en knechten tot nu toe op Jezus gewacht; zij wierpen zich nu voor Hem neer en zo deed ook geheel hun gevolg. Zij spraken tot Hem: "Heer, wij hielden ons voor onwaardig Uw woorden te horen en we wachtten hier op U om U te danken voor onze bevrijding uit de vijandelijke macht."

Jezus beval hun op te staan en prees het geduld en de ootmoed van hun moeder, doch vooral haar zo vast geloof, waarmee zij als een vreemdelinge had gewacht tot Hij het brood voor zijn huisgenoten had gebroken. Nu echter behoorde ook zij tot zijn huis (cfr. Ef. 2, 19), want zij had de God van Israël in zijn barmhartigheid erkend. Zijn hemelse Vader had Hem gezonden om voor allen die aan zijn zending geloven en boetvaardigheid doen, het brood uit te delen.

Hij liet zich hierop door de leerlingen spijs brengen, reikte aan de twee dochters en aan ieder in hun

gevolg een stuk brood toe met een vis erop, en hield hun daarover een treffende en diepzinnige onderrichting voor; ze is mij helaas! weer uit het geheugen gegaan.

Hierop trad Hij met zijn leerlingen in de herberg. De ene dochter was 20, de andere 25 jaren oud. Door hun ziekte en opgesloten leven binnenshuis waren zij wit en bleek geworden.

Jezus te Iskariot.

809.

1 november. –

In de morgen ging Jezus met zijn leerlingen uit zijn herberg ongeveer een uur (2 uren) oostwaarts naar Iskariot, een dorp van zowat 25 huizen. Deze liggen diep in een bergengte, beneden op moerassige grond, op één rij, naast een zwart water vol riet; hier en daar vormt dit water door afdamming putten voor het looien van leder. Dikwijls hebben zij geen water genoeg en moeten het dan van andere bronnen erin laten vloeien.

Ook komt het slachtvee van Meroz in dit gewest ter weide en wat zij dáár nodig hebben, slachten en villen zij aanstonds hier en looien de huiden.

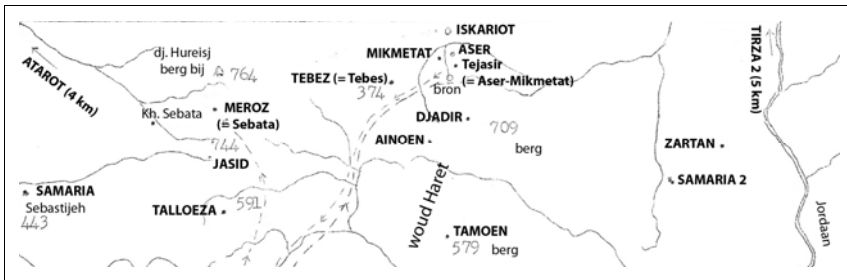
De bergengte ligt vlak ten noorden van Mikmetat. Het looiersbedrijf wordt wegens de sterke stank door de Joden voor minderwaardig gehouden⁴⁰². Vandaar dat zij tot het runnen

⁴⁰² **Iskariot.** – De ligging van Iskariot kan niet duidelijker beschreven worden. Om dit in te zien is een blik op een goede kaart voldoende.

Zie b.v. grote kaart 3; fasc. 18 (Kaart van Jezus' rondreizen); het ligt bij de beek in het diepe ravijn tussen de bergen Djadir in het zuiden en Ibzik in het noorden, aan de voet van de heuvel van Mikmetat; meer oostelijk krijgt men een ruim, effener terrein, enz.

Wat K. over de leerlooierstand beweert, wordt door het volgende bevestigd: "De leertouwerij bestond reeds lang vóór Chr. bij de Joden, doch wegens de

van de huiden der geslachte dieren heidense slaven en ook nog andere geringe mensen van geminachte volksrassen gebruiken (b.v. afstammelingen der oude Kanaänieten), die ook te Meroz wonen, doch afgezonderd. Hier te Iskariot is niets dan leertouwerij en het schijnt mij toe dat de meeste huizen hier eigendom zijn van de oom van Judas, de oude Simeon.

Judas opnieuw uitgebeeld.

810.

Judas was zijn oude oom zeer gedienschtig en hem nuttig in zijn lederhandel. Nu zond de oom hem eens met ezels uit om ruwe huiden te kopen, dan weer met bereid leder naar de zeesteden; hij was een bekwaam en listig makelaar en onderhandelaar. Hij was thans nog geen booswicht; had hij zich in kleine zaken overwonnen, het ware nooit zover met hem gekomen.

De H. Maagd heeft hem zeer dikwijls gewaarschuwd; hij was zeer onstandvastig; hij kon een hevig berouw hebben, maar helaas! het was niet duurzaam. Steeds zat het wereldse rijk hem in het hoofd, en hoe onzekerder, hoe problematieker hem dit werd, des te begeriger begon hij geld te ontvreemden en te verzamelen. Eens hoopte hij een goede slag te slaan, maar hij was ten eerste

stank die dit bedrijf verspreidt, woonden de leerlooiers in afgelegen afgezonderde wijken. Dit beroep beschouwden de Joden als een verachtelijke en bijna onreine bezigheid." (D.B. Corroyeur).

verbitterd, toen de waarde van Magdalena's zalf hem niet in handen kwam (cfr. Joa. 12, 4-6).

Op Jezus' laatste loofhuttenfeest begon hij zich zonder inwendige weerstand op de boze zijde te werpen. Wanneer Hij Jezus voor geld verried, verwachtte hij niet dat Jezus gedood zou worden, maar dat Hij weer zou vrijkomen (ontsnappen): zijn oogmerk was alleen het geld in handen te krijgen: hij is voor mij steeds de oorzaak van de smartelijkste droefheid geweest.

Hier in Iskariot was Judas zeer dienstvaardig en behulpzaam; hij voelde zich hier te huis. Zijn oom, de leertouwer Simon (Simeon) ontving Jezus en de leerlingen reeds vóór het dorp, waste hun voeten en bood hun de verversing aan. Het is een werkzaam en flink man; Jezus kwam met de leerlingen in zijn huis; ik heb er vrouw en kinderen en dienstpersoneel gezien; het is, meen ik, zijn familie.

Jezus ging naar de andere (de oost-)zijde van het dorp; op een effen vlakte was daar een soort luthof; daar stonden ook nog loofhutten overeind, alle dorpelingen waren er verzameld en *Jezus verhaalde in zijn toespraak de parabel van de zaaier met de verschillende zaaigrond en vermaande de inwoners*, waarvan velen zijn lering op de berg gehoord hadden, *zijn woord in een goede grond te ontvangen.*

Hij nam ook nog al staande met de leerlingen en de familie een kleine maaltijd en de bejaarde Simon bad Jezus nogmaals zelf dat Hij Judas, zijn neef, over wie hij vol lof was, deel zou laten hebben aan zijn lering en Rijk. *Jezus antwoordde hem op juist dezelfde wijze als aan Judas zelf: "Hieraan deel te nemen staat eenieder vrij, die zijn deel niet wil afstaan aan een ander."*

Jezus deed hier geen genezingen; hun zieken had Hij reeds op de berg bij Meroz genezen.

Jezus in Dotan.

811.

In de namiddag ging Jezus westwaarts terug tot bijna in de buurt van de herberg die Hij betrokken had, en wendde zich dan noordwaarts. De berg waarop Hij gepredikt had, ter linkerzijde, en een andere berg ter rechterzijde latend, ging Hij door een dal.

Atarot liet Hij links, wendde zich een weinig (of korte tijd) noordoostwaarts en dan weer noordelijk. Tenslotte, een bergterras dieper dalend (op een minder hoge bergvlakte afdalend) kwam Hij te Dotan.

Deze stad ziet in het oostelijk (?) dal van de Esdremonvlakte neer (van de Dotanvlakte, thans sahel Arrabeh, die een verlenging is van de eigenlijke Esdremonvlakte); ze heeft ten oosten bergen boven zich en ten westen het dal onder zich (niveau van de stad: 300 m; van de vlakte ten westen: 250-225 m; van een bergrug ten oosten en zelfs ten noorden 325 m; een top van de nabije bergrug ten oosten bereikt 413 m)⁴⁰³.

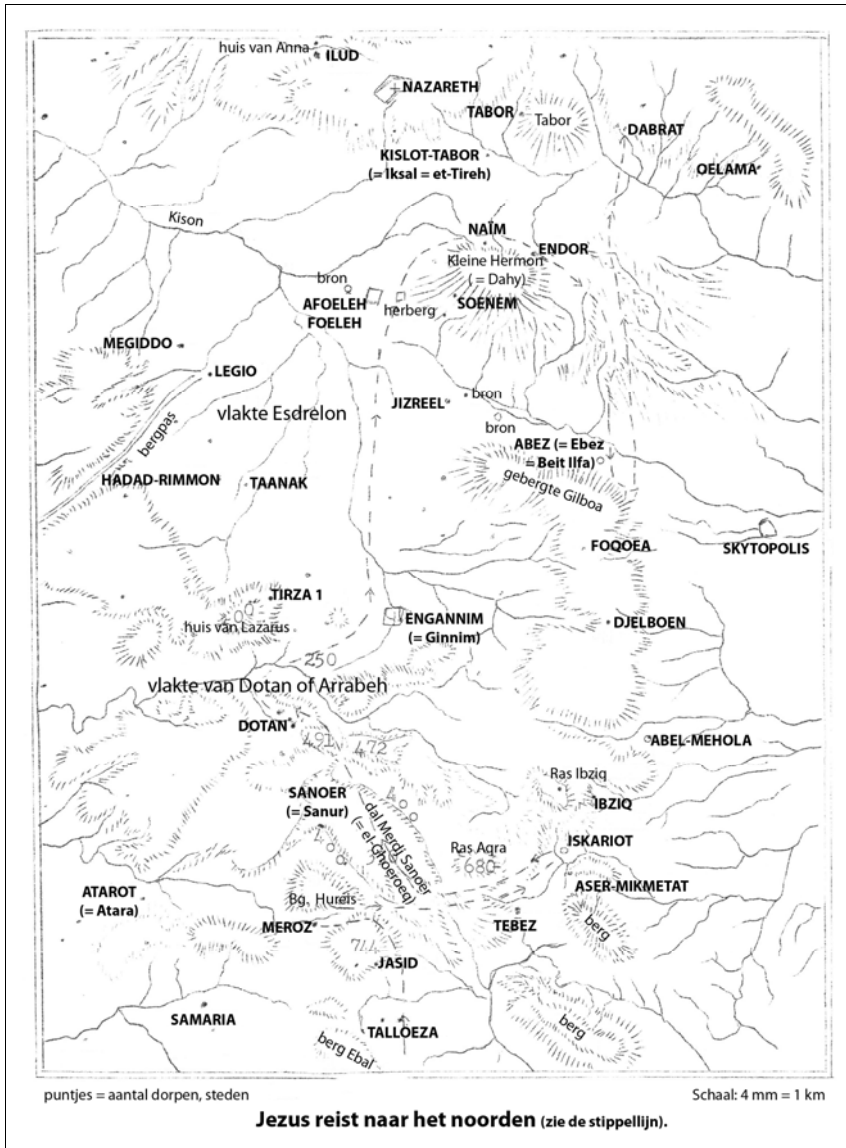
⁴⁰³ Weg van Jezus van Iskariot naar Dotan.

Hij verlaat het ravijn waarin het leerlooiersdorp Iskariot gelegen is, passeert door een pas tussen Tebes in het zuiden en de door K. vermelde hoge berg in het noorden.

Jezus wendt zich om de laatste berg, nl. de Ras Aqra met een top van 678 m en heeft deze berg rechts, terwijl Hij ietwat verder links de nog hogere berg Hureisj heeft, waarop Hij gepredikt heeft; de herberg waar Hij gelogeerd heeft, ligt Hem ook links, doch nader.

Nu komt Jezus in een dal, zegt K. Zij bedoelt de diepe door bergen ingesloten ruime valleivlakte Merdj Sanoer of ook genaamd el-Ghoeroeq. Het water heeft er geen afloop en in de winter is het er slijkerig. Haar niveau is gemiddeld slechts 375-350 m.

Daarna komt Jezus weer in een bergdistrict met toppen van 450 tot 500 m of bijna, waarna de bergachtige bodem begint te dalen naar de Dotanvlakte en meer noordelijk naar de Esdremonvlakte.

Jezus daalt mee af en volgt enige tijd een terras of heuvelrug van 300 m en meer, met een top van 413 m. Westelijk van deze top ligt de vrije, losse heuvel met een niveau van 300 m (zie de kaart). Op deze heuvel ligt Dotan.

Jezus werd op zijn weg door drie hopen mensen vergezeld; het waren zulke die van zijn bergprediking terugkeerden; zij reisden in gescheiden groepen en begaven zich naar verschillende steden om er de sabbat (2 november) te vieren. Hij ging om de beurt met één van deze groepen.

Van de herberg naar Dotan was de afstand bijna 3 uren (in rechte lijn 2 flinke uren). Dotan is een stad wel zo groot als Münster.

Ik zag in een bijvisioen dat Elizeüs hier door Jeroboams soldaten gevangen genomen moest worden, maar dat zij met blindheid geslagen werden (II Kon. 6).

Er lopen twee grote landwegen door Dotan.

- De ene leidt zuidwaarts van Galilea naar Samaria en Judea;
- de andere komt van de overzijde van de Jordaan hier voorbij en loopt door het dal naar Afeke (stad in de kustvlakte) en zo naar Ptolemaïs-aan-zee.

De houthandel is karakteristiek voor deze stad. Hier, rondom op het gebergte en bij Samaria is nog veel hout, maar over de Jordaan en bij Hebron en aan de Dode Zee is het kaler op de bergen⁴⁰⁴.

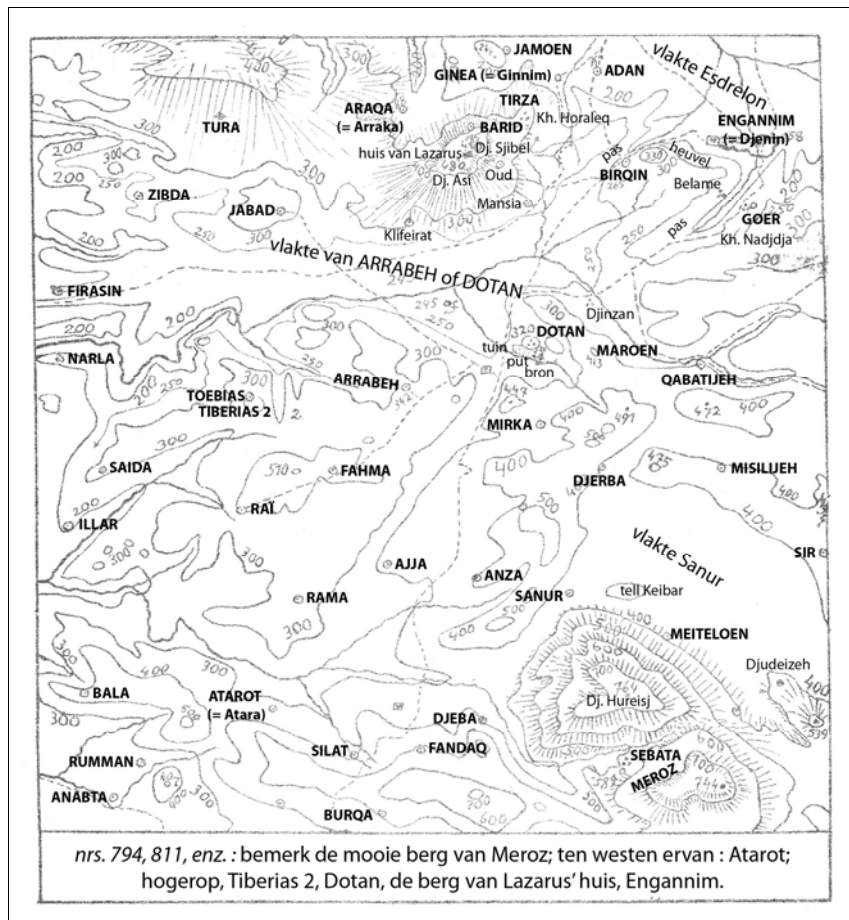
Ook zag ik hier in de nabijheid veel houtbewerking; diepe plaatsen waren met tenten overspannen; daar werden balken tot allerhande scheepsdelen bereid; ook lange staven tot schotten en vlechtwerkwanden.

De stad heeft 5 poorten en straten. Vóór de poorten staan aan de wegen, die te Dotan kruisen, verscheidene herbergen (zoals bij alle poorten van voorname, belangrijke steden).

Jezus ging met de leerlingen naar de synagoge, waar het volk (voor de opening van de sabbat) reeds verzameld was. Ook waren er vele Farizeeën en leraren, die hier talrijk waren, reeds op post;

⁴⁰⁴ Veel woud. – De laatst vermelde heuvelen te paard bestijgend schrijft Delancker: “Wij bestijgen weer heuvelen en komen opnieuw in een beboste streek.” (blz. 323).

zij moesten van Jezus' aankomst op de hoogte zijn, want zij waren zo hoffelijk Hem vóór de synagoge op het voorplein of binnenhof te ontvangen, Hem de voeten te wassen en iets ter verversing toe te reiken. Daarna leidden zij Hem binnen en gaven Hem de rollen van de Wet. De lering handelde over de dood van Sara en over Abrahams tweede echt met Keturah en over de wijding van Salomon (Gen. 23, 25; 25, 1-11; I Kon. 1, 28-40).

2 november = 12 Markeswan; Sabbat. –

Na de sabbatlering ging Jezus vóór de stad in de herberg, waar Hij Natanael de bruidegom en twee van de zonen van Kleofas en der oudste zuster van zijn Moeder, en nog een paar andere leerlingen aantrof; zij waren allemaal voor de sabbatviering hier samengekomen en zo waren nu ongeveer 17 leerlingen hier bij Hem. Ook waren hier voor de sabbat de mensen uit het huis van Lazarus' landgoed bij Ginea (ten noorden van Dotan), waar Jezus kwam, toen Hij onlangs Atarot bezocht (nr. 555).

Dotan is een mooie, oude, goed versterkte stad, die een zeer aangename ligging heeft; ze heeft wel gebergten achter zich, maar haar ligging is er niet door versomberd, want vóór zich heeft zij uitzicht op de schone vlakte Esdreton (in elk geval op de vlakte van Dotan, die een verlenging is van de Esdretonvlakte).

Ook zijn de bergen hier niet zo verscheurd en steil; er liggen grote bergruggen boven elkaar en ook de wegen zijn er beter; de huizen zijn hier in de oude trant gebouwd, gelijk ten tijde van David; vele hebben kleine torens op de hoeken van het dak, met grote ronde bollen erop; daarin kan men zitten en rondzien.

Uit zulk een bol ontwaarde David Betsabee (II Sam. 11, 1-7).

Ook zijn er op de daken vele gaanderijen, die met levende rozen en zelfs met sierboompjes opgeluisterd zijn.

Jezus ging 's morgens in de synagoge en na er het woord gevoerd te hebben, ging Hij door de straten in vele voorhoven van de huizen, waar zich zieke mensen bevonden. De bewoners smeekten Hem aan de deuren en Hij ging met een paar leerlingen binnen. De andere leerlingen werden hier en daar aangesproken en spraken voor de mensen bij Jezus ten beste; *op deze wijze genas Hij er vele.*

Ook bezocht Hij in een afgezonderde plaats melaatsen, *die Hij genas.* In deze stad waren vele melaatsen, misschien omdat de

inwoners veelvuldig in betrekking kwamen met vreemd, doortrekkend handelsvolk. Buiten de houthandel was er ook nog vele andere handel in de stad. Er werden hier tapijten, ruwe zijde en meer dergelijke koopwaar ingevoerd, afgeladen en verder verzonden.

Genezing van Issakar.

813.

Zulke waren zag ik ook liggen in het magazijn van een ziek man, naar wiens huis Jezus reeds gisteren door Natanael van Kana die daar woonde, dringend uitgenodigd was. Hij ging er om de middag heen. Het is een zeer voornaam, rijk huis met binnenhoven, die door open zuilengangen omgeven zijn; het ligt op geen grote afstand van de synagoge; het is bewoond door een zeer rijk man van ongeveer 50 jaren; hij heet Issakar; hoewel hij met de waterzucht in hoge mate ziek te bed ligt, heeft hij vóór enkele dagen een huwelijksovereenkomst aangegaan met een jonge vrouw van 25 jaren, Salome genaamd, maar de echt is nog niet voltrokken.

Dat huwelijk had een wettelijke grond⁴⁰⁵, die mij op het ogenblik niet klaar voor de geest staat, maar het was een geval in de aard als dat van Rut en Boaz; het vermogen kwam aan Salome toe.

⁴⁰⁵ Wettelijke grond. – Namelijk: de wet van het leviraat.

In de gewone omstandigheden is een huwelijk van schoonbroeder met schoonzuster verboden (Lev. 18, 16; 20, 21; Mk. 12, 19). Op de wet bestond een uitzondering, leviraat genoemd, die een verbod in gebed veranderde.

Wanneer een ongehuwd man een getrouwde broer heeft, die kinderloos sterft, is hij verplicht de vrouw of weduwe van zijn broer te huwen en voor zijn overleden broer nakomelingschap te verwekken. Blijft geen ongehuwde broer over, dan moet de naaste ongehuwde mannelijke verwant dit doen. De eerstgeboren zoon uit dit huwelijk wordt als kind van de overledene beschouwd en erft diens rechten, zodat het

De boze tongen in de stad, in de eerste plaats de Farizeeën, namen scherpe aanstoot aan dit huwelijk; men sprak in de stad om zo te zeggen nergens anders van. Maar reeds toen Jezus de laatste maal in de nabijheid hier voorbij reisde (nr. 554), hadden Issakar en Salome hun hoop op Hem gesteld.

Dit huis was reeds met Jezus bekend sedert de tijd dat de ouders van Salome nog leefden, want toen Maria in haar zwangerschap met de H. Jozef uit Nazareth naar Elisabet reisde, heeft zij in dit huis haar eerste rustplaats gehad; dit was kort vóór het paasfeest. Wanneer hij naar huis terugkeerde, bleef Maria nog te Hebron. Zo had Jezus nog in de schoot van zijn Moeder in dit huis de gastvrijheid genoten en Hij kwam er heden terug als de Heiland om de liefde van de ouders in de zieke zoon zoveel later nog te belonen.

Salome was het kind van dit huis en de weduwe van Issakar's broer, en Issakar was de weduwnaar van haar overleden zuster; het hele huis en vermogen kwam haar toe; zij waren beiden kinderloos en de enige nakomelingen van een goede stam; zij huwden met de hoop dat de barmhartige Jezus hem zou genezen.

Salome beschouwde zich als verwant met de H. Jozef; zij stamde uit Bethlehem en Jozefs vader placht haar grootvader uit dit huis broeder te noemen, hoewel hij niet zijn lichamelijke broeder was; zij had een nakomeling uit de familie van David onder haar voorouders die ook, geloof ik, een koning was; zijn naam luidde als Ela. Wegens deze oude vriendschap hadden Jozef en Maria hier op die reis hun intrek genomen.

Issakar was uit de stam van Levi (cfr. fasc. 3, nr. 89 en nr. 89, voetnoot 195).

Bij Jezus' intrede in het huis kwam Salome Hem met haar dienstmeiden en dienaars tegemoet; zij wierp zich vóór Hem neer

familiegoed in de familie en in de handen van de wettelijke zoon blijft. Mozes heeft deze wet niet uitgevonden, maar een bestaand gebruik tot wet gemaakt (Gen. 38, 1-16. 26).

en bad Hem om de genezing van haar man. Jezus ging met haar in de kamer van de zieke; hij lag op zijn legerstede geheel ingehuld; hij was waterzuchtig en aan zijn ene zijde geheel verlamd.

Jezus groette hem en sprak hem liefdevol toe; de man was zeer ontroerd en minzaam, maar kon zich niet oprichten. Jezus bad, raakte hem aan en gaf hem de hand. Aanstonds richtte de man zich op en deed een ander kleed aan, verhief zich van zijn bed en wierp zich met zijn vrouw voor Jezus neer. *De Heer vermaande en zegende hen en beloofde hun nakomelingschap.* Hierop trad Hij met de man en de vrouw uit de kamer tot de verzamelde huisgenoten, die zich over deze genezing bovenmate verheugden; ze werd echter heden nog niet bekend gemaakt.

814.

Jezus en de leerlingen ontvingen hier een verversing en Issakar nodigde de Heer uit om met al de zijnen heden nacht bij hem te herbergen en na de synagoge de maaltijd bij Hem te komen nemen en Jezus nam dit aan.

Hij begaf zich hierop naar de synagoge en leraarde, maar op het einde begonnen de Farizeeën en Sadduceeën met Jezus te twisten. Hij was, naar aanleiding van Abrahams huwelijk met Ketura, dat Hij verklaarde, begonnen te spreken over het huwelijk in het algemeen, ik weet niet meer duidelijk wat.

De Farizeeën meenden dat Ketura meer deel aan Abraham had moeten hebben⁴⁰⁶. Zij brachten ook het huwelijk van Issakar met

⁴⁰⁶ Deelhebben aan of met iemand. – Is een Bijbelse uitdrukking, ook door Jezus gebruikt: *non habebis partem mecum* (Joa. 13, 8), die wijst op eenheid, verbondenheid in wezen, gezindheid en handelen, ondernemen en bezitten.

Wij delen in Jezus' verdiensten, genaden en hemelse goederen, waarvan wij medebezitters zijn, mede-erfgenamen; we vormen één lichaam, één geest.

Salome ter sprake en keurden het onvoorwaardelijk af als onzinnig, omdat zulk een zieke oude man een jonge vrouw trouwde.

Jezus antwoordde dat deze mensen uit gehoorzaamheid aan de Wet getrouwd waren en Hij vroeg hun hoe zij, die zo streng op de Wet gesteld waren, hen over die wetsgetrouwheid konden laken. Zij stelden de tegenvraag hoe Hij hier in dit geval een vervulling van de Wet wilde zien, aangezien zulk een ziek man, reeds boven de jaren, geen vrucht meer kon hebben en bijgevolg de Wet niet kon vervullen; hun omgang moest dus noodzakelijk ontaarden in een louter ergerlijke minnehandel.

Jezus echter antwoordde hun: "Zijn geloof heeft hem de vrucht bewaard." Voorts vroeg Hij hun of zij aan Gods almacht grenzen wilden stellen? Of deze zieke uit vleselijke lust of uit gehoorzaamheid aan de Wet dit huwelijk gesloten had? "Indien hij," vervolgde Jezus, "op God betrouwd heeft en geloofd heeft dat God hem kan helpen (genezen en vrucht geven), dan heeft hij opperbest gehandeld; maar niet DIT is de oorzaak van uw misnoegdheid en kritiek, gij hebt gehoopt dat die familie zonder erfgenamen uitsterven zou en dat hun nalatenschap in uw handen terecht zou komen."

Ook noemde Hij nog vele andere deugdzame mensen, wier geloof met nakomelingschap beloond geworden

Dezelfde of verwante uitdrukking treft men nog aan in de nrs. 803, 804, 810, 816, 1765; cfr. Hand. 8, 21; II Kor. 6, 15.

De afstammelingen van de door de Farizeeën verdedigde Ketura behoorden niet tot het uitverkoren volk van God, dat van Sara stamde; wel kregen zij van Abraham bestaansmiddelen, doch zij waren geen erfgenamen en hadden geen recht op de beloften.

was en Hij zei nog veel over het huwelijk, dat de Farizeeën verbitterde en tot zwijgen bracht.

Na het sluiten van de sabbat keerde Jezus met zijn leerlingen uit de synagoge in het huis van Issakar terug, waar een rijke maaltijd aangericht was. Issakar lag met Jezus en de verwante leerlingen aan één tafel aan; de vrouw liep heen en weer en diende.

Maar *eerst had Jezus in de avondschemering en bij fakkellicht verscheidene zieken genezen*, die zich vóór de synagoge en bij Issakars huis verzameld hadden.

815.

De overige leerlingen waren in een andere zaal; bij deze waren ook Judas Iskariot, Bartolomeüs en Tomas met een volle broeder en een stiefbroeder (hij had nog twee andere stiefbroeders).

Zij waren gisterenavond van Afeke, 7 uren ver, naar hier ten sabbat gekomen. (Bij benadering veronderstellen wij Afeke 2 uren ten zuidwesten van Nazareth).

Zij verbleven in dit huis, want door zijn handel was Tomas er goed mee bekend. Hij had nog niet met Jezus gesproken, doch alleen met sommige hem bekende leerlingen; hij was immers allerminst opdringerig.

Ook Jakobus de Mindere was van Kafarnaüm hier ten sabbat gekomen, en ook nog een Natanael, een zoon van Anna, de onwettige voordochter van Kleofas (een ouder broer van de H. Jozef), van wie ik onlangs gezegd heb, dat ze nu bij Marta is (nr. 807). Hij was de jongste van haar zonen, die dienden bij de visserij van Zebedeüs, kon 20 jaar oud zijn en had een zeer zachtaardig en beminnelijk karakter, waarin hij iets weg had van Joannes (de evangelist); hij had zijn opvoeding in het huis van zijn grootvader Kleofas ontvangen en droeg de bijnaam ‘de kleine Kleofas’, waardoor men hem van de andere Natanaels wilde onderscheiden. Ik heb dit op deze sabbat gehoord, *daar Jezus eens zei: “Roep Mij de kleine Kleofas!”*

Men gebruikte bij de maaltijd vogelen, vissen, honig en brood. Er waren hier opvallend veel tortelduiven en gewone duiven en andere bonte vogels; ze liepen als hoenderen rond de huizen; ze hadden hier een ruime uitvlucht naar de vlakke Jizreël.

Onder de maaltijd sprak Issakar over Jezus' Moeder, die in zijn jeugdtijd in dit huis was geweest, hoe de ouders van zijn vrouw daarover niet uitverteld kwamen en telkens opnieuw haar jeugdige frisheid, haar schoonheid en godsvrucht prezen.

Jozef was toen reeds een bejaard man geweest (vergeleken bij Maria en in de ogen van Issakar, op grond van horen-zeggen). Hij drukte de hoop uit dat God ook aan hem nog nakomelingen zou geven, na hem door de zoon van Jozef genezen te hebben. Hij kende de (maagdelijke) oorsprong niet van zijn Heiland.

De leerlingen herbergden hier allen. Er waren grote, open zuilengangen om het huis, die met schotten dichtgemaakt werden en waarin hun bedden gespreid werden.

Dotan is een oude, sterke stad; er zijn hier zeer goede, maar ook slechte mensen. In dit land is Dotan tegenover andere steden, door de oude oorspronkelijke bouwtrant van zijn sterke huizen, wat bij ons Keulen is tegenover andere Duitse steden.

Tomas leert Jezus kennen.

816.

3 november. –

In de morgen is Jezus met de leerlingen vóór de stad in de tuinen gaan wandelen en heeft met hen gesproken. Enige leerlingen hebben in de stad en haar omgeving de mensen uitgenodigd tot een prediking van Jezus tegen de middag en tot een maaltijd, waarmee Issakar zijn genezing wilde vieren. Hier, op deze rondwandeling naderde Tomas, die mee uit gaan wandelen was, tot de Heer en bad Hem onder het getal van zijn leerlingen opgenomen te mogen worden;

hij wilde Hem volgen en zijn wil en verlangens volbrengen; hij was door zijn prediking en de wonderen, die hij van Hem gezien had, overtuigd geworden; hij geloofde dat alles waar was wat Joannes en zij die hij onder zijn leerlingen kende, over Hem gezegd hadden. Hij bad Hem nu hem aan zijn Rijk deel te laten nemen.

Jezus antwoordde dat Hij hem kende⁴⁰⁷ en geweten had dat hij tot Hem zou komen, maar Tomas wedervoer dat dit niet mogelijk was, aangezien hij te voren nooit aan zulk een stap had gedacht. “U moet weten, betoogde Tomas, dat ik van nature geen vriend van afzondering ben en eerst nu heb ik dit besluit genomen, omdat ik door uw wonderen overtuigd geworden ben.”

Jezus antwoordde hem: “Je spreekt als Natanael; je houd je voor wijs en raaskalt; moet de tuinier niet de bomen van zijn hof, de wijngaardenier niet de druivenstammen kennen? En zal hij een wijnberg aanleggen en de arbeiders niet kennen, die hij daarin te werk wil stellen?” Hij voegde er nog een gelijkenis aan toe van het niet plukken van vijgen op doornen.

Leerlingen van Joannes bij Jezus.

Ook hadden hier 2 leerlingen van Joannes, door hun meester tot Jezus gezonden, een onderhoud met Hem. Te Meroz waren zij

⁴⁰⁷ Jezus kende Tomas. – Dezelfde uitdrukking gebruikte de Heer, wanneer Hij Bartolomeüs de eerste keer ontmoette: “*Ik ken hem; hij zal Mij volgen; Ik zie goeds in hem.*” Op die plaats, fasc. 13, nr. 460, tekenden wij aan dat de term ‘kennen’ in de Bijbel de gedachte insluit: ‘tevens beminnen, toegedaan zijn’.

Het tegenovergestelde heeft men in onze taal: niet kennen = niet zien staan, onverschillig zijn, uit de hoogte met een minachtend oog bezien.

getuige geweest van Jezus' bergprediking en wonderen; na hun onderhoud met Jezus keerden zij naar Macherus terug.

Zij behoorden tot een groep van verscheidene leerlingen die zich daar ophielden en door Joannes vóór zijn kerker onderwezen werden; zij hingen met hart en ziel aan hun meester en dewijl zij Jezus' werken nog niet gezien hadden, zond Joannes hen tot Hem, opdat zij er zich van zouden overtuigen, dat het waar was wat hij van Hem zei. Hij liet ook Jezus door hen nogmaals bidden dat Hij toch openlijk en ondubbelzinnig zou verklaren wie Hij was en een begin zou maken met de stichting van zijn Rijk op aarde.

Zij zeiden tot Jezus dat zij van alles overtuigd waren, wat Joannes over Hem verkondigde; zij vroegen echter ook of Hij niet spoedig Joannes uit zijn kerker zou komen verlossen? Immers, Joannes koesterde de hoop door Hem uit de gevangenis verlost te zullen worden en hij verlangde er vurig naar. Zij verzochten Hem dus haast te maken met de vestiging van zijn Rijk en hun meester dan te verlossen. Zij smeekten Hem zich te haasten, want zij meenden dat dit een veel nuttiger werk zou zijn dan al zijn genezingswonderen.

Jezus antwoordde hun: "Ik weet dat Joannes verlangt en hoopt weldra uit zijn kerker verlost te worden (cfr. Ps. 142, 8). Ik weet nog dat Hij er ook uit bevrijd zal worden, doch dat Ik naar Machaerus hem zal komen verlossen, dit gelooft mijn wegenbereider Joannes niet. Verkondigt dus aan Joannes wat gij gezien hebt en zegt hem dat Ik mijn zending zal volbrengen."

Ik weet niet of Joannes wist dat Jezus gekruisigd zou worden en dat zijn Rijk geen aardse Rijk was. Ik meen dat ook hij geloofde dat Jezus het volk zou bekeren en een heilig rijk op aarde zou stichten.

Prediking bij Issakars huis.

817.

Tegen de middag ging Jezus met de leerlingen naar Issakars huis in de stad terug. Daar waren reeds vele mensen verzameld en het dienstpersoneel en de huisvrouw waren met de bereiding van de spijzen en het tafelgerei bezig.

Wanneer men aan de achterzijde uit Issakars huis trad, kwam men op een bekoorlijke plaats vol groen, waar zich ook een zeer voortreffelijke bron van de stad bevond, die met allerlei gebouwen omgeven was. Deze bron hield men voor heilig, omdat Elizeüs die gezegend had.

Daarnaast verhief zich een prachtige openbare stenen leerstoel en zag men een omheinde inrichting met schaduwrijke bomen, die een grote menigte toehoorders kon bevatten. Ook werden hier meermalen in het jaar, hoofdzakelijk op Pinksteren, openbare predicaties gehouden. Er waren bovendien ook nog kasten en lange stenen banken of smalle terrassen in de nabijheid van de bron, waar karavanen en grote scharen reizigers, die voor het Paasfeest naar Jeruzalem trokken, gespijzigd werden.

Het huis van Issakar hield, als nabijgelegen, het toezicht over de bron en de plaats en had menige inrichting daarvan tot zijn gebruik, want dit huis had een soort van vervoerdienst.

De karavanen wisselden hier van koopwaren, ontladden en Issakar zond de goederen verder (naar hun bestemming). Vandaar dat zeer vele koopreizigers met hun knechten hier herbergden en aten, hoewel het geen eigenlijke openbare herberg was. Het bedrijf van die man was er een als dat van de vader der bruid van Kana in Galilea. Deze schone bron had slechts het ongemak dat de waterader diep lag en dit met grote moeite

omhoog gepompt moest worden; dan liep het in de er omheen staande bekkens of troggen⁴⁰⁸.

⁴⁰⁸ Over de baterbakken rondom vele bronnen in Palestina staat een bemerking in fasc. 5, nr. 134, voetnoot 302.

Met de gegevens in het voorgaande nr. 817 kunnen wij zelfs de plaats van het huis van Issakar aanduiden. Met het oog hierop plaatsen wij hierna de grove schets van de **heuvel van Dotan**. Tussen het groen van de tuinen ziet men een mooi landhuis, wellicht op de plaats van Issakars huis zelf.

In de nabijheid er van ontspringt een bronput, de Bîr Hoefireh, waaruit een beek naar het noordwesten vloeit om na een loop van 3 km door de bodem te worden opgeslorpt.

Een paar 100 m ten zuidoosten van de Bîr ontspringt een 2^e, onbestendige bron met een korte loop naar het zuidoosten en die droog staat in de zomertijd.

oude stad Dotan. –

Op de afgebeelde heuvel lag de oude stad Dotan.

In Jezus' tijd had ze zich waarschijnlijk reeds grotendeels naar de voet van de heuvel verplaatst, en vandaar dat men op de heuvelrug zelf nog slechts bouwstenen aantreft in de bodem die in landbouwgrond herschapen is. Daar overschaduwden nog een groep terebinten een muzelmanse weli of grafkapel.

De 2 putten of bronnen nabij de zuidelijke voet van de heuvel hebben aan Dotan zijn naam gegeven, want de waarschijnlijkste betekenis ervan is: 'de 2 putten'.

Het niveau van de heuvelrug is 300-310 m; dat van de vlakte er omheen 250-240 m. Deze is nu nog, zoals in Jezus' tijd, een kruispunt van wegen, die het noorden met het zuiden, het oosten met het westen verbinden; men ziet er nog resten van een oude hoofdweg (cfr. Guide, 519).

Aan Dotan is de naam van Elizeüs verbonden; hij werd er eens belegerd door de Syrische strijdmachten. Door een wonder maakte hij de soldaten van het vijandelijke leger blind, leidde hen dan naar Samaria, onthaalde hen daar goed en liet hen huiswaarts keren naar hun koning. Zo wreekte hij zich op hen die hem naar het leven stonden. De Arameeën zagen van verdere aanvallen af (II Kon. 6, 1-23).

Hier nu rondom de bron waren op Jezus' en Issakars uitnodiging talrijke mensen bijeengekomen en *van op de leerstoel richtte Jezus het woord tot het volk. Hij sprak over de vervulling van de belofte, de nabijheid van het Rijk, de boetvaardigheid en bekering, en over de wijze om Gods barmhartigheid af te smeken, indien men genaden en wonderen wil verkrijgen.*

nr. 817: Uitzicht van de heuvel Dotan (ruwe schets)

818.

Sprekend over Elizeüs, die (te Dotan veelvuldig verbleven en) hier eveneens onderwezen had, verhaalde Jezus hoe de Syriërs hem gevangen wilden nemen, doch met blindheid geslagen werden, en hoe Elizeüs hen daarop naar Samaria in de handen van hun vijanden leidde en hen daar gastvrij deed onthalen en vergasten en geen wraak nam, ja, dat hij zelfs zijn met blindheid geslagen vijanden weer ziende maakte en ze tot hun koning terugzond, en Hij paste dit toe op de Zoon des mensen en op de vervolging van de Farizeeën tegen Hem.

De zienster zal dit wonder straks in nr. 818 beknopt memoreren. In fasc. 3, nr. 89, voetnoot 194, is het niveau van tell Dotan 40 m te hoog aangegeven.

Voorts sprak Hij nog lang over het gebed en de goede werken, de biddende Farizeeër en de tollenaar, hoe men zich op de vastendagen net aankleden en zalven moet en niet met zijn godsvrucht voor de mensen mag pralen.

De mensen die hier door de Farizeeën en Sadduceeën veel last aangedaan werden, voelden zich door Jezus' woorden zeer getroost. De Farizeeën en Sadduceeën van hun kant waren zeer woedend bij het zien van de vreugde, die in de bijeenkomst heerste en bij het horen van zijn prediking, doch vooral, toen zij daarna Issakar gezond onder het volk zagen verschijnen en de vreugde op zijn gelaat zagen stralen, terwijl hij met zijn huisgenoten en de leerlingen van Jezus aan het volk, dat op de stenen banken plaats genomen had, de spijzen uitdeelde.

Bij dit zien geraakten zij in zulk een verbittering, dat zij met geweld op Jezus toe drongen; het leek ernaar dat zij Hem gevangen wilden nemen en zij begonnen Hem weer wegens zijn genezingen op de sabbat te lasteren en te versmaden.

Jezus vroeg hen of zij nu niet beter eens kalm zouden luisteren naar hetgeen Hij hun wilde zeggen. Hij plaatste hen in een kring en herhaalde opnieuw zijn gewone gelijkenis, terwijl Hij zich richtte tot de hevigsten onder hen: "Indien gij op een sabbat hier in de bron laagt, zoudt gij niet verlangen eruit getrokken te worden?" En op deze manier redeneerde Hij voort met het gevolg dat zij weldra vol schaamte de een na de ander van daar weggingen.

Nu verliet Jezus met enige van zijn leerlingen de stad, daalde dieper in het dal af, dat westelijk van hier zich van zuid naar noord uitstreckte en verdween.

Issakar heeft in Dotan milde uitdelingen gedaan; hij heeft ezels met allerhande voorraad naar de herbergen der Gemeente gezonden. De reeds oude reisvoorraad van spijs en drank van de leerlingen heeft hij door verse en betere laten vervangen; hij voorzag hen ook van tafelbekers, zoals die te Kana waren, en van platte kruiken van wit materiaal, met ringen, waarbij zij die op hun reis op zich konden hangen. De stoppen waren als een soort van stevig samengeperste zwam; er was een verkoelend vocht en ook balsem in; hij gaf aan ieder leerling ook een hoeveelheid geld voor de armen en voor allerhande andere noodwendigheden.

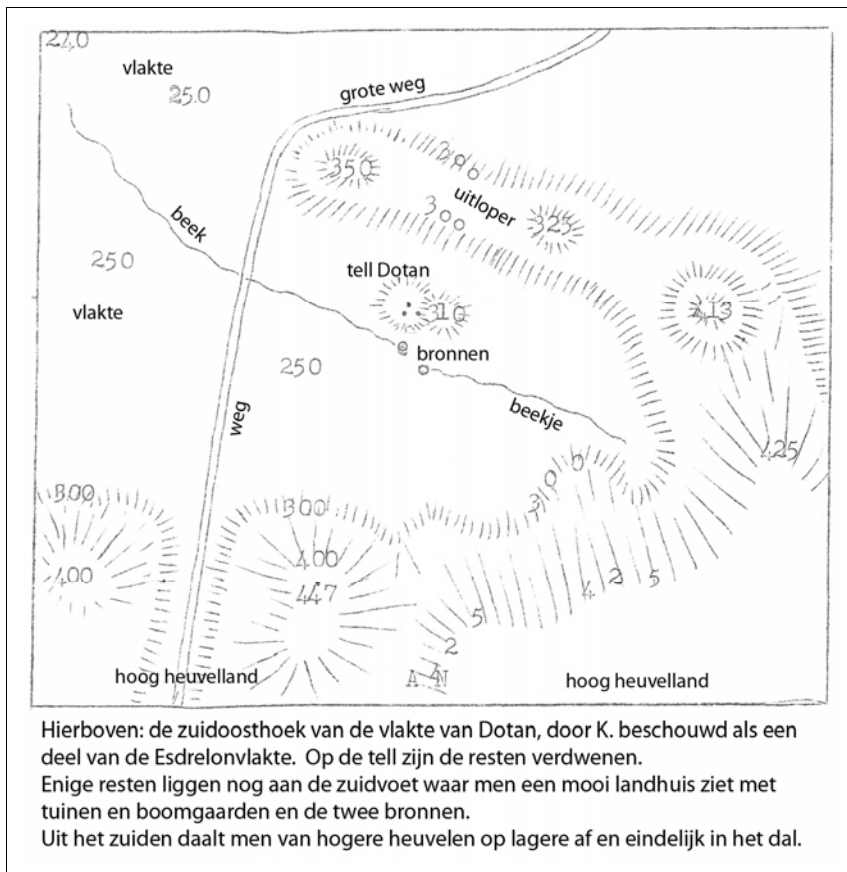
Judas keerde, gelijk vele andere leerlingen, van hier naar huis terug. Jezus hield er slechts 9 bij zich, dit waren:

- Tomas,
- Jakobus de Mindere,
- Judas Barsabas,
- Simon Taddeüs,
- de kleine Kleofas (Natanael),
- Manahem,
- Saturninus en twee andere.

Eerst na Jezus' afreis ging het praten, lasteren en schimpen van de Farizeeën onbeteugeld zijn gang; zij zeiden tot de hier verzamelde arme, onwetende mensen: "Men ziet wel wie Hij is; Hij heeft zich door Issakar rijk laten begiftigen; zijn leerlingen zijn samengerot lui volk, dat hij op andermans kosten overdadig laat eten en slempen. Indien er een greintje eergevoel of deugd in Hem was, dan zou Hij thuis blijven en zijn Moeder onderhouden. Zijn vader is een arme timmerman geweest, maar Hem stond het eerlijk handwerk niet aan. Nu reist Hij rond en zaait het hele land door overal onrust."

Onder het uitreiken van aalmoezen herhaalde Issakar gedurig: "Neemt het voor lief; neemt het maar aan! Het is u

gegund!; het is toch niet het mijne, het behoort aan de hemelse Vader, Hem alleen moet gij bedanken, het is mij slechts geleend, het behoort mij niet toe!”

Halte in de buurt van Soenem. – Vandaar naar Endor.

820.

3 november. –

Jezus ging met de leerlingen eerst noordwestwaarts in het dal tot tegen het riviertje dat naar het noorden (noordwesten) vloeit en dan wendden zij zich rechts (eerst naar het noordoosten tot Engannim en dan) naar het noorden, en kwamen, na een weg van ongeveer 5 uren, in de nacht bij een eenzaam gelegen herberg, die maar één afdak en gang had met één haard en enkele slaapkamertjes. Er was een bron in de nabijheid die nog van Jakob voortkwam. De leerlingen gingen op de oostelijke hoogten rijshout en vruchten halen en legden een vuurtje aan⁴⁰⁹.

Onderweg had Jezus dikwijls lang met de leerlingen gesproken en speciaal tot onderrichting van Tomas, Simon, Manahem, de kleine Kleofas en de nieuwe leerlingen in het algemeen.

Hij had het over de navolging, over het verlaten van alle goed en bezit, zonder er nog met spijt naar om te zien, doch met het ganse gevoel van de waardeloosheid der aardse goederen: zij zouden alles duizendvoudig in zijn Rijk terugbekomen.

⁴⁰⁹ Na een tocht van ongeveer 5 uren komt Jezus met zijn gezelschap ter oosten van Afoelé, te Foelé. Hier is men aan de westvoet van het Klein-Hermongebergte, thans dj. Dahy. Soenem ligt 4 km oostelijk van hier.

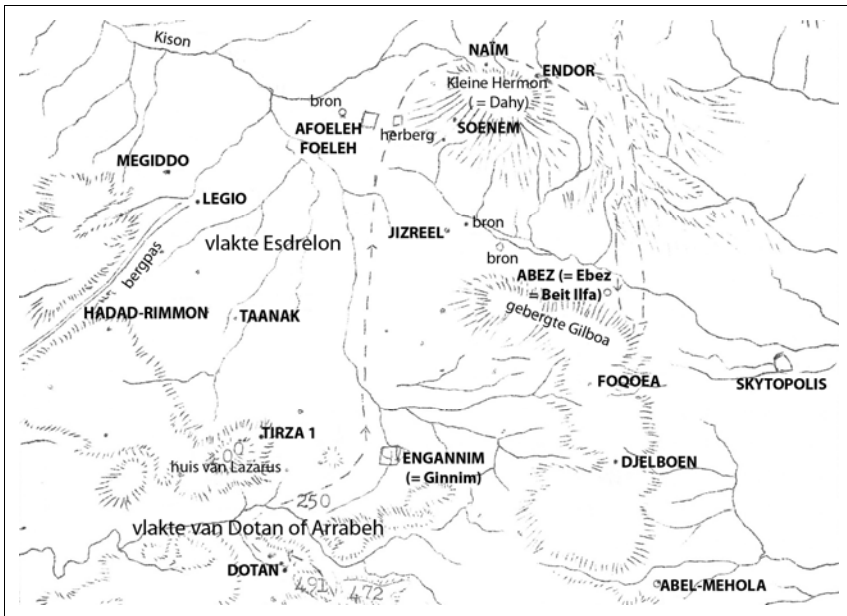
De oostelijke hoogten waarop de leerlingen hout gaan sprokkelen, zijn die van de kleine Hermon.

De bron of put van Jakob afkomstig, KAN de volgende zijn:
Van Afoelé naar Foelé gaande trof V. Guérin twee bronputten aan, beide Bîr el-Foelé genaamd, 4 km ten westen van Soenem.

Men vindt nog een bronput 1 km ten zuidoosten van Foelé.

Anderzijds waarschuwde hij hen ook om, indien zij nu die goederen wilden verlaten, zich eerst grondig te bezinnen, hun krachten te meten en te onderzoeken of zij dit konden.

Aan een paar leerlingen had Judas niet bijzonder befallen, vooral niet aan Tomas die dit tegen Jezus ook ronduit bekende: “Deze Judas van Simon bevalt mij niet, hij zegt te gemakkelijk ‘JA’ en ook te vlug ‘NEEN’.” Hij vroeg Jezus dan waarom Hij hem aangenomen had, terwijl Hij zich voor anderen meereisend en strenger getoond had. *Jezus was algemeen en ontwijkend; Hij gaf voor reden op dat Judas, zoals iedereen, in Gods raadsbesluiten een rol vervulde en van eeuwigheid tot zijn leerling bestemd was.*

Nadat de leerlingen zich ter ruste begeven hadden, ging Jezus alleen in het gebergte en bad in de nacht.

4 november. –

In alle vroegte kwamen heden morgen in de herberg enige bewoners van Soenem, dat een uur ten oosten van hier ligt, en baden Hem dringend morgen toch tot hen te komen: hun kinderen waren zwaar en gevaarlijk ziek, ach! indien Hij hen toch wilde komen genezen; zij hadden reeds vroeger – helaas! tevergeefs! – op Hem gewacht.

Jesus antwoordde hun dat Hij nu niet kon komen, daar Hij verwacht werd door anderen, maar dat Hij leerlingen tot hen zou zenden. De gekomenen antwoordden dat zij dit niet vertrouwden, want er waren reeds enige van zijn leerlingen bij hen geweest en hun proef om hen te genezen was mislukt, zij verzochten Hem dus zelf te komen; *Jesus wakte hen op om nog wat geduld te hebben* en zij verlieten Hem.

Nu ging Jezus met de leerlingen naar Endor. Aan de weg van Dotan naar Endor liggen 2 bronnen van Jakob waar zijn kudden gingen en hij was daarover keer op keer in onenigheid en strijd met de Amorieten. Eindelijk wilden zij hem ook verdrijven uit het landgoed in Samaria dat het bijzonder erfdeel van Jozef werd (fasc. 18, nr. 794). – Jezus was daar onlangs. – Jakob hield voet bij stuk en zij beslechtten het geschil door een wedstrijd. Jakob overwon en sloot met hen een overeenkomst (Gen. 48, 21-22).

Bij Jizreël vóór Endor heeft Lazarus een veld (of hofstede, reeds genoemd in nr. 529 en dus te onderscheiden van zijn groot landgoed bij Ginea).

Joakim en Anna hadden een veld een uur ten noordoosten van Endor, tot waar Anna Maria uitgeleide deed, toen zij naar Bethlehem ging (cfr. fasc. 4, nr. 105, voetnoot 223).

Uit dit weideveld gaven zij Jozef nog een ezelin mee, die los en vooruitliep. Joakim en Jozef hadden ook een veld(weiden) dicht

bij elkander over de Jordaan; het grensde aan de zuidoostzijde van het woud Efraïm en lag niet ver van Gaser of Jaser (thans Kh. Sâr; cfr. fac. 17, nr. 686, voetnoot 332).

Op dit buitengoed had Joakim zich voor het gebed afgezonderd, toen hij (om de opgelopen belediging) zo neerslachtig van de tempel kwam en hier ontving hij het bevel naar Jeruzalem te gaan, waar Anna hem onder de gouden poort ontmoette⁴¹⁰.

822.

Van zijn herberg, waar Hij overnacht had, ging Jezus nog een paar uren meer noordelijk naar Endor, zonder er nochtans binnen te gaan; Hij bleef vóór de stad bij een herberg in een rij huizen, die bergopwaarts lopend zich bij Endor aansloot.

Hij onderrichtte de vele mensen die zich welhaast, op de uitnodiging van de leerlingen, rondom Hem bevonden. Ook bezocht Hij op het verzoek van de mensen enige huizen en *genas er de zieken*; ook verscheidene die Hem uit Endor zelf werden aangebracht. Onder de laatsten waren heidenen die zich op een zekere afstand hielden.

Ook kwam uit Endor een heiden tot Jezus met een zoontje van zowat 7 jaren; het had een stomme duivel in zich en was dikwijls moeilijk te beteugelen. Toen de man tot Jezus naderde, werd het kind onstuimig, rukte zich van zijn vader los en kroop en verborg zich in een spelonk van de berg. (In de kleine Hermon zijn er vele, vooral bij Endor).

⁴¹⁰ Bij wat reeds tussen haakjes staat voegen wij nog het volgende.

De uitdrukking 'Jizreël vóór Endor' is bevreemdend, daar de afstand rond of over de berg méér dan 2 uren is en een berg tussen beide plaatsen ligt.

De zienster wil zeggen: "Jizreël waar Jezus kwam of voorbijtrok, eer Hij te Endor kwam."

Deze uitdrukking zal nog terugkeren; ze kan ons echter hier niet op een dwaalspoor brengen, daar de ligging van beide plaatsen met zekerheid bekend is.

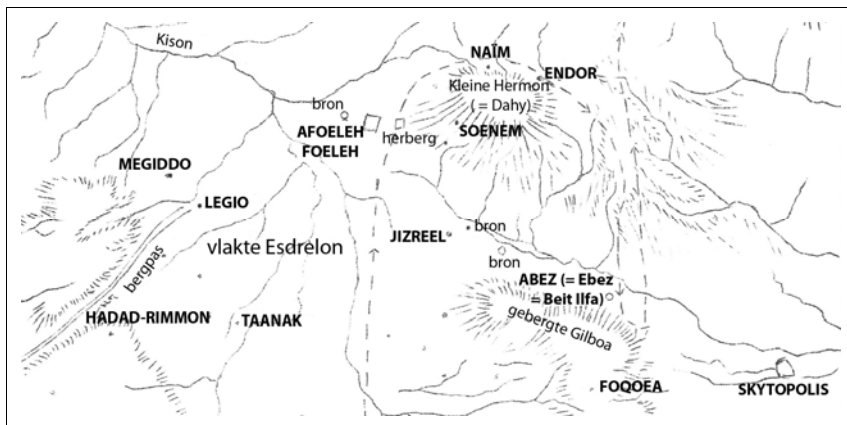
Nu kwam de man bij Jezus, viel voor Hem neer en klaagde Hem zijn nood en Jezus ging naar het hol en *beval het kind vóór zijn Heer te komen*; het kwam er ootmoedig uit en wierp zich vóór Jezus neer en *Jezus legde het de handen op en beval de satan te wijken*; het knaapje zonk in een korte onmacht neer en ik zag als een donkere damp eruit wijken. Daarna richtte het zich op, liep naar zijn vader en sprak hem aan; deze omarmde zijn zoontje en wierp zich, samen met zijn kind, onder dankzegging voor Jezus neer. *Jezus vermaande de vader en beval hem zich te Ennon te laten dopen.*

In de stad Endor zelf ging Jezus niet; de voorstad, waar Hij was, heeft nu mooier gebouwen dan Endor zelf, daar ze meer tegen de weg ligt. Endor heeft een doods, afgelegen en verlaten voorkomen; een deel van de stad ligt woest en er zijn veel vergane muren; het ziet eruit, gelijk wanneer er ergens gras op de straten groeit; er wonen vele dienstbare, afhankelijke heidenen, die tot allerlei openbare dwangarbeid gehouden zijn; de weinige rijke Joden die daar zijn, kijken schuw uit de deuren en trekken hun kop terug, als vreesden zij dat iemand hun het geld achter de rug weg zal stelen. (Alles te vergelijken met wat K. over Endor reeds zegde in fasc. 9, nr. 234, etc.).

Jezus bij bejaarde verwanten en te Ebez (Abez).

823.

Uit (Nazara) de voorstad van Endor ging Jezus nog ongeveer 1,5 uur of 2 uren noordoostwaarts en kwam in de ingang van een dal; dit dal loopt uit de Esdremonvlakte naar de Jordaan langs de noordzijde van het gebergte Gilboa.

In het midden van dit dal ligt een hoge berg en een watertje stroomt erdoor naar de Jordaan. Dit watertje ontspringt aan het begin der zuidzijde van die hoge berg, doorsnijdt hem dan en loopt aan zijn noordzijde in het dal naar de Jordaan af.

In dit dal ligt op een heuvel, als een eiland, een middelmatige stad, Abez of Ebez genaamd, die van tuinen en dreven omringd is; het riviertje vloeit er voorbij, en een kwartier meer oostelijk in het dal ontspringt een mooie bron, die zij de ‘Saulsbron’ noemen, omdat hij hier gewond werd.

Jezus ging nog niet in de stad, maar op de noordelijke helling van het gebergte Gilboa, waar Hij omheen ging. Ten zuiden van de stad wandelde Hij tot een rij huizen, waartussen zich velden en tuinen uitstrekten; daar lagen ook hoge graanhopen⁴¹¹.

⁴¹¹ In het begin van dit nr. 823 is Jezus' weg weer zeer lacunair of met leemten beschreven.

In 't begin van de tocht liep de weg misschien een kort eind noordoostwaarts, maar dan spoedig naar 't zuiden (zie VOORREDE, nr. 8). Uit de beschrijving van het gewest is weinig met zekerheid vast te stellen: we staan voor een zeer erge rivierverwarring (cfr. VOORREDE, nr. 11).

Met zekerheid kunnen wij echter opmaken, dat Jezus komt in de ruime, waterrijke vallei tussen de gebergten Gilboa en kleine Hermon of Dahy.

Hier (bij de rij huizen, ten zuiden van Ebez) en reeds op de noordelijke helling (van Gilboa) begaf Jezus zich in een herberg waar vele oude mannen en vrouwen, die verwanten van Hem waren, op Hem wachtten; zij ontvingen Hem met de voetwassing en legden jegens Hem een diepgemeende en toch vertrouwelijke eerbied aan de dag; zij waren ten getale van 15, 9 mannen en 6 vrouwen; zij hadden Hem laten weten dat zij hier een samenkomst met Hem verlangden.

Abez = Ebez = Beit Ilfa.

Daar ligt op een heuvel in het dal, nochtans niet ver van de voet van Gilboa, de stad, behorend tot de stam Issakar (Jos. 19, 20). Wetenschappelijk is de ligging totaal onbekend. Wij nemen er voor, niet zonder enige waarschijnlijkheid, Beit Ilfa.

Dit is een dorp met de ruïne van een oude stad, in de vallei op een heuvel, gezeten als een vogel op een spits, *perché sur une colline* (Guide bleu). Dankzij de Joden is de ruïne uit haar puinen opgerezen; ze kreeg de nieuwe naam Heftzi Ba en de oude naam heeft zich verplaatst naar een stichting aan de voet van de heuvel.

Een km ten oostzuidoosten van de heuvel ontspringen twee rijke bronnen waaruit beken vloeien, waarvan één best mogelijk de 'Saülsbron' is. Te Beit Ilfa is men op een plaats waar de vallei versmalt en die als 't ware de scheidslijn vormt tussen dwarsvallei en Jordaanvallei. Dus kwam Jezus daar, gelijk K. zegt, in de ingang van een dal.

Ebez schijnt ook wel een zeer voornam stad geweest te zijn, en dit ook nog in Christus' tijd, volgens K.'s verhaal. Dit komt ook overeen met de opgravingen die te Beit Ilfa op de heuvel met succes uitgevoerd werden. Een zeer mooie, driebeukige synagoge met een prachtige kunstvolle mozaïekvloer werd er opgegraven, misschien wel dezelfde synagoge die Jezus straks zal bezoeken. De joodse kibboetz-stichtingen zijn er bloeiend; moerassen werden gedraineerd, boomgaarden, tuinen, bouwland, weiden, wijngaarden aangelegd. De twee gebergten naderen hier tot elkaar.

Uit het oosten komend, is men hier in het begin van een nieuw dal, het dal van Jizreël. Wanneer Jezus van de helling van Gilboa afdaalt, bereikt Hij vrij spoedig het stadje.

Over de graanstapels die tot ver in het jaar buiten blijven staan, is vroeger al iets gezegd.

Verscheidene onder hen hadden knechten en enige ook kinderen bij zich. Het waren allemaal hoogbejaarde mensen, verwanten van Joakim, Anna en Jozef. Een van hen was een jonger halve broer van Jozef, die, geloof ik, in het dal Zabulon woonde. Onder hen was ook de vader van de bruid van Kana; ook de verwante van Anna uit het gewest van Sefforis, bij wie Jezus vóór zijn laatste bezoek aan Nazareth het blinde knaapje genezen had (fasc. 15, nr. 584). De overige staan mij nu niet voor de geest; zij hadden zich allen verenigd en waren op ezels naar hier gereisd om Jezus te ontmoeten en te spreken.

Hun wens was dat Hij zich toch ergens een vast verblijf zou kiezen en niet meer rondreizen; zij wilden voor Hem een plaats uitzoeken, waar Hij ongestoord zou kunnen leren en waar geen Farizeeën waren, die Hem vervolgden; zij stelden Hem het groot gevaar voor ogen, dat Hij liep, aangezien alle Farizeeën en andere sekten zo verbitterd tegen Hem waren: “Wij weten en zien, zeiden zij, dat grote wonderen en genaden van U uitgaan, maar blijf toch op een vaste, veilige plaats en onderwijs daar zonder gevaar, opdat wij niet in voortdurende onrust nopens U verkeren!” En zelfs begonnen zij Hem reeds verscheidene steden voor te stellen.

Deze oude, eenvoudige mensen deden Jezus dit aanbod uit oprechte, verkleefde liefde, want zij waren geërgerd door de voortdurende grieven, verwijten, verdachtmakingen, en beschuldigingen van Jezus' tegenstanders, die hun deze in het aangezicht zeiden.

Jezus sprak lang, zeer overtuigend en liefdevol met hen, doch op een heel andere wijze dan met het volk en de leerlingen; Hij sprak zich duidelijker uit, Hij zette hun de Belofte uiteen en zei dat Hij de wil van zijn Vader in de hemel moest volbrengen, niet was komen rusten, niet gekomen was voor zijn verwanten alleen, niet slechts voor enige, maar voor alle mensen; dat zij allen zijn broeders en verwanten waren (cfr. Mt. 12, 48-50; ps. 22, 23);

dat de liefde niet rust, dat Degene die gezonden is, de armen moet opzoeken en van de gemakken en genoegens van dit leven moet afzien, want dat zijn rijk niet van deze wereld is, enz.

Hij getroostte zich veel moeite om die brave, bedaagde mensen gerust te stellen. Overigens bewonderden zij hoe langer hoe meer zijn woorden en groeide ieder ogenblik hun inzicht (in het werk en de zending van Jezus) en hun geloof. Hun liefde, eerbied en verering jegens Hem werden groter en groter.

*Hij ging met ieder van hen alleen in de schaduw van de bomen op de berg wandelen*⁴¹², *onderrichtte en troostte hen en richtte dan weer het woord tot allen samen.* Zo bracht Hij de dag door; zij namen samen een eenvoudige maaltijd van broden, honig en gedroogde vruchten, die zij meegebracht hadden.

Deze avond werd ook de zoon van een schoolleraar uit de daarvóór gelegen stad door de leerlingen tot Hem gebracht; hij was student en wilde ook schoolleraar worden. Hij bad Jezus hem te willen aannemen tot leerling; hij was al geleerd, verzekerde men; aanstonds kon Jezus hem gebruiken en hem een ambt toevertrouwen en velerlei nut van hem hebben.

⁴¹² Jezus komt eerder bij zijn verwanten dan te Ebez zelf.

Misschien om reden van afspraak, maar we kunnen ons ook voorstellen dat Hij van Endor met een omweg over Skytopolis kwam en vanaf deze stad de Romeinse heirweg volgde, die, uit deze richting komend, het gebergte Gilboa binnendrong door een enge bergpas, 2 km ten zuiden van Beit Ilfa en verder naar Enganim liep.

Een herberg bij deze pas, waar kooplieden en karavanen door moesten, was daar juist op een goede plaats.

Van de herberg uit, gaat Jezus met de oudjes onder bomen wandelen: "Hoewel Gilboa, vooral de noordelijke en oostelijke hellingen uitmunten door hun steenachtigheid, vindt men er toch, ook nu, bomen, bosjes, boomgaarden." (Guide bleu, blz. 240).

Jezus verklaarde dat dit niet ging, daar ZIJN wetenschap van een andere aard was, terwijl hij daarentegen aan de aarde gehecht was en werelds voordeel beoogde; Hij zag zich derhalve genoodzaakt hem af te wijzen. Verdere bijzonderheden over dit geval ben ik vergeten.

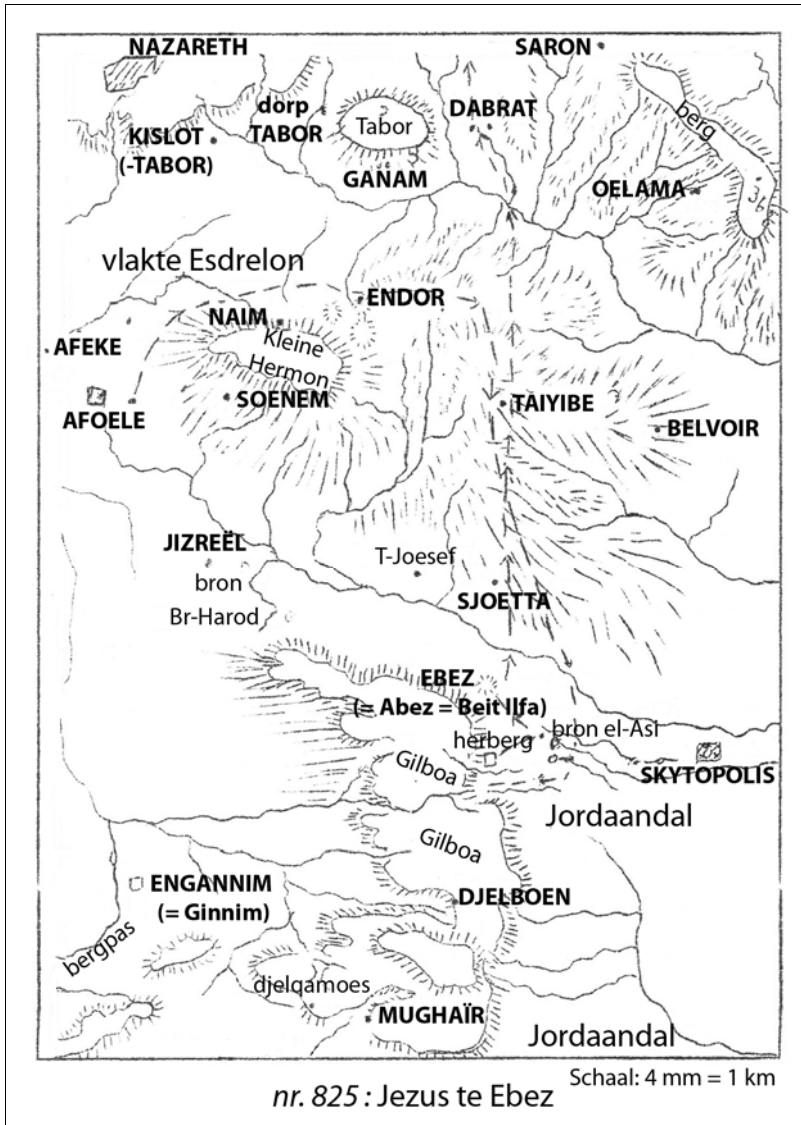
825.

5 november. –

's Morgens was Jezus nog bij zijn verwanten, die Hij onderrichtte. 's Middags reisden zij van hier af naar de berg Tabor, waar zij in verscheidene richtingen uit elkander gingen; *Hij had die brave oudjes grondig getroost, gerustgesteld en zijn woorden hadden hen verkwikt.* Hoewel zij niet alles verstaan hadden, waren zij toch allen ingekeerd en volkomen tevreden gesteld.

Ook vertrokken zij met de overtuiging dat Hij goddelijke woorden gesproken had, dat ZIJN opvatting en handelswijze de beste was, dat Hij zijn wegen beter kende dan zij en hun raad niet nodig had. Nog aandoenlijker dan het samenzijn was het afscheid dat zij van Hem namen: zij scheidden van Hem onder tranen en tekenen van een bescheiden, eerbiedige vertrouwelijkheid, terwijl zij Hem minzaam toelachten, liefdevol groetten en wuifden.

Zij reisden af, de enen op ezels, de anderen te voet en met lange stokken in de hand, in eenvoudige opgeschorte klederen. Jezus en de leerlingen vergezelden hen nog enige tijd op de weg, nadat zij hen bij het bepakken en bestijgen van de ezels vriendelijk behulpzaam geweest waren.

Jezus bezoekt Ebez.

Hierna ging Jezus met de leerlingen in het dal naar de schone bron, ongeveer een kwartier ten oosten van Ebez. (Wij veronderstellen de bron el-Asi). Verscheidene vrouwen uit de stad waren juist water komen halen. Hem ziende naderen, liepen enige van hen in de huizen rondom Ebez en aanstonds kwamen meerdere mannen en vrouwen met hen terug; zij kwamen Hem tegemoet met bekkens, doeken en met kleine broden en vruchten in korven, wasten Hem de voeten en boden Hem en de leerlingen iets te eten. Nog meer volk kwam hier samengelopen en Jezus onderrichtte hen.

Hierna leidden zij Hem naar de stad, waar Hem terstond reeds onder de poort en uit alle huizen en straathoeken vele kinderen van beide geslachten tegemoet kwamen; zij schaalden zich om Hem en gingen met bloemenkransen en guirlandes aan zijn zijden.

De leerlingen die rondom Hem gingen, vreesden dat het gedrang te groot zou worden en wilden zich van de kinderen ontmaken, door ze achter te doen blijven. *Jezus echter zei: "Gaat GIJ achteruit en laat ze vooraan komen."*

Toen drongen alle kinderen naar Hem en *Hij legde zijn arm om hen, drukte ze tegen zich aan en zegende ze.*

De moeders en vaders stonden in de deuren en op de muurterrassen van de voorhoven het schouwspel te bezien. (Tegen de voorhofmuur leunt rondom een zuilengang aan. Op het terras van de gang langs de straat kan men alles op de straat gadeslaan). *Hij ging in de synagoge die vol volk liep en hield een redevoering.*

's Avonds genas Hij nog enige zieken in de huizen. Ook was onder een nog rechtstaande loofhut een maaltijd, waaraan vele stadsburgers deelnamen. Eer Jezus in dit dal kwam, is Tomas reeds van uit Endor naar het westwaarts van hier gelegen Afeke teruggekeerd.

Hier in Ebez zag ik dat enige gesluiserde, bloedverliezende vrouwen Jezus tussen de menigte naslopen, de zoom van zijn kleed kusten en genezen waren. In andere steden moesten zulke vrouwen afgezonderd en op een afstand blijven, doch hier en in andere kleiner steden zag men zo nauw niet.

6 november. –

Ik ben het meeste van wat Jezus heden deed, vergeten. Alleen weet ik nog dat Hij hier zeer welkom was en *enige zieken in de huizen genas; Hij onderwees om de middag ook weer aan de bron vóór de stad*, waar vele mensen uit de naburige dorpen zijn woord kwamen aanhoren.

Terwijl Jezus hier was, kwam een bode van Kana tot Hem; de bestuurder van die stad liet Hem verzoeken toch aanstonds tot zijn zwaar zieke zoon te komen. *Jezus stelde hem gerust en verzocht hem nog wat geduld te hebben.*

Dan kwamen ook twee joodse boden uit Kafarnaüm, gezonden door de heidense honderdman, die eenmaal de leerlingen ten gunste van zijn zieke knecht bij Jezus had laten ten beste spreken (fasc. 17, nr. 726); zij smeekten Hem zeer dringend spoedig met hen naar Kafarnaüm mee te komen; de knecht was zo ziek dat hij anders heel binnenkort zou sterven. *Maar Jezus antwoordde dat Hij te zijner tijd zou komen en de knecht nog niet zou sterven.* De boden aanhoorden daarna zijn toespraak.

De inwoners van Ebez waren meest Giladieten uit Jabes (I Sam. 1, 2); zij hadden zich ten tijde van Heli's hogepriesterschap hier gevestigd ten gevolge van een onenigheid onder de inwoners van Gilad; hun geschil werd door de toenmalige rechter, bij zijn bezoek aan het land zó beslecht⁴¹³ dat zij naar hier uitweken.

⁴¹³ Toenmalige rechter. – De voorganger van Samuel. Deze laatste werd onder de hogepriester Heli geboren.

Bij de bron van Ebez werd Saül gewond en op de zuidelijke hoogte (dus op de noordhelling van Gilboa) is hij gestorven (I Sam. 31, 8); daarom noemen zij die bron de ‘Saülsbron’; de inwoners behoren tot de middenstand; zij vervaardigen korven en matten van biezen, die in enige moerassen van bergwater in de nabijheid overvloedig groeien; ook bereiden zij schutsels van vlechtwerk, waarmee zij, door ze samen te voegen, lichte hutten bekomen; ook hebben zij weiden en doen bovendien aan akkerbouw⁴¹⁴.

Saül en de toverheks van Endor.

826.

Ik had een visioen over hetgeen Saül hier wedervoer en daarvan herinner ik mij nog het volgende. De Israëlieten waren ten westen vóór Endor bij Jizreël opgesteld en de Filistijnen rukten van Soenem tegen hem op (cfr. I Sam. 28, 4; 29, 1; 28, 3-25).

De slag was reeds aangevangen, toen Saül en twee mannen – zij waren alle drie in profetenklederen (zoals de zogenaamde profetenleerlingen in de profetenscholen er droegen) – de toverheks te Endor in het avonddonker opzochten; zij woonde buiten de stad in een oud stuk muur; het was een geminacht wijf,

De rechters bezochten periodiek de voornaamste steden, waar zij verhoor verleenden en twisten beslechtten.

Samuel b.v. bezoekt driemaal in het jaar Mizpa, Rama en Betel (I Sam. 31, 1).

⁴¹⁴ Matten van biezen uit moerassen. – Bij Beit Ilfa (Ebez) en ook 6 km ten noordwesten bij tell Joesef werden door de joodse pioniers moerassen drooggelegd (Guide bleu, 240).

Een half uur ten oosten van Beit Ilfa ligt (of LAG) een moeras; het is omzoomd door reusachtig riet (D.B. Bethsan, c. 1742).

Van Sjoetta naar Beit Ilfa gaande doorkruiste V. Guérin in 1870 twee kleine moerassen, begroeid met biezen en riet: *2 petits marais, couverts de joncs et de roseaux*. (Sam. I, 303).

zonder bestaansmiddelen; zij was nog niet oud, struis en dik en breed van borst; ik zag dat haar man met een marionettenkast op de rug rondtrok om aan soldaten en ander gespuis allerlei goochelspelen te vertonen (cfr. fasc. 9, nr. 239, voetnoot 52).

Toen Saül bij haar kwam, was hij reeds half wanhopig; de heks weigerde op zijn verzoek in te gaan; zij vreesde dat hij haar bij Saül, die de toverij bestreden en het wettelijk verbod der toverij geürgeerd had, zou aanklagen. (Hij had de geestenbezweerders en waarzeggers verdreven uit het land, zegt I Sam. 28, 3). Maar Saül zwoer haar bij hoog en laag dat dit niet zou geschieden. Toen leidde zij hem uit haar kamer, die er fatsoenlijk uitzag, in een kelder.

Saül verlangde dat zij voor hem Samuels geest zou oproepen. Hierop trok zij een kring om Saül en zijn gezellen, schreef tekens om de kring en spande draden van bonte wol in allerlei figuren vóór Saül heen en weer. Zij stond tegenover hem en had nog een zijruimte naast zich. Vóór haar was een bekken met water in de bodem⁴¹⁵ en zij had daarbij platen als metalen spiegels in de handen, die zij naar elkander en boven het water bewoog.

Zij sprak ondertussen woorden uit en riep enige malen zeer luid en ze had ook tot Saül gezegd door welke opening van de gespannen en gekruiste draden hij zien moest.

Zo kon zij door duivelse kunsten allerhande krijgsoperaties, gevechten en gestalten doen verschijnen; zij wilde nu ook aan Saül zulk een verblindend goochelspel voortoveren.

⁴¹⁵ Bekken met water. – Bij waarzeggerij werd gewoonlijk water gebruikt.

Wij lezen in Keulers 'Bijbelse Geschiedenis':
"Men goot water in een beker en trachtte daarin de gestalten en beelden van toekomstige gebeurtenissen te zien; of men wierp goud, zilver of edelstenen of gistende vloeistof in water om de daardoor veroorzaakte verschijnselen en bewegingen na te gaan; of men goot een gedeelte van de inhoud uit om de figuren van de vloeistof te beschouwen.
Zulke waarzeggerij werd veel beoefend in de heidense oudheid." (blz. 87; cfr. later nr. 937).

Maar nauwelijks was zij met haar toverkunst begonnen, of zij zag naast zich een verschijning; zij liet de spiegels die zij boven het waterbekken hield en bewoog, uit haar handen vallen, was buiten zichzelf van schrik en riep: “Ge hebt mij bedrogen, ge zijt Saül!”

Toen zei deze: “Zijt maar niet bang voor mij, wat ziet ge?”

Zij antwoordde: “Er stijgt een heilige uit de aarde!”

“En hoe ziet hij eruit?” vroeg Saül, die nog steeds niets zag.

Vol schrik antwoordde het wijf: “Als een grijsaard in priestergewaad!”, en zij trok Saül naar de verschijning toe en vluchtte zelf uit de kelder. Saül zag nu Samuel en wierp zich op zijn aangezicht neer.

Toen zei Samuel: “Waarom heb je mij opgeroepen en mijn rust gestoord? Gods straf zal je treffen, morgen zal je met mij onder de doden zijn! De Filistijnen zullen Israël verslaan en David wordt koning!”

Na deze woorden lag Saül van droefheid en ontzetting plat ter aarde, als dood; zij richtten hem op en zetten hem tegen de muur; zijn gezellen wilden hem iets laten eten, doch hij weigerde.

De vrouw kwam terug met brood en vlees (I Sam. 28, 24). Ik heb haar niet eerst zien slachten, misschien is het mij ontgaan, doch op de wijze gelijk het geschiedde, scheen de tijd mij te kort om eerst geslacht te hebben. (Nu at Saül met zijn gezellen).

De vrouw raadde hem aan niet naar de slag te gaan, maar naar Ebez, waar de inwoners als Giladieten hem genegen waren⁴¹⁶ (I Sam. 1, 11). Saül kwam met het dagaanbreken daar aan.

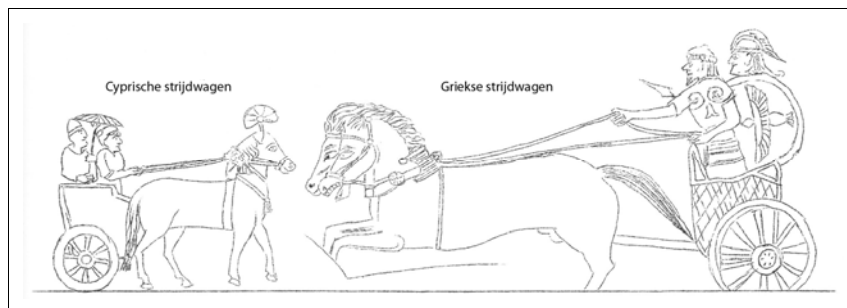
⁴¹⁶ De Ebezenen als Giladieten waren Saül genegen. Ze waren Giladieten, omdat zij van Jabes aan de overkant van de Jordaan afkomstig waren.

Saül had eens de stad Jabes-Gilad, waarvóór de Ammonieten het beleg geslagen hadden, ontzet; zij bleven hem daarvoor dankbaar.

Ook toen de Filistijnen de lijken van Saül en zijn zonen mishandeld, en aan de muren van Skytopolis ter bespotting opgehangen hadden, kwamen de

Nu werden de Israëlieten op het gebergte Gilboa verslagen (I Sam. 31). Niet het hele (vijandelijke) leger stormde op Saül aan, maar alleen een verzeilde, losgeraakte bende soldaten drong van die kant tot bij hem. Saül zat op een wagen en een man stond achter hem. De voorbijstormende Filistijnen schoten pijlen en spiezen naar hem zonder te weten dat zij Saül voorhanden hadden. Deze werd zwaar gewond en zijn wagenmenner richtte de strijdswagen op de zuidelijke helling van het dal uit de weg, waarop Jezus gisteren met zijn verwanten was geweest.

Toen Saül voelde dat de geslagen wonde dodelijk was en hij sterven moest, vroeg hij zijn wagenmenner hem te willen doden, maar deze weigerde.

In de wagen die van voren een leuning had⁴¹⁷, boog Saül zich boven de punt van zijn degen, maar had de kracht niet meer er zich in te werpen. Nu opende de stuurman deze beweegbare voorleuning van de wagen, zodat ze neerviel, en zo stortte Saül in zijn degen. Hierop stortte zich ook de menner in zijn degen.

inwoners van Jabes 's nachts die weghalen om ze bij hun stad eervol te begraven.

⁴¹⁷ Krijgswagen met van voren een leuning. – Die wagens waren als grote kuipen, waar slechts twee, hoogstens drie man plaats konden vinden; men ging er van achteren in; ze hadden twee wielen en een dissel voor het ros (zie afbeelding).

Nu kwam hier een Amalekiet (= een historisch volk dat leefde in het Midden-Oosten. Vermoedelijk waren de Amalekieten nomaden en woonden zij in de woestijn aan de andere kant van de Schelfzee tegenover Egypte.) voorbij, die Saül herkende; hij nam de sieraden en juwelen van hem af en bracht ze naar David.

Na de slag bracht men de lijken van Saül en zijn zonen tezamen; dezen waren meer oostelijk gevallen dan hij; zij waren reeds verder weg, toen men hem trof en doodde.

De Filistijnen hieuwen de lijken aan stukken en ik zag het vervolg van deze geschiedenis geheel zoals de Bijbel ze vertelt (I Sam. 31, 8-13).

Ik heb deze nacht het ganse gebergte Gilboa afgelopen; het ligt wonderlijk door en boven elkander⁴¹⁸.

⁴¹⁸ Ligt door en boven elkaar. – Misschien heeft dit gezegde iets te maken met de volgende kenmerken: “Door min of meer diepe ravijnen is Gilboa verdeeld in verscheidene hoogvlakten en toppen.

Het gebergte is steil ten noorden, met vreemd verwrongen aardlagen: *avec des couches de terrains singulièrement tourmentées.*” (D.L. Gelboë, 156).

Andere bijzonderheden:

Abez = Ebez = Beit Ilfa (zie ook hiervoor). –

Ten oosten is de helling nog steiler en hoger dan ten noorden.

Ten westen daalt het geleidelijk naar de Esdrelonvlakte af; het bestaat uit kalkrots, die ten noorden en ten westen vermengd is met zacht wit krijt. Misschien heeft de naam ‘Abez’ hiermee iets te maken, want door afleiding betekent hij: ‘witheid’. De eigenlijke, eerste betekenis is: tin (wit metaal).

In deze zin kan de naam geheimzinnig wijzen op het metaal waaraan volgens K. dit gebergte rijk is; dit zegt zij in nr. 960.

de beek Kadummim. –

Kadummim is onbekend, maar genoemd in de Bijbel in deze zinsnede: “De Kisonstroom sleurde hun lijken mee, de beek Kadummim, de beek Kison.” (Recht. 5, 21).

De beek hier in het dal heet Kadummim (Recht. 5, 21); ze wordt in het lied van Debora genoemd; ik weet niet meer wat toen hier voorgevallen is, maar ik heb er gezichten over gehad. Ook de profeet Malakias heeft zich soms hier opgehouden en heeft hier ook geprofeteerd.

Ebez ligt ongeveer 3 uren van de heidenstad Skytopolis. (Deze afstand is fel overdreven, zoals dikwijls. Skytopolis was overwegend door heidenen bewoond en behoorde tot het getal vrije steden die de federatie van de Dekapolis vormden; was ook de enige stad van dit verbond, die aan de westkant van de Jordaan gelegen was).

Er zijn exegeten die menen dat in het citaat sprake is aan 2 rivieren die in tegenovergestelde richting vloeien, de ene naar de zee, de andere naar de Jordaan.

In dit geval zou de bewering van K. treffend uitkomen, want de Kison en de rivier Djaloeed (= Kadummim), die volgens K. Kadummim heette, vormen samen een bijna regelrechte lijn.

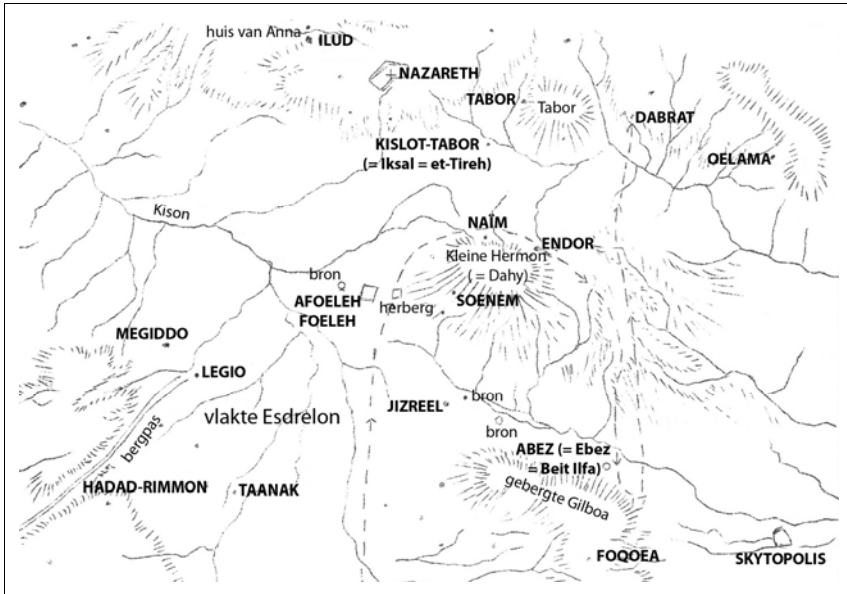
Anderen nemen aan dat Kadummim geen eigennaam is, maar deze naam vindt men op de grote kaarten meerdere keren, b.v.

- **Katamoen**, 6 uren ten noordoosten van Ptolemaï's ook
- bij Jeruzalem ligt **Katamin**.

Jezus bezoekt Dabrat.

827.

's Namiddags ging Jezus met de leerlingen van de bron nog een eindweegs naar het oosten, en nu wendde zijn weg zich naar het noorden; Hij steeg over de noordelijke hoogte van het dal (de hoogten ten oosten van de kleine Hermon, zie puntlijn op kaartje hiervoor) en zo gingen zij een drietal uren ver tot in een dal bij de opstijging van de Tabor aan de oostzijde.

Een beek komt van de noordoostzijde van de Tabor en vloeit om de berg heen door dit dal naar de Esdrelonvlakte. (Hier is duidelijk rivierverwarring: uit het westen komt een dal en beek. De beek die ten oosten van de Tabor uit het noorden komt, mondt in dit dal en beek uit en verenigd vloeien beide naar de Jordaan). Hier aan de oostelijke voet van de Tabor (maar toch nog hoog en door het dal van de Tabor gescheiden) ligt de stad Dabrat in een bocht van de eerste hoogte; ze ziet over de

hoogvlakte Saron recht naar het gewest waar de Jordaan uit het Meer komt.

(Het begin van) een beek loopt door de stad, want een deel is aan deze zijde gebouwd.

Jezus bleef vóór de stad in een herberg; ik heb Hem niet zien gaan slapen; *Hij leerde tot laat in de avond de mensen in de omtrek.*

7 november. –

Ik heb het meeste van deze dag uit Jezus' leven vergeten. Alleen herinner ik mij dat Hij *met de bewoners van het huis, waarin Hij overnacht heeft, gisteren op de berg is rondgegaan en dat Hij gepredikt heeft.*

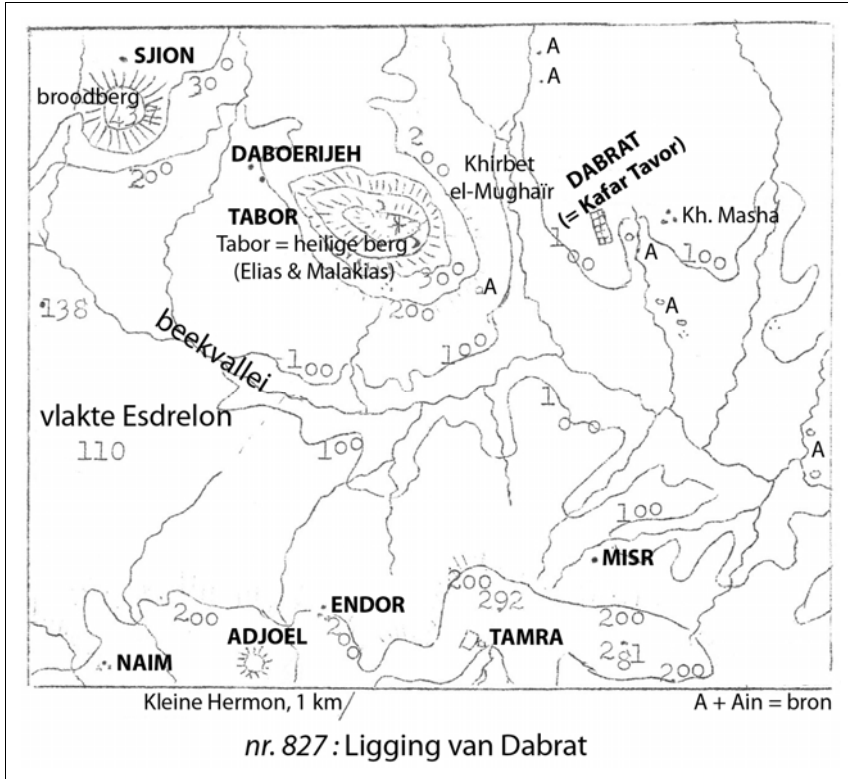
Heden, tegen de middag, ging Hij de stad Dabrat binnen en vele mensen verdrongen zich rondom Hem; ik weet niet meer hoe alles op elkander volgde; *Hij genas heden geen zieken*; hier zijn er niet vele: de lucht is er zeer gezond.

De stad is prachtig gebouwd; ik herinner me nog een huis met een groot voorhof dat door zuilengangen omgeven is en grenst aan het huis. Naar het terras op de zuilengangen leiden van op het voorhof trappen en van dit terras leiden weer trappen naar het dakterras van het huis (dat hoger is dan de gangen om het voorhof). Bij Jezus' intrede in de stad zag ik er mensen van afdalen.

De stad heeft een voorheuvel van de Tabor achter zich en slingerpaden leiden er op. (De voorheuvel is moeilijk te situeren.) Ze ligt ongeveer 2 uren van de spits van de Tabor.

Er liggen in een straat van de stad langs de muren Romeinse soldaten; ook is hier een belastingskantoor. Bovendien heeft de stad vijf straten en elke straat wordt door een verschillende soort van ambachtslieden bewoond. (Verder in nr. 1286 een nota over deze oosterse eigenheid).

Dabrat ligt niet op de grote landweg; de naaste handelsweg loopt wel een half uur van hier voorbij. Er zijn hier allerhande bedrijven; de stad met haar omliggende gronden (en weiden) behoort aan de levieten (I Kron. 6, 12).

De grens van Issakar loopt nauwelijks een kwartier van hier (cfr. Jos. 19, 12. 22). De synagoge ligt op een vrije plaats; ik herinner mij dat Jezus er in ging en het afdalen der mensen geschiedde, toen Hij ontvangen werd, want hier woont een verwant van Hem,

een zoon van een der oudste broers van Jozef, Jezus' voedstervader⁴¹⁹.

828.

Deze broer van Jozef heette Elia; hij had 5 zonen waarvan één, die de naam Jesse draagt, hier woont en die nu ook reeds een bejaard man is; zijn vrouw leeft nog en zij hebben 6 kinderen, 3 zonen en 3 dochters.

Twee van de zonen zijn reeds 18 tot 20 jaren; zij heten Kaleb en Aäron. Hun vader bad Jezus hen tot leerlingen aan te nemen en

⁴¹⁹ **Dabrat = Kafar Tavor.** - Om de ligging van Dabrat te vinden, moeten wij met al K.'s gegevens rekening houden.

Uit Jos. 19, 12 weten wij dat het een grensstad van Issakar was. Wij slaan de nagel op de kop, wanneer wij Dabrat vereenzelvigen met het huidige Kafar Tavor (Tabor). Een aandachtige blik op het kaartje hiervoor rechtvaardigt K.'s aanduidingen op de vorige blz.

De vroegere naam Khirbet Masha wijst er op dat hier de resten liggen van een oude stad. Op onze grote kaart 2, ziet men dat het een grensstad was.

Hiervoor ziet men hoe de stad bestond uit twee delen aan beide zijden van 't begin van een riviertje.

- De westelijke helft is weer een stadje geworden,
- terwijl ruïnes meer het oostelijke gedeelte kenmerken.

Opmerking verdient de uitdrukking van K. 'aan de voet van de Tabor', hoewel de heuvel, waarop ze ligt, aanzienlijk is (114 m), maar toch gebruikt Guide bleu, blz. 225 dezelfde uitdrukking: "Het stadje ligt aan de voet van de Tabor en beheerst zeer ver de streek."

Dit beantwoordt ook aan deze woorden van K.: "De stad heeft uitzicht over de hoogvlakte Saron recht naar het gewest waar de Jordaan uit het Meer komt."

Van het stadje Saron dat nog bestaat (zie kaart op einde nr. 826) kreeg heel dit district zijn naam.

De Tabor is, met zijn niveau van 562 m, 448 m hoger dan Dabrat. Het kaartje hierboven toont ook hoe de stad, althans gedeeltelijk, in een bocht ligt van de eerste hoogte ten oosten van de Tabor.

"De stad heeft nog een voorheuvel van de Tabor achter zich", zegt K.

De kennis van meer bijzonderheden zou nodig zijn om te weten wat zij juist hiermee bedoelt en om aan te tonen dat haar mededeling klopt.

dit verzoek willigde Jezus in: zij mogen met Hem mee trekken, wanneer Hij de volgende maal in dit gewest komt. (Dit zien wij later in nr. 1072).

Deze Jesse heeft een ontvaardersdienst voor de levieten en staat aan het hoofd van een weverij; hij koopt wol op en deze wordt hier gewassen, gesponnen en geweven; zij maken fijn doek en hier werkt een gehele straat voor hem. Ook heeft hij in een lang gebouw een perserij, waarin verscheidene kruiden, die grotendeels op de Tabor groeien⁴²⁰ en deels uit de vreemde komen, worden uitgeperst. Gedeeltelijk zijn het planten om te verven; uit andere worden sappen, dranken en reukwerken bereid. Ik zag er ronde, holle stammen in de troggen staan, waarin met een stamper de planten die in de stam gelegd waren, uitgeperst werden. Op de stamper lag nog een gewicht. De buizen waardoor het uitgeperste sap weggeleid wordt, komen tot buiten het huis en zijn van tappen voorzien. Als de stampers niet moeten persen, dan worden er wiggen voor geschoven. Er wordt daar ook myrre-olie bereid.

Jesse leidt met geheel zijn familie een godvruchtig leven; zijn kinderen gaan dagelijks, en hij dikwijls met hen, op de Tabor bidden. Jezus nam met zijn leerlingen zijn intrek bij hem; *Hij genas zieken in de stad en trad op in de synagoge.* Hier waren Farizeeën en Sadduceeën; zij vormden een soort consistorie (= vergadering, raadskamer) en beraadslaagden daarna ook hoe zij Jezus zouden tegenspreken.

⁴²⁰ Welriekende kruiden. – Een paar getuigenissen:

- Portmans vermeldt de vele bloemen, waar zelfs het puin vol mee staat.
- Mislin de bosjes van welriekende kruiden en planten (III, 265).
- De Gérard (II, 195) en Janssens (blz. 322) de aangename doordringende geur van welriekende kruiden, bomen en struiken.

Reukplanten vindt men op de Tabor overal, waar de rots onderbroken of met een laag aarde bedekt is, zodat de welriekende kruiden door hun overvloed een kenmerk zijn van de berg.

Jezus ging 's avonds met de leerlingen op de berg Tabor om er een leerrede te houden, waartoe een hele menigte mensen uitgenodigd waren; *het woord dat Hij in de maneschijn tot hen richtte, duurde tot diep in de nacht* (vóór 2 dagen was het volle maan).

Op de zuidoostzijde van de Tabor ligt een spelonk met een kleine tuin, waar zich de profeet Malakias dikwijls opgehouden heeft; en ook boven op de Tabor is een spelonk met een tuin, waar zich Elias met zijn leerlingen opgehouden heeft, zoals op de Karmel. Ik heb beide plaatsen gezien; het zijn bidplaatsen voor deugdzame Joden⁴²¹.

829.

Nabij de Tabor, op de noordzijde, veel hoger en dichter bij de berg dan Dabrat, ligt de STAD Tabor en hiervan is het dat de berg zijn naam heeft⁴²².

⁴²¹ **Tabor:** bidplaats. – De H. Petrus noemt hem een heilige berg, als was deze benaming hem eigen en door iedereen gekend.

Dit zou, volgens K.'s zeggen in nr. 834, het gevolg zijn van het oponthoud aldaar van de profeten Elias en Malakias. Elk hadden zij er hun spelonk:

- Elias boven op de hoogvlakte, nu bevat in het eigendom van de Grieken,
- Malakias in de zuidoosthelling.

Beide plaatsen zijn door het teken van grot aangeduid op het kaartje 'Ligging van Dabrat'.

De inlanders noemen de berg nog 'djebel et-Tur', d.i. 'berg bij uitnemendheid' of 'berg der bergen', 'heilige berg'; naam die de muzelmannen ook geven aan:

- de Gerizzim,
- de olijfberg en
- de Sinaï (cfr. fasc. 9, nr. 212, voetnoot 12).

⁴²² **Stad Tabor.** – Ze is genoemd als levietenstad in I Kron. 6, 77.

In de omgeving door K. aangeduid, nl. ten noorden van de plaats der gedaanteverandering, niet meer op de hoogvlakte van de berg, maar een heel eind verder en op een veel lager niveau bestaan de resten van een aanzienlijke stad.

Een klein uur meer westelijk, naar Sefforis ziende, ligt nog een sterke stad. Maar Kislot (-Tabor) ligt aan de voet in het dal of de vlakte, aan de zuidkant, ten noorden van Naïm (zie kaart eind nr. 826), naar Afeke ziende. Dit is de verste vooruitsprong van de stam Zabulon aan deze kant⁴²³. Ik heb nog een later naam van die stad gehoord, ik meen Affa, doch ik ben er helemaal niet zeker van.

Ik zag dat in deze stad verwanten van Jezus gewoond hebben, namelijk een zuster van Elisabet, een dochter van de zuster van Anna's moeder; zij heette Rode, gelijk de dienstmaagd van Maria Markus (Hand. 12, 13).

- (Anna's moeder was Ismeria.
- Een zuster van Ismeria was Emerentia.
Drie dochters van Emerentia waren: Elisabet, Enoë en Rode, zie familieboom in fasc. 1, nr. 10).

Deze Rode had 3 dochters en 2 zonen.
Één van deze dochters was één der drie weduwen, vriendinnen van Maria, die zo vaak in deze geschiedenis voorkomen; haar 2

Men ontwaart ze schuin voor zich links, wanneer men van Daboerijeh uit de Tabor bestijgt: "Na een bestijging van 10 minuten van de voet nabij Daborijeh, ontwaart men links een oude plaats; het zijn de resten van de stad Tabor."

"Na enige krommingen, *après quelques lacets*, zegt Guide Bleu, blz. 237, duiden stadsresten links de ligging aan van de stad Tabor."

Het niveau is er 250-275 m. De uitgestrekte ruïne, de rotsgraven, kolomstukken en grotten, sporen van een oude karavaanweg en zelfs de strategische ligging, alles wijst op een aanzienlijke en belangrijke stad.

Antiochus de grote, maakte, volgens Polibius, er zich meester van, alvorens verder naar het zuiden op te trekken.

⁴²³ **Kislot-Tabor** is een grensstad.

De oostelijke helft van de zuidgrens van Zabulon loopt als volgt: "Van Sarid liep zij oostwaarts terug naar het gebied van Kislot-Tabor, kwam uit bij Dabrat en liep verder opwaarts (d.i. noordwaarts en klimmend) naar Jafia." (zie grote kaart 2 waarop het onbekende Jafia bij benadering opgetekend is).

zonen waren leerlingen.

Één van Rode's zonen trouwde met Maroni en stierf; zijn kinderloze weduwe trouwde in 2e huwelijk met Eliud uit hetzelfde geslacht, volgens de wet van het leviraat (blz. 172, nr. 813, voetnoot 405). Deze Eliud was een neef van de H. Anna, een zoon van haar oudste zuster Sobe (zie familieboom).

De weduwe won bij Eliud Martialis en trok naar Naïm; zij werd ten tweeden male weduwe en zij is de zogenaamde weduwe van Naïm en die zoon Martialis is het, die door Jezus uit de dood opgewekt werd.

Een ernstige bekering.

830.

8 november. –

Jezus had deze morgen in het huis van zijn verwant geleerd en in de stad enige zieken genezen. Na de maaltijd heeft Hij op een plein vóór de synagoge geleerd. Uit de naburige plaatsen waren zeer vele zieken gekomen en hierover waren de Farizeeën verbitterd je kan niet méér.

Er woonde een rijke vrouw te Dabrat, met name Noëmi; zij had haar overleden man zeer bedrogen en overspelige betrekkingen onderhouden, zodat hij het bestierf, van verdriet overstelpt. Nu had zij een zaakbeheerder, met wie zij sedert lang overeengekomen was om te trouwen, doch zij bedroog hem en was nooit zonder andere minnaars. Deze vrouw had Jezus' prediking in Dotan gehoord en dit had een grote ommekeer in haar teweeggebracht; zij had groot berouw gekregen; haar enig verlangen was het, Hem om vergiffenis en boete te bidden; zij was hier bij Jezus' preken en genezingen aanwezig en zij zocht op alle manieren nader bij Hem te geraken, maar Hij wendde zich telkens weer van haar af.

Het was een voorname, bekende vrouw en niet openbaar als zondares veracht. Daar zij hier op alle manieren naar voren poogde te dringen, traden de Farizeeën haar vóór de voeten en vroegen haar of zij zich niet schaamde en verzochten haar naar haar huis te gaan. Maar zij liet zich niet weerhouden, noch van haar stuk brengen; ze was als buiten zichzelf van verlangen naar vergiffenis en slaagde er tenslotte in tussen het volk tot bij Jezus door te dringen; zij wierp zich hier voor Hem op de grond neer en riep: “Heer, is er nog genade en vergiffenis voor mij? Heer! zo kan Ik niet langer meer leven.”

Jezus stelde haar gerust, doch zij wedervoer: “Eerst heb ik zwaar tegen mijn man gezondigd en nu heb ik de man bedrogen, die mijn huis bestuurt.” En zo beledigde zij openlijk haar schuld voor allen. Toch hoorden haar niet allen, want Jezus was ter zijde getreden en de woelige Farizeeën veroorzaakten een groot lawaai.

Toen Jezus nu tot haar zei: “Uw zonden zijn u vergeven!”, verlangde zij een boetpleging, doch *Jezus vroeg haar een andermaal weer te keren*; zij echter ontdeed zich van al haar juwelen, zij droeg een hoofdtooi die rondom met parelen bezet was, ook ringen, spelden en haken en snoeren om armen en hals (cfr. fasc. 15, nr. 541, voetnoot 259). Dit alles overhandigde zij aan de Farizeeën om het aan de armen uit te delen en zij liet haar sluier vóór haar aangezicht neer.

831.

Jezus trad nu in de synagoge, want de sabbat begon, en de vergramde Farizeeën en Sadduceeën volgden Hem.

Heden was de voorlezing over Jakob en Ezaü (Gen. 25, 19-34),

Genesis 25 **Abrahams dood**

1. En Abraham nam wederom een vrouw, Ketura geheten.
2. En zij baarde hem Zimran, Joksan, Medan, Midjan, Jisbak en Suach.
3. En Joksan verwekte Seba en Dedan. En de zonen van Dedan waren de Assurieten, de Letusieten en de Leümiëten.

4. En de zonen van Midjan waren Efa, Efer, Chanok, Abida en Eldaä. Deze allen waren de zonen van Keturä.
5. Abraham nu gaf alles wat hij had aan Isaak,
6. maar aan de zonen van de bijvrouwen, die Abraham had, gaf Abraham geschenken, en hij zond hen, nog bij zijn leven, weg van zijn zoon Isaak, oostwaarts, naar het Oosterland.
7. Dit nu was het getal der jaren van Abrahams leven, die hij geleefd heeft: honderd vijfenzeventig jaar.
8. En Abraham gaf de geest en stierf in hoge ouderdom, oud en van het leven verzadigd, en hij werd vergaderd tot zijn voorgelacht.
9. En zijn zonen Isaak en Ismaël begroeven hem in de spelonk van Makpela, in het veld van Efron, de zoon van de Hethiet Sochar, dat tegenover Mamre gelegen is,
10. het veld, dat Abraham van de Hethieten had gekocht; daar werd Abraham begraven, evenals zijn vrouw Sara.
11. Na de dood van Abraham zegende God zijn zoon Isaak; en Isaak woonde bij de put Lachai-Roi.

De zonen van Ismaël

12. Dit nu zijn de nakomelingen van Ismaël, de zoon van Abraham, die Hagar, de Egyptische, de slavin van Sara, Abraham gebaarde had.
13. Dit zijn dan de namen der zonen van Ismaël, genoemd naar hun afstamming: de eerstgeborene van Ismaël Nebajot, voorts Kedar, Adbeël, Mibsam,
14. Misma, Duma, Massa,
15. Hadar, Tema, Jetur, Nafis en Kedema.
16. Dit zijn dan de zonen van Ismaël, en dit zijn hun namen, naar hun dorpen en hun tentenkampen, twaalf vorsten naar hun volksstammen.
17. En dit waren de jaren van Ismaëls leven: honderd zevenendertig jaar. Toen gaf hij de geest en stierf, en werd vergaderd tot zijn voorgelacht.
18. En zij woonden van Chawila tot Sur, dat ten oosten van Egypte ligt, in de richting van Assur. Zij hebben zich tegenover al hun broeders gevestigd.

Esau en Jakob

19. Dit is de geschiedenis van Isaak, de zoon van Abraham. Abraham verwekte Isaak.
20. En Isaak was veertig jaar oud, toen hij Rebekka, de dochter van Betuël, de Arameeër uit Paddan-Aram, de zuster van de Arameeër Laban, tot vrouw nam.
21. Nu bad Isaak de HERE voor zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar; en de HERE liet Zich door hem verbidden, en zijn vrouw Rebekka werd zwanger.
22. En de kinderen stieten in haar binnenste tegen elkander. Toen zeide zij: Indien het aldus gesteld is, waarom overkomt mij dat? Daarop ging zij om de HERE te vragen.
23. En de HERE zeide tot haar: Twee volken zijn in uw schoot, en twee natiën zullen zich scheiden uit uw lichaam; de ene natie zal sterker zijn dan de andere, en de oudste zal de jongste dienstbaar wezen.
24. Toen nu haar dagen vervuld waren, dat zij baren zou, waren er dan ook tweelingen in haar schoot.
25. En de eerste kwam te voorschijn, rossig, geheel als een haren mantel; en men gaf hem de naam Esau.
26. En daarna kwam zijn broeder te voorschijn, wiens hand Esaus hiel vasthield; en hem noemde men Jakob. En Isaak was zestig jaar oud bij hun geboorte.
27. Toen de jongens opgroeiden, werd Esau een man, ervaren in de jacht, een man van het veld, maar Jakob was een huiselijk man, die in tenten woonde.
28. En Isaak had Esau lief, want wildbraad was naar zijn smaak; maar Rebekka had Jakob lief.
29. Eens had Jakob een gerecht gekookt, en Esau kwam vermoeid van het veld.
30. Toen zeide Esau tot Jakob: Laat mij toch slokken van dat rode, dat rode daar, want ik ben moe. Daarom gaf men hem de naam Edom.

31. Maar Jakob zeide: Verkoop mij dan eerst uw eerstgeboorterecht.
32. En Esau zeide: Zie, ik ga toch sterven; waartoe dient mij dan het eerstgeboorterecht?
33. Daarop zeide Jakob: Zweer mij eerst. En hij zwoer hem. Zo verkocht hij aan Jakob zijn eerstgeboorterecht.
34. Toen gaf Jakob aan Esau brood en het linzengerecht; hij at en dronk, stond op en ging heen. Zo verachtte Esau het eerstgeboorterecht.

Uit: NBG-vertaling 1951

en ook uit Malakias, 1^e en 2^e hoofdstuk.

Maleachi 1

Opschrift

1. Een godsspraak. Het woord des HEREN tot Israël door de dienst van Maleachi.

De verkiezende liefde des HEREN voor Israël

2. Ik heb u liefgehad, zegt de HERE. En dan zegt gij: Waarin hebt Gij ons uw liefde betoond? Was niet Esau Jakobs broeder? luidt het woord des HEREN.
3. Toch heb Ik Jakob liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat; Ik heb zijn bergen tot een woestijn gemaakt en zijn erfdeel aan de jakhalzen der woestijn prijsgegeven.
4. Wanneer Edom zegt: Wij zijn verwoest, doch wij zullen de puinhopen weer opbouwen – zo zegt de HERE der heerscharen: Laten dezen bouwen, maar Ik zal afbreken; men zal het noemen: gebied der goddeloosheid, en: het volk waarop de HERE voor eeuwig toornit.
5. Als uw ogen het zien, zult gij zeggen: Groot is de HERE, ook buiten Israëls gebied.

Onheilige offeraars

6. Een zoon eert zijn vader en een knecht zijn heer. Indien Ik nu een vader ben, waar is de eerbied voor Mij? en indien Ik een heer ben, waar is de vrees voor Mij? zegt de HERE der heerscharen tot u, o priesters, die mijn naam veracht. En dan zegt gij: Waarmee verachten wij uw naam?
7. Gij brengt minderwaardige offerspijze op mijn altaar. En dan zegt gij: Waarmee hebben wij U minderwaardig behandeld? Doordat gij zegt: Des HEREN tafel, zij is verachtelijk.
8. Want, wanneer gij een blind dier ten offer brengt, is dat niet erg? Wanneer gij een kreupel of ziek dier brengt, is dat niet erg? Bied dat eens uw landvoogd aan; zal hij welgevallen aan u hebben of u goedgunstig gezind zijn? zegt de HERE der heerscharen.
9. Welnu, tracht maar God te vermurwen, dat Hij ons genadig zij! Uwerzijds is zo gehandeld; zal Hij dan iemand van u goedgunstig gezind zijn? zegt de HERE der heerscharen.
10. Was er maar iemand onder u, die de deuren sloot, opdat gij niet tevergeefs mijn altaar zoudt ontsteken! Ik heb geen welgevallen aan u, zegt de HERE der heerscharen, en in een offer van uw hand schep Ik geen behagen.
11. Want van waar de zon opkomt tot waar zij ondergaat, is mijn naam groot onder de volken, allerwege wordt mijn naam reukwerk gebracht en een rein spijsoffer, want groot is mijn naam onder de volken, zegt de HERE der heerscharen.
12. Maar gij ontheiligt hem door te zeggen: De tafel des HEREN, zij is minderwaardig, en wat zij oplevert, haar spijs, is verachtelijk.
13. En dan zegt gij: Zie, wat is het een moeite! Gij haalt er de neus voor op, zegt de HERE der heerscharen; gij brengt het geroofde, het kreupele en het zieke. Als gij dat offer brengt, zou Ik het uit uw hand met welgevallen aannemen? zegt de HERE.
14. Vervloekt is ook de bedrieger, die in zijn kudde een mannelijk dier heeft en die dat wel belooft, maar de HERE toch een ondeugdelijk dier ten offer brengt! Want een groot Koning ben Ik, zegt de HERE der heerscharen, en mijn naam is geducht onder de volken.

Maleachi 2

Bedreiging tegen de onwaardige priesters

1. Nu dan, u geldt, o priesters, deze aanzegging:
2. Indien gij niet hoort, en indien gij het niet ter harte neemt mijn naam eer te geven, zegt de HERE der heerscharen, dan zal Ik onder u een vloek zenden en uw zegeningen in vloek verkeren; ja, Ik heb ze reeds in vloek verkeerd, omdat gij het niet ter harte genomen hebt.
3. Zie, Ik zal uw nakroost bedreigen en vuil op uw gelaat werpen, het vuil uwer feesten, ja, men zal u daarheen slepen.
4. Dan zult gij inzien, dat Ik u deze aanzegging gezonden heb, opdat mijn verbond met Levi besta, zegt de HERE der heerscharen.
5. Mijn verbond met hem was: leven en vrede; Ik heb ze hem gegeven tot godsvrucht, opdat hij Mij zou vrezen en voor mijn naam beven.
6. Betrouwbaar onderricht in de wet was in zijn mond en ongerechtigheid werd op zijn lippen niet gevonden. In vrede en in oprechtheid wandelde hij met Mij en velen bracht hij van ongerechtigheid terug.
7. Want de lippen van de priester bewaren kennis en uit zijn mond zoekt men onderricht in de wet, want een bode van de HERE der heerscharen is hij.
8. Gij evenwel zijt van de weg afgeweken; gij hebt door het onderricht in de wet velen doen struikelen; gij hebt het verbond met Levi verdorven, zegt de HERE der heerscharen.
9. Zo maak Ik u ook tot verachten en vernederden voor het gehele volk, omdat gij mijn wegen niet onderhoudt en bij het onderricht in de wet de persoon aanziet.

Veroordeling van ontrouw in het huwelijk

10. Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen? Waarom zijn wij dan trouweloos tegenover elkander en ontheiligen het verbond onzer vaderen?
11. Juda is trouweloos geweest en een gruweldaad is bedreven in Israël en in Jeruzalem, want Juda heeft het heilige des HEREN, dat Hij liefheeft, ontheiligd, en heeft de dochter van een vreemde god getrouwd.
12. De HERE roeie de man uit, die zulks doet, wie hij ook zij, uit de tenten van Jakob, ook al brengt hij offer aan de HERE der heerscharen.
13. In de tweede plaats doet gij dit: gij bedekt met tranen het altaar des HEREN, onder geweën en gezucht, omdat Hij Zich niet meer tot het offer wendt, noch het uit uw hand aanneemt als Hem welgevallig.
14. En dan zegt gij: Waarom? Omdat de HERE getulge geweest is tussen u en de vrouw uwer jeugd, aan wie gij ontrouw geworden zijt, terwijl zij toch uw gezellin en uw wettige vrouw is.
15. Niet één doet zo, die voldoende geest bezit, want wat zoekt die éne? Het zaad Gods. Weest dan op uw hoede voor uw hartstocht, en dat men niet ontrouw worde aan de vrouw zijner jeugd.
16. Want Ik haat de echtscheiding, zegt de HERE, de God van Israël, en dat men zijn gewaad met geweldpleging overdekt, zegt de HERE der heerscharen. Daarom, weest op uw hoede voor uw hartstocht en weest niet ontrouw.

De HERE komt ten gerichte

17. Gij vermoeit de HERE met uw woorden. En dan zegt gij: Waarmee vermoeien wij Hem? Doordat gij zegt: Ieder die kwaad doet, is goed in de ogen des HEREN en aan hen heeft Hij een welgevallen; waar is anders de God van het recht?

Uit: NBG-vertaling 1951

Jezus paste de geboorte van Ezaiï en Jakob op ZIJN tijd toe. Ezaiï en Jakob stootten elkander in het lichaam van hun moeder, en zo ook deden de synagoge en de nieuwe Gemeente der heiliggezinden; de Wet is wild en ruw en is het eerst geboren, gelijk Ezaiï, maar voor een spijzengerecht, voor de bedwelmende geur van allerlei kleine, uitwendige gebruiken, vormen en onderhoudingen verkoopt ze haar eerstgeboorterecht aan Jakob, die nu de zegen ontvangt en een groot volk aan het worden is, aan hetwelk Ezaiï (de synagoge) dienstbaar zal zijn, enz.

De hele uitleg en toepassing was buitengewoon mooi; de Farizeeën vonden geen steekhoudend tegenargument, maar toch disputeerden zij zeer lang tegen Jezus; ik heb dit alles gehoord, maar nu kan ik het niet meer al herhalen.

Ook hier maakten de Farizeeën er Hem een verwijt van, dat Hij aanhangers verzamelde, in het hele land herbergen stichtte en dat dit veel geld en goed van de rijke weduwen opsloopte, waarvan de synagogen en hun leraren veel nut gehad zouden hebben. Zo zou nu ook Noëmi Hem met haar middelen ondersteunen, omdat Hij haar zonden vergeven had, maar waar was het bewijs dat Hij macht daartoe had?

Jezus leerde nog bij de verwanten van Jozef en overnachtte daar ook.

Jezus bij vrouwenspel en in de synagoge.

832.

9 november; Sabbat. –

‘s Morgens was Jezus niet in de synagoge, maar in de school van de jongens en meisjes. Deze kinderen waren ook nog vóór het

middagmaal bij Hem in de voorhof van zijn verwant, waar *Hij hen gisteren vermaande en zegende.*

Ook de bekeerde vrouw van gisteren is met haar huisbezorger tot Hem gekomen. *Jezus sprak eerst met ieder van hen alleen en dan met allebei tezamen. Wegens de gevoelens die haar nu bezielde, raadde Hij de vrouw aan, niet meer te hertrouwen, te meer daar de betrokken man van veel geringer stand en familie was;* zij stond hem een deel van haar vermogen af en het overige dat zij niet nodig had om te leven, bestemde zij voor de armen.

Na de maaltijd op de sabbat, wanneer de Joden gewoonlijk gaan wandelen, kwamen vele joodse vrouwen bij de huisvrouw van Jesse samen, en *Jezus stelde hun een leerrijk sabbatspel voor;* ook de bekeerde Noëmi was bij het gezelschap. Ik weet de gang van het spel niet meer, maar *het was een aaneenschakeling van diepzinnige parabelen en raadsels* (cfr. fasc. 14, nr. 528, voetnoot 248), waardoor ieder van hen diep getroffen en ontroerd werd.

*Hij vroeg bijvoorbeeld
waar ieder van hen haar schat had?
of zij daarmee woekerde?
of hem verborg?
hem met haar man deelde?
hem aan het dienstpersoneel overliet?
hem met zich naar de synagoge meesleepte?
en of haar hart aan die schat verslaafd was?*

Zo stelde Hij ook vragen betreffende de opvoeding van de kinderen, betreffende de waakzaamheid over de dienstboden, en vragen over nog andere punten.

Ik herinner mij nog dat *Hij ook over de olie en de lamp sprak, over het branden van de gevulde lamp en het morsen der olie, maar dit alles in een figuurlijke,*

geestelijke zin.

Eens antwoordde een ondervraagde vrouw zeer zelfvoldaan en preuts: “Ja, Meester, ik zorg altijd zeer goed voor de sabbatlamp.”⁴²⁴

Hierom werd zij door de andere naast bijzittende vrouwen uitgelachen, omdat zij volstrekt niet begrepen had wat Jezus met zijn gelijkenis bedoeld had. *Hij gaf dan achteraf zelf een treffend antwoord op zijn vragen, en zij die verkeerdt geantwoord hadden, moesten een geschenk voor de armen ten beste geven;* deze geschenken hadden zij reeds voorop bijeengebracht; de vrouw met haar sabbatlamp leverde voor de armenschat een stuk laken.

Jezus schreef ook met een riet voor elke medespeelster een raadsel in het zand en zij moesten het antwoord er onder schrijven; hieraan knoopte Hij dan een zedenles vast, waarin Hij hun wees op hun gebreken en verkeerde neigingen. Hij deed dit zo, dat de ene voor de andere niet behoefde te blozen, terwijl anderzijds ieder voor zichzelf zeer aangegrepen was.

Deze vermaningen van Jezus hadden hoofdzakelijk betrekking op de misstappen, waaraan zij zich tijdens het loofhuttenfeest schuldig hadden gemaakt, want de

⁴²⁴ Zorgen voor de sabbatlamp. – Het in orde brengen en aanmaken van de sabbatlamp, waaronder op deze dag de gebeden gedaan werden, was de taak van de vrouwen. Hun werd op het hart gedrukt zich met hartelijke vreugde er van te kwijten, want de belofte van een heilig nakomelingschap en een lang leven voor hen en hun man was er aan verbonden. Het klaarmaken van die lamp was een van de voorbereidselen tot de sabbat. Voor vreemdelingen waren deze ontstoken lampen het kenmerk van de joodse sabbat.

De evangelist Lukas duidt het begin van een sabbat aan met een uitdrukking die aan het gebruik van de sabbatlamp ontleend is: *dies erat parasceves et sabbatum illucescebat* (23, 54): de sabbat begon te lichten, brak aan.

groter vrijheid en vreugde, die men zich op dat feest veroorloofde, gaf gemakkelijk aanleiding tot fouten.

Vele van deze vrouwen spraken achteraf met Jezus alleen, bekenden Hem hun gebreken en baden om een boetpleging en vergiffenis en verkregen die tot hun troost.

833.

Bij dit onderrichtend spel zaten de vrouwen in een halve kring onder de zuilen van het voorhof op tapijten en kussens, terwijl zij tegen stenen banken leunden. De leerlingen en huisvrienden stonden aan weerskanten op enige afstand, maar er werd niet zeer luid gesproken, want anders zouden bespieders op de straat op de muren hebben kunnen klauteren en stoornis verwekken, want hun spel had plaats onder de blote hemel, onder de zuilengang.

De vrouwen hadden ook allerlei kostbare kruiden, reukwerken en suikergoed meegebracht om Jezus er mee te beschenken; Hij gaf dit alles aan de leerlingen om het aan de armen en zieken uit te delen, aan wie hier zelden of nooit zulk een verrassing te beurt viel. Eer Jezus voor het sluiten van de sabbat naar de synagoge ging, zonden de Herodianen een bode tot Hem om Hem te verzoeken op een bepaalde plaats van de stad toch met hen te willen komen spreken. *Jezus antwoordde aan de bode met een ernstige uitdrukking: "Zeg aan die huichelaars dat zij hun mond met de dubbele valse tong in de synagoge tegen Mij openen; dáár zal ik hun en allen die willen, te woord staan."* Hij duidde hen hierop met nog andere harde benamingen aan, die ik niet meer weet en begaf zich vervolgens naar de synagoge.

Zijn sabbatrede herinner ik me niet meer nauwkeurig, maar *Hij handelde er in over Jakob en Ezaii, de genade en de Wet, de kinderen en de knechten van de hemelse Vader.*

Ook viel Hij zo scherp tegen de Farizeeën, de Sadduceeën en Herodianen uit, dat zij hoe langer hoe woedender werden.

Hij legde ook Isaäks verhuizen van de ene plaats naar de andere uit als een beeld van zijn prediktochten. Zulke verhuizingen hadden plaats naar aanleiding van hongersnood.

Hij verklaarde het verstoppertje van de bronnen door de Filistijnen als een beeld van de tegenwerking en vervolgingen van de kant der Farizeeën (Gen. 26, 17-18).

De profetie van Malakias 1, 5. 11 verklaarde Hij voor vervuld: "Mijn Naam is groot (beroemd, verheerlijkt) ook buiten het gebied van Israël ... want van de opgang der zon tot haar ondergang wordt hij aanbeden. Op iedere plaats wordt mijn Naam een wierookoffer en EEN REINE OFFERANDE (het H. Misoffer) gebracht. Waarachtig mijn Naam is groot onder de volken!"

Ook vermeldde Hij al de wegen die Hij bewandeld had om Jahwe's naam te verheerlijken aan deze en gene zijde van de Jordaan, en dat Hij zijn tochten voortzetten zou tot het doel was bereikt en zijn taak volbracht.

Vervolgens legde Hij nog deze woorden uit: "Een zoon zal zijn vader eren en een knecht zijn heer!" (Mal. 1, 6), en Hij richtte ze als een verwijt tegen hen; zij voelden zich getroffen en beschaamd en konden niets tegen Hem uitrichten.

Wanneer nu het volk de synagoge verliet en ook Jezus met de leerlingen van daar wegging, werd Hem in een voorhof de weg door zijn vijanden versperd; zij omringden Hem in een halle

(misschien niet voor allen toegankelijk), en wilden dat Hij daar met hen sprak, daar het niet nodig was dat het onwetende volk alles hoorde wat gezegd werd; zij stelden Hem allerhande strikvragen over de houding die men hier tegenover de bezetting van het Romeinse garnizoen aan te nemen had; ik weet niet meer hoe die kwestie ineen zat noch hoe de knoop doorgehouden werd, maar zijn antwoord bracht hen tot zwijgen. Ten laatste eisten zij nog van Hem, en dit met half vleierende, half dreigende woorden dat Hij zijn rondreizen met leerlingen, zijn prediken en helen zou staken, daar zij Hem anders als een rustverstoorder en oproermaker zouden aanklagen en vervolgen.

Maar Hij antwoordde: "Tot mijn einde toe zult gij rondom Mij, overal waar Ik kom, de leergierigen, onwetenden, zondaars, armen en zieken vinden, die gij onwetend, zondig, arm, behoeftig en ziek laat."
(zonder iets voor hen te doen).

Daar zij geen middel meer zagen om Hem in het nauw te brengen, verlieten zij met Hem de synagoge (het gebouwencomplex), en waren voor de schijn voort hoffelijk, maar inwendig waren zij vol verbittering, en anderzijds vol verbazing.

Preek in de nacht op de Tabor. – De heiden Cyrinus.

834.

In de avondschemering ging Jezus met de leerlingen van de synagoge naar de Tabor. Vele mensen die vóór de synagoge op Hem gewacht hadden, volgden Hem; zij bestegen de berg aan de noordoostkant. Op de leerplaats wachtten reeds anderen en zijn verwanten; Hij zat op de berg. Onder Hem lagen en zaten zijn toehoorders aan zijn voeten. De sterren schenen helder en er was

ook een weinig maneschijn⁴²⁵. *Hij leerde tot diep in de nacht.*

Hij doet zulks dikwijls met bepaalde groepen van goedgezinde mensen, nadat zij zich van hun zware dagtaak gekweten hebben; het is dan stiller; men wordt door niets meer verstrooid; de hemel, de sterren, het onmetelijk vergezicht, de aangename koelte, rust en vrede stemmen de mensen ingetogener en maken hen ontvankelijker; zij horen zijn stem veel klaarder, bekennen gemakkelijker hun zonden, schamen zich niet zo licht en nemen dan de lering mee naar huis en bezinnen zich er nog over zonder verstrooidheid. Dit was heel in 't bijzonder hier waar, in dit heerlijk gewest van de Tabor met zijn onbeperkt uitzicht. Ook was deze berg voor de streekbewoners bijzonder heilig, omdat ook Elias en Malakias er zich opgehouden hadden (nr. 828, voetnoot 421).

Toen Jezus laat in de nacht huiswaarts keerde, naderde op de weg een heiden tot Hem, een koopman uit Cyprus, die ook zijn prediking gehoord had; Hij was gelogeerd in een van Jesse's gebouwen, met wiens kruidenperserij hij in handelsbetrekkingen was. Uit bescheidenheid had hij zich tot nog toe op de achtergrond gehouden, maar nu begaf hij zich met Jezus alleen in een zaal van het huis, en *Jezus zat bij hem gelijk vroeger bij Nikodemus (Joa. 3), en beantwoordde alle vragen, die hij met grote leergierigheid en ootmoedigheid stelde.*

Deze heiden was een zeer edel en wijs man; hij heette Cyrinus en sprak over alles zeer verstandig en grondig en nam Jezus' leer met onbeschrijfelijke nederigheid en vreugde aan. *Ook Jezus was zeer liefdevol en vertrouwelijk jegens hem.*

⁴²⁵ Later zullen wij een nota plaatsen over de betoverende schoonheid van de oosterse nachten. Wij plaatsten reeds de bemerking dat wij nu heden, 9 november of 19 Markeswan, 4 dagen na de volle maan zijn.

Cyrinus zei ondermeer tot de Heer dat hij de nietigheid en valsheid van de afgodendienst reeds lang had ingezien en een Jood had willen worden, maar dat één punt hem daarvan weerhield:

het was de besnijdenis die hem een onoverwinbare afschrik inboezemde. Hij vroeg Jezus of het dan niet mogelijk was zonder de besnijdenis tot de zaligheid te komen?

835.

Jezus sprak zeer diepzinnig en vertrouwelijk met hem over dit mysterie en zei dat hij zijn zinnen moest besnijden van vleselijke lust, zijn hart en zijn tong van ondeugden (cfr. Deut. 10, 16; 30, 6; Rom. 2, 29), en zich te Kafarnaüm moest laten dopen.

Hierop vroeg Cyrinus Jezus waarom Hij dit niet openlijk leerde, daar hij geloofde dat zich dan vele heidenen, die zulks verlangden, zouden bekeren.

Doch Jezus wederveroer dat men Hem zou doden, indien Hij dit tot de blinde Joden moest zeggen, en dat Hij daarom vermeed de zwakken te ergeren. Ook zouden daaruit allerlei sekten kunnen ontstaan en zo dient vooralsnog deze wet tot een beproeving en een offer voor vele heidenen. "Nochtans," zo voegde Jezus er aan toe, "nu het Rijk nadert en het Verbond dat tot teken de besnijdenis in het vlees heeft, ten einde loopt, moet deze vleselijke besnijdenis plaats maken voor die van het hart en de geest."

De man ondervroeg Jezus nog nopens de doeltreffendheid van de doop van Joannes. Hierover zegde Jezus iets wat ik niet meer weet.

Verder vertelde Cyrinus dat vele mensen op Cyprus naar Hem verlangden en hij betreurde het dat zijn 2 zonen, wier deugd hij overigens prees, zo grote vijanden waren van het Jodendom.

Jezus vertroostte hem daarover en gaf hem de verzekering dat zijn zonen nog eenmaal ijverige arbeiders in zijn wijngaard zouden worden, nadat Hij zijn werk volbracht zou hebben. Zij heetten, geloof ik, Aristarchus en Trofimus en zijn later leerlingen van de Apostelen geworden; ik meen bij Petrus of Paulus.

K. zei dit nochtans zeer aarzelend en beweerde later eenmaal stellig dat er onder de leerlingen twee Aristarchussen geweest zijn, zodat de hier genoemde Aristarchus niet noodzakelijk degene is, die in Hand. 19, 29; 20, 4, enz. vermeld is (cfr. Fil. 24; Kol. 4, 10).⁴²⁶

Tot in de morgenstond toe duurde dit nachtelijk gesprek van Jezus met deze heiden; het was zielroerend en diepzinnig – de man was vol geest en edelmoedige wil – en het geval herinnerde mij aan het nachtelijk onderhoud van Nikodemus.

⁴²⁶ Beide leerlingen zijn bekend als reisgezellen en medewerkers van Paulus en deelgenoten in zijn vervolgingen.

Aristarchus:

- Volgens de Grieken werd een **Aristarchus** bisschop van Apamea in Frygië.
- Volgens het Romeins Martyrologium is hij bisschop van Tessalonika geweest. (Of zouden wij hier beide Aristarchussen hebben?).

Hij werd met Paulus te Rome onthoofd. Feest 4 augustus.

Trofimus (Hand. 21, 28-29 en II Tim. 4, 20) wordt door de kerk van Arles als haar bisschop vereerd. Feest 29 december.

De H. Schrift noemt:

- Aristarchus een Efeziër,
- Trofimus één van Tessalonika.

Dit kan ook slaan op de plaats van een tijdelijk verblijf, niet noodzakelijk op de plaats van hun geboorte.

Jesse heeft op de Tabor, aan de kant van de zon, op uitgehouwen plaatsen van de rotshelling (in spelonken) een pers-installatie met vaten, waarin de welriekende olies uit kruiden en andere reuksubstanties bereid worden⁴²⁷.

Het vocht druipt uit de vaten in andere neer en wordt dikwijls omgewend; ik weet niet of het gedistilleerd is.

Jezus te Gischala, geboorteplaats van Paulus.

836.

10 november. –

Reeds in de voormiddag vertrok Jezus met de leerlingen uit Dabrat en ging 3 uren noordoostwaarts tot op bijna een uur van Betulië naar het landschap en de stad Gischala⁴²⁸.

⁴²⁷ Uitgehouden plaatsen in de noordoosthelling van Tabor. –

Ook hier is het weer zeer treffend dat kaart Palestine Grid op die plaats een aanzienlijke ruïne noteert met de naam Khirbet el-Mughaïr. (zie ook ons kaartje 'Ligging van Dabrat').

Zoals wij in fasc. 18, nr. 757, voetnoot 382 zegden mag men, zonder vrees zich te bedriegen, het bestaan van grotten veronderstellen overal waar kaarten de naam 'Mughaïr' noteren.

Hier dicht bij de berg die reukkruiden in overvloed voortbrengt, is een kruidenperserij in hier bestaande grotten geheel natuurlijk. Het ligt voor de hand dat dit hoekje grond eigendom is geweest van de voor K. genoemde neef van Jozef, nl. Jesse.

⁴²⁸ **Gischala = Sjadjarah = Ilanya.**

Naar Gischala gaande gaat Jezus noordwaarts; Hij laat Jafia rechts.

Dit is een grensstad van de stam Zabulon en wordt in de grensbeschrijving genoemd na Dabrat (Jos. 19, 12; cfr. nr. 828, voetnoot 421).

Daar K. gewag schijnt te maken van de broodberg (zie kaartje 'Ligging van Dabrat') kan de stad links Sjon zijn, of ook Gathefer, enz.

Met een waarschijnlijkheid die aan zekerheid grenst, zal Gischala het dorp zijn dat tot vóór kort Sjadjarah heette, maar onlangs door de Joden Ilanya herdoopt werd, wat de vertaling is van 'Sjadjarah' dat betekent: 'boom'.

In het begin van zijn weg had Hij rechts een stad in het oosten, ik meen Jafia, en links in het westen een andere ten noorden van de stad Tabor en er tegenover. Ik meen dat daar de berg van een broodvermenigvuldiging is. (Bedoeld zal zijn de broodberg uit nr. 997, zie kaartje ‘Ligging van Dabrat’ hierna).

Gischala ligt op een hoogte, doch lager dan de hoogte waarop Betulië ligt (225 m tegen 541 m of 350 m). Ook Holofernes heeft hier (bij Gischala) gelegerd, maar deze stad bestond toen nog niet, doch slechts een groep huizen.

Gischala is nu een vesting vol vreemde, heidense soldaten, die ik voor Romeinen houd. Maar Herodes moet ze bezoldigen. De Joden wonen hier in een klein stadje een half kwartier vóór de vesting. Gischala gelijkt helemaal niet op andere steden. Disparaat staketselwerk, als om paarden aan te binden, omgeeft enige pleinen en gebouwen, en daar omheen zijn kringvormig enige op zichzelf staande torens van afstand tot afstand geplaatst; deze hebben verdiepingen en zijn met muren omgeven; in ieder van die torens kan zich een afdeling soldaten verdedigen. Tegen de vier zijden van een van die torens waren zuilengangen aangebouwd en het aldus omringde gebouw was de heidense

Hierheen wijzen ALLE aanduidingen van K., die zo klemmend zijn dat er geen plaats overblijft voor verdere twijfel.

Zo b.v. te Gischala heeft men niet ver vóór zich het gebergte van Bethulië het huidige gebergte Toeran.

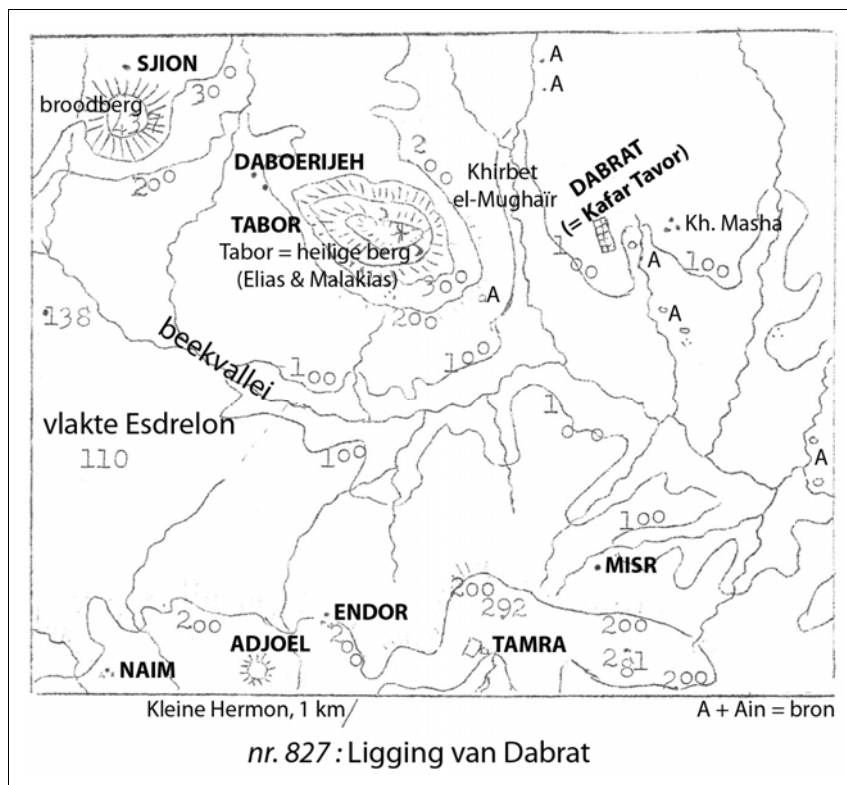
K. vermeldt er een synagoge; te Sjadjarah werd er ene opgegraven. Op zichzelf alleen is dit natuurlijk niet doorslaggevend, dit weet ik ook.

Wat een vereenzelviging met Djis in Opper-Galilea betreft, uit Flavius Josephus is op te maken dat Gischala in Beneden-Galilea gelegen was. Wetenschappelijk is de ligging onbekend.

Door de H. Hiëronymus is ons de traditie bewaard dat de ouders van Paulus en Paulus zelf van Gischala afkomstig waren. Nadat de Romeinen de stad veroverd hadden, weken zij uit naar Tarsus in Cilicia.

Van Gischala afkomstig was ook Jan van Gischala die in de joodse oorlog een aanvoerder was van een der drie grote joodse partijen in de belegering van Jeruzalem; hij was een vijand en belager van Flavius Josephus geweest en deze beschrijft hem met felle kleuren als een aarts misdadiger.

tempel. Dit alles samen maakte de wonderlijke, vermaarde stad uit.

De Joden in het stadje daarvoor deden goede zaken met dit garnizoen; zij maakten allerlei lederwerk, paarden- en soldatentuig en waren tevens deels bezitters, deels opzichters en bestuurders van dit ongewoon vruchtbaar gewest⁴²⁹, want van hier

⁴²⁹ K. roemt de grote vruchtbaarheid rond Gischala (nrs. 936, 939).

Dit doet ook V. Guérin van de omgeving van Sjadjarah: "Het dorp is omgeven door tuinen, die met granaat-, olijf- en vijgenbomen beplant en door cactushagen beschermd zijn." (Gal. I, 183).

voort tot tegen Kafarnaüm strekt zich uit wat men noemt de heerlijke landstreek Gennezaret (te verstaan in ruime zin, door K. herhaaldelijk geroemd, b.v. in de nrs. 839, 1215, 1416).

De vesting ligt boven op de hoogte; er lopen opwaarts wegen naartoe, die afgezet zijn met muren. Het Jodenstadje is niet ommuurd, maar ligt open op de helling. Daarvóór is een bron of liever een waterbak met buizen, nl. een drinkplaats; het water loopt er door de buizen in. Aan deze bron ging Jezus bij zijn aankomst met de leerlingen neerzitten.

837.

De inwoners van de Jodenstad hadden een feest, want groot en klein was in de omliggende tuinen en velden verspreid; ook de heidense kinderen uit de stad waren hier gekomen en in groep op enige afstand afzonderlijk verzameld. Toen de burgers Jezus naar de bron zagen komen, kwamen de stadsoversten met hun goed onderrichte schoolleeraar hierheen; zij traden Jezus en zijn leerlingen tegemoet, verwelkomden hen, wisten hun de voeten en boden hun allerhande vruchten aan.

Jezus leerde bij de bron over de oogst in een parabel,
want in dit gewest was het nu de tweede oogst van druiven en

In 1902 heeft zich hier een joodse kolonie gevestigd: "om de mooie en vruchtbare landerijen in de omstreken uit te baten." (Guide, 571).

Een half uur meer noordelijk bevinden wij ons in de vruchtbare vallei Roemmaneh, waar K. het oogstveld van Dotain met de Put van Josef aanwijst.

Achter de vallei verheft zich het Toerangebergte (van Betulië).

Overigens behoort het district van Gischala tot het land Gennesaret, een der vruchtbaarste landstreken van Palestina.

Een van de torens van Gischala was de tempel. Een tempel is veelal een rechthoekig gebouw met een zuilengang er omheen, zoals de tempel van Bacchus te Baalbek of het Partenon op de akropool te Athene.

Akropool = de hoger gelegen en meestal versterkte delen van oude Griekse steden, met doorgaans tempels en een aantal openbare gebouwen, en gebruikt als toevluchtsoorden.

allerhande vruchten. *Jezus ging ook nog tot bij de heidense kinderen, sprak met de moeders, zegende hen en genas enkele zieke kinderen.*

De Joden van Gischala hadden heden een feest, dat als de gedachtenisdag was van hun bevrijding van een dwingeland, die de eerste stichter van de Sadduceeën is geweest; hij leefde meer dan twee eeuwen vóór Christus; ik ben zijn naam vergeten; hij klonk als ‘MAN’, ‘MELAN’ ... kortom, ‘AN’ was daarin; de beginletter was ‘M’, geloof ik.

Ook een man met name Antigonus werkte mee aan het ontstaan of opkomen van de Sadduceeën, maar deze bedoel ik niet; deze laatste had het van de eerste en die was een beambte in het Sanhedrin te Jeruzalem; hij had tot taak de geloofszaken, die niet in de Wet stonden, te bewaren (gaaf en onvervalst); hij knoeide de mensen hier ontzettend met zijn strengheid; het was een afschuwelijke kerel. Zo beweerde hij dat men hoegenaamd geen loon van God moest verwachten en alles slaafs doen; hij was van hier; zij dachten met schrik aan hem en vierden zijn dood met een feest; ik zag de gehele oorsprong van de Sadduceeën, maar ben die vergeten.

Er was nog een persoon uit Samaria met hem.

Sadok zette zijn leer voort en was een leerling van die andere (Antigonus); hij hield staan dat er hoegenaamd geen verrijzenis bestaat; ook hij had een Samaritaanse medewerker⁴³⁰.

⁴³⁰ Naar de oorsprong van de Sadduceeën tast men in het duister.

Toch vindt men een paar trekken, door K. hier vermeld, terug in sommige gissingen over hun ontstaan van geleerden.

De naam Saddukeeën (spelling die beter en juister is dan Sadduceeën) schijnt afgeleid van ‘Sadok’, ‘Sadoq’, naam die een 50-tal keren voorkomt in het Oude Testament. Onzeker echter welke Sadok zijn naam aan de Saddukeeën gegeven heeft.

Oude rabbijnen hebben gedacht aan een Sadok, die een leerling was van Antigonus van Socho, die zelf een leerling was van Simon de Rechtvaardige.

De zienster beschrijft de haat van Gischalenen tegen de Sadduceeën met zulke zwarte kleuren, en de verdrukking die ze ondergingen als zo knellend, dat men moet geloven dat zij erger te keer gingen dan de mensen te kwellen in hun geweten.

838.

Jezus ging met zijn leerlingen in het dorp bij de synagoge-overste overnachten; *Hij leerde daar nog in het voorhof*; men bracht Hem ook enige zieken aan, *die Hij genas*, ondermeer een oude, waterzuchtige vrouw.

De synagoge-leraar was een deugdzaam en onderlegd man; de mensen van hier hadden een grote afkeer van de Farizeeën en de Sadduceeën en hadden zichzelf deze leraar aangeschaft; zij hebben hem ver in het rond en ook naar Egypte laten reizen (om zijn kennis te volmaken).

Jezus sprak nog lang met hem en met de leerlingen, en de man bracht weer – wat dikwijls gebeurde – het gesprek op Joannes; hij was vol lof over hem en vroeg Jezus waarom Hij, indien Hij zo verlicht en machtig was, gelijk het bleek en het

Een spreuk van deze Antigonus – ze doet denken aan wat K. hier zegt – luidt: “Volgt de dienaar niet na, die zijn meester slechts dient voor het loon, maar wel hem die geen loon op het oog heeft.”

Een zeer verheven grondbeginsel dat echter door misvorming een verderfelijik principie kan worden.

Inderdaad, volgens de Sadduceeën is de ziel sterfelijik en houdt op te bestaan met de dood van het lichaam.

Dus voor de mens geen toekomstig leven; hij heeft geen loon te verwachten. Om praktische redenen hielden de Sadduceeën toch dat men God moet dienen en streng de geschreven Wet onderhouden, (niet echter de farizeese toevoegingen). Neem bijvoorbeeld ‘de tienden’. Waar de Sadduceeën de macht in handen hadden, zullen zij deze ongenadig opgeëist hebben.

Volgens rabbi Nathan waren leerlingen van Antigonus:

- Sadok, die zijn naam aan de Sadduceeën gaf, en
- Boëthos, vader van de sekte der Boëthosiërs (cfr. D.B. Sadd. c. 1338).

gerucht de ronde deed, niets op touw zette om die prachtfiguur te bevrijden.

In een mooie leerrede tot de leerlingen sprak Jezus heden ook profetische woorden in verband met deze stad.

Drie ijveraars moesten van Gischala uitgaan:

- *de 1° was hij, voor wiens dood de Joden heden een feest hadden, de stichter van de Sadduceeën;*
- *dan een toekomstige grote booswicht, Joannes van Gischala, die hier in Galilea een noodlottige oproer verwekt heeft en dan tijdens de belegering van Jeruzalem gruwelijke wreedheden en schanddadens gepleegd heeft – ik zag ook een andere die hem zijn verachtelijkheid in het aangezicht verweet – en*
- *dan nog een 3°, die nu reeds leefde en die van de verbittering en de haat tot de liefde zou overgaan en ook hier krachtig voor de waarheid zou ijveren en zo alles weerom goedmaken.*

Deze 3° was Paulus; hij had hier het levenslicht aanschouwd, doch zijn ouders waren naderhand naar Tarsus verhuisd (wat ook door de H. Hiëronymus beweerd wordt).

Ik zag inderdaad dat hij na zijn bekering op zijn reis naar Jeruzalem hier zeer ijverig het Evangelie gepredikt heeft; zijn ouderlijk huis stond hier nog en was verpacht; het ligt aan het einde van deze voorstad naar Gischala toe en bij dit huis sluit zich een lange installatie aan, bestaande uit staketselwerk en kleine huisjes als blekershutten, die zich bijna tot Gischala uitstrekken. Zijn ouders moeten een fabricatie, ik meen, van lijnwaad gehad hebben, dus een weverij.

Een heidens officier, met name Achias, heeft dit huis gepacht en woont er thans ook in.

Vruchtbaarheid van dit gewest. – Genezing van het zoontje van Achias.

839.

11 november. –

De vruchtbaarheid die in dit gewest heerst, is onbeschrijfelijk; de mensen hebben hier nu de tweede oogst van wijn, fruit, welriekende kruiden en boomwol.

Hier groeit ook een riet dat ik altijd suikerriet noem (later hierover een nota). Het staat in troepjes en heeft van onderen groter bladeren dan boven. Daaruit vloeit dropsgewijs als hars een soort suiker in de vorm van bessen boven elkander.

Ook vindt men hier de bomen, die de loofhuttenfeestvruchten voortbrengen; men noemt ze patriarchappelen, omdat ze door de patriarchen uit het warmer oostelijk binnenland in Palestina ingebracht werden. De stammen groeiden niet recht omhoog, maar waren alle, zoals bij ons de leibomen, krom tegen de wanden uitgebreid, hoewel de boom niet zelden meer dan een voet dik was (zie hierover fasc. 18, nr. 742, voetnoot 375).

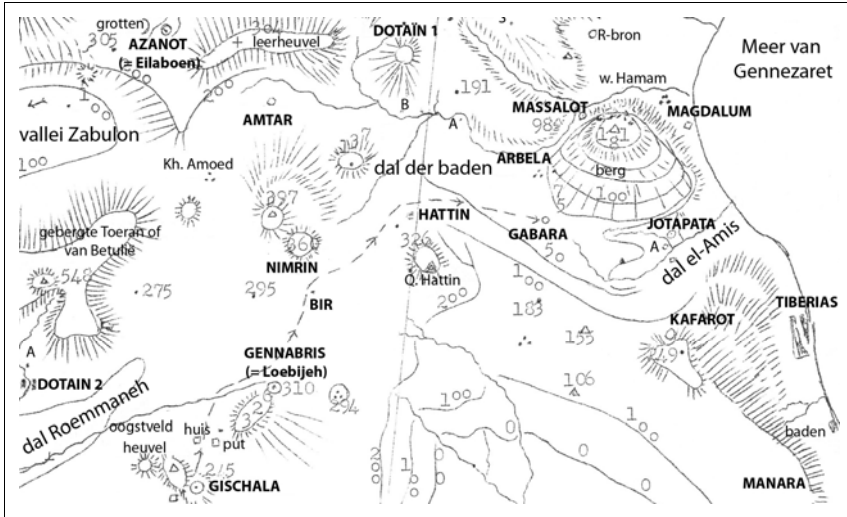
Ook groeide hier overvloedig de heester, die de boomwol voortbrengt (fasc. 5, nr. 131, voetnoot 292).

Ook stonden ganse velden vol met welriekende kruiden, waaronder ook dit was, waaruit de nardusolie getrokken wordt. Mij dunkt dat ook bij ons, waar de grond goed is, een wilde soort van dit kruid groeit.

Nog groeien hier veel palm- en dadel-, olijf- en vijgenbomen en druivelaars en langs wegen en velden ziet men ontelbare enorme meloenen liggen. Grote kudden vee weiden tussen al deze heerlijkheid in de bekoorlijkste gras- en kruidendalen.

Ook groeien hier nog grote notenbomen met dikke vruchten – ik weet niet wat voor een soort het is – en nog een andere schone boom, die buitengewoon taai is en vast timmerhout oplevert.

Dit alles en nog veel meer vertelde K. zeer geestdriftig, vreugdedronken en in snel tempo, terwijl zij alles rondom zich zag, zelfs de heuvelen, de wegen en het hele landschap, doch zij sprak zo vlug in haar dialect, dat er niets méér begrepen en genoteerd kon worden dan hier gegeven is.

840.

Deze morgen zag ik Jezus door de velden en tuinen gaan, waar vele mensen aan het inzamelen van vruchten waren. Hier en daar vergaderde een groep mensen rondom Hem en *Hij onderrichtte hen met korte toespraken en parabelen, die Hij aan de voorwerpen van hun arbeid ontleende (zoals gewoonlijk)*. Hier in de oogst waren de heidense kinderen nog al gemeenzaam met de joodse, doch zij waren ietwat anders gekleed.

In het geboortehuis van Paulus woont nu een hoofdman van de heidense soldaten uit de vesting; hij heet Achias en heeft een ziek, zevenjarig zoontje, aan wie hij de joodse heldennaam Jefte gegeven heeft. Achias was een goed man en verlangde naar de

hulp van Jezus, maar niemand van de inwoners wilde hem bij Jezus aanmelden; de leerlingen waren deels bij Jezus, deels verstrooid onder de oogstarbeiders, tegen wie zij over Jezus vertelden en enige van zijn leerspreuken herhaalden; nog andere waren als boden naar Kafarnaüm vooruit gezonden en weer andere bezochten de naaste gewesten.

De inwoners beminden de hoofdman niet, omdat hij hun te nabij woonde; zij hadden hem graag weg gehad. Overigens waren zij in het algemeen niet zeer vriendelijk, ja, Jezus zelf trokken zij zich niet bijzonder aan. Onder het luisteren verrichtten zij voort hun arbeid en legden dus geen gevoelige, levendige belangstelling aan de dag.

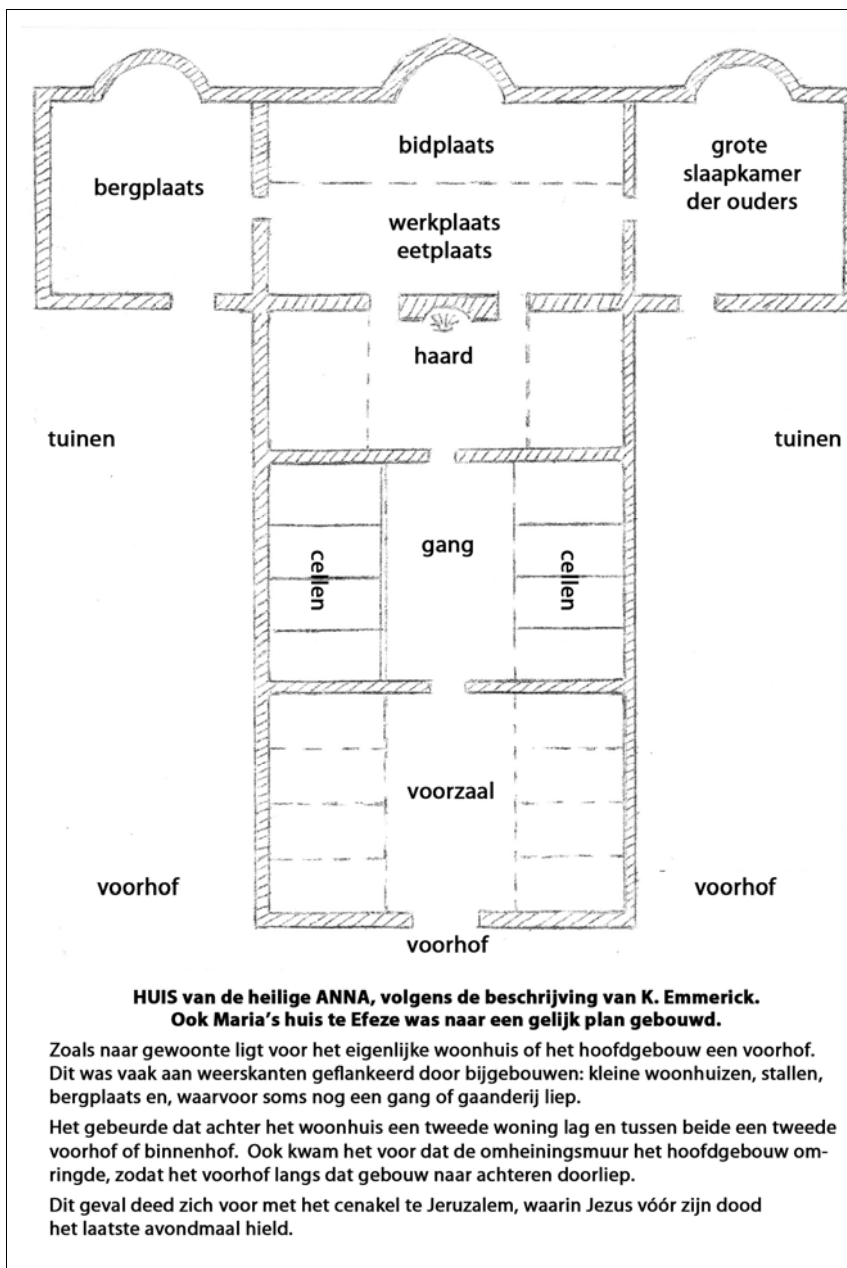
Zo was de bekommerde heidense hoofdman zelf Jezus in de verte nagesloten en op een ogenblik dat de Heer zich nader tot hem wendde, trad hij vóór Hem, boog diep en zei: “Meester, versmaad uw knecht niet, erbarm U over mijn ziek zootje, dat hier in mijn huis ligt.”

Jezus antwoordde hem: “Het betaamt dat Ik eerst voor de kinderen des huizes het brood breek, eer Ik het met vreemde buitenstaanders deel!”

Maar Achias wedervoer: “Ik geloof, Heer, dat Gij de Gezant van God zijt en de vervulling van de Belofte; Ik geloof dat Gij me kunt helpen en ik weet dat Gij gezegd hebt dat zij die zulks geloven, kinderen en niet langer vreemde buitenstaanders zijn, Heer, erbarm U over mijn kind!”

Toen verhoorde Jezus hem, zeggend: “Uw geloof heeft u geholpen!” Hierop trad Hij met enige leerlingen in het huis van Achias, dat het geboortehuis van Paulus was.

Dit huis was iets voornamer dan de gewone joodse huizen, ofschoon het ongeveer dezelfde indeling had (cfr. fasc. 1, nr. 15).

**HUIS van de heilige ANNA, volgens de beschrijving van K. Emmerick.
Ook Maria's huis te Efeze was naar een gelijk plan gebouwd.**

Zoals naar gewoonte ligt voor het eigenlijke woonhuis of het hoofdgebouw een voorhof. Dit was vaak aan weerskanten geflankeerd door bijgebouwen: kleine woonhuizen, stallen, bergplaats en, waarvoor soms nog een gang of gaanderij liep.

Het gebeurde dat achter het woonhuis een tweede woning lag en tussen beide een tweede voorhof of binnenhof. Ook kwam het voor dat de omheiningmuur het hoofdgebouw omringde, zodat het voorhof langs dat gebouw naar achteren doorliep.

Dit geval deed zich voor met het cenakel te Jeruzalem, waarin Jezus vóór zijn dood het laatste avondmaal hield.

Het was voorafgegaan door een voorhof; dan trad men in een grote zaal, waarin aan beide zijden slaapkamers met verplaatsbare schermwanden waren aangebracht. Dan kwam men tot de vuurplaats midden in het huis en rondom deze vuurplaats waren enige grote kamers en lokalen; deze hadden brede, stenen banken langs de wanden, waarop tapijten en kussens lagen; de vensters waren allemaal hoog in de muur⁴³¹.

841.

Achias leidde Jezus in het midden van het huis; zijn knechten brachten het knaapje in zijn bedje vóór de Heer. De vrouw van Achias volgde gesluierd haar man, boog vreesachtig voor Jezus en bleef in bange verwachting op enige afstand staan. Achias was vol vreugd en riep zijn dienstpersoneel, de knechten en meiden er bij, die reeds nieuwsgierig genaderd waren; ook zij bleven op een afstand. Het knaapje was een lief kind van een zes- of zevental

⁴³¹ Over de stenen zitbanken langs de muur in ruime kamers, vergader- en ontvangszalen, zie fasc. 6, nr. 165, voetnoot 358.

Over de vensters hoog in de muur is al iets gezegd in fasc. 3, nr. 72, voetnoot 164. Vensteropeningen, hetzij vierkant of vooral rond, met een doorsnede van ± 2 dm hoog in de muur onder het dak, waren normaal; ze waren bovendien getralied, vaak niet winddicht en daarom tegen guur weer of tocht voorzien van een neerlaatbaar stuk tapijt. Wanneer vóór een kamer, zaal of gebouw een zuilengang liep, waren deze openingen meestal boven de zuilengang.

Behalve dit waren de muren naar de straat steeds blind. Dit ziet men ook op vele tekeningen in de eerste jaargangen van 't H. Land van de band van de oostenkenner Piet Gerrits.

Zeer voornamen huizen kenden echter ook eigenlijke vensters aan de straat of vensters onder de zuilengangen uitzien op het binnenhof en voorzien van tralies van ijzer of hout. Dit geldt voor heel het Nabije Oude Oosten.

Een gebruik dat zelfs heden nog niet verdwenen is: "De woningen van Chendy, hoofdstad van de landstreek Meroë in Nubië, hebben een plat dak en worden verlicht door kleine openingen boven in de muren." (Géogr. Univ. VI, 79).

Binnen was dus slechts schemerlicht. Vandaar dat de vrouw in 't Evangelie licht moest aanmaken om haar verloren drachme te zoeken.

jaren; het had een lang wollen hemd (tuniekje) aan en om de hals een ruige, behaarde strook vel, die op zijn borst gekruist was; het kind was stom en volslagen lam, maar het zag er zeer verstandig en lief uit; het keek Jezus met diepe ontroering aan.

Jezus sprak de ouders en alle aanwezigen toe, en wel over de roeping van de heidenen, over de nabijheid van het Rijk, de boetvaardigheid en over het ingaan in het huis van de Vader door de doop.

Hierop bad Hij, nam het kind van het bedje in zijn armen, legde het aan zijn borst, boog zich tot het kind, streek met zijn vinger onder diens tong en liet het op de grond rechtstaan.

Vervolgens leidde Hij het tot de hoofdman die het met de moeder tegemoet vloog. Beiden sidderden van geluk en omhelsden hun kind onder een vloed van vreugdetranen.

Het kind stak aanstonds zijn armpjes naar zijn ouders uit en riep: "O vader, o moeder, ik kan gaan, ik kan weerom spreken."

Maar Jezus zei: "Neemt het kind, gij weet niet welk een schat u in dit kind, wordt toevertrouwd; het is u weer geschonken, maar het zal ook van u weer teruggevorderd worden."

De ouders brachten het kind nu weer tot Jezus, en wierpen zich er mee onder tranen dankend voor Hem neer; *Hij zegende het en sprak er zeer minzaam mee.*

De hoofdman bad Jezus hem in een kamer te willen volgen en een verversing aan te nemen en de Heer willigde samen met de leerlingen dit verzoek in; zij aten al staande brood, honing en kleine vruchten met wat drank.

Jezus zei tot Achias dat hij naar Kafarnaüm moest komen, waar gedoopt werd en dat hij daar

betrekkingen met Serobabel kon aanknopen; dit heeft hij daarna met geheel zijn huisgezin ook gedaan.

De jonge Jefe is later een zeer vurige leerling van de apostel Tomas geworden.

Deze soldaten hier in Gischala zijn later bij de kruisiging van Christus tegenwoordig geweest als wachten; zij werden bij zulke gelegenheden als een soort politieagenten gebruikt; ik weet nu niet uit welk land zij afkomstig waren⁴³².

Jezus verliet hierop de woning van de overgelukkige Achias en zei tot zijn leerlingen dat dit kind nog eenmaal overvloedige vruchten zou voortbrengen; ook heeft Hij hun gezegd dat er uit dit huis nog een ander man voortgekomen was, die bewonderenswaardige dingen in en voor zijn Rijk zou teweegbrengen⁴³³.

⁴³² Aangaande de Romeinse soldaten gelegerd in Gischala, zegt Katarina dat deze later, tijdens de kruisiging van de Heiland, de wacht zullen betrekken op de Kalvarieheuvel; maar, zegt ze: "Ik weet nu niet uit welk land ze afkomstig waren."

Welnu in het passieverhaal vernemen wij van K. dat die Romeinse wachten afkomstig waren uit het grensgebied van Zwitserland en Italië, het toenmalige Gallia Cisalpina. (Zie fasc. 31, nr. 1904).

⁴³³ De zienster deelde nog de volgende bijzonderheden over **Gischala** mee.

Brentano plaatste die in nota; deze luidde als volgt:

In de geschiedenis van 'De joodse oorlog' van Flavius Josephus nazierend wat deze over Gischala en Gabara zegt – nu zal Jezus naar Gabara gaan – vond ik tot mijn verwondering dat Titus zich van Gischala terugtrok naar de naburige stad Cydessa, die toebehoorde aan de Tyriërs en de Galileeërs altijd vijandig was geweest.

Deze nabijheid nu van Gischala bij een zogenaamde Tyrische stad scheen mij in strijd met de verhalen van de zienster. Ik deelde mijn ontdekking en verbazing aan K. mee, doch zij antwoordde mij onmiddellijk zonder de minste aarzeling: "Ja! ik ken Cydessa zeer goed; het ligt een paar uren ten westen van Damna en ziet zuidwaarts op Kana.

Dat er Tyriërs in wonen, dat is waar, maar het ligt in Zabulon; het komt van een man uit Tyrus, die van Alexander de Grote deze stad met haar

Jezus komt te Gabara.

842.

Jezus ging hierop van Gischala niet naar het naburige Betulië, zoals ik te gauw veronderstelde; het schijnt mij altijd als woonden in deze nu eenzaam afgelegen stad (Betulië) alleen maar grafmakers; Hij liet de hoogte van Betulië links en ging in het dal (Roemmaneh) noordoostwaarts tussen bergen, tot nabij de vlakte waar de baden van Betulië liggen (b.v. tot in de buurt van Nimrin).

Hier ging Hij nog ongeveer 3 uren verder (wat fel overdreven moet zijn) en bereikte de nogal aanzienlijke stad Gabara.

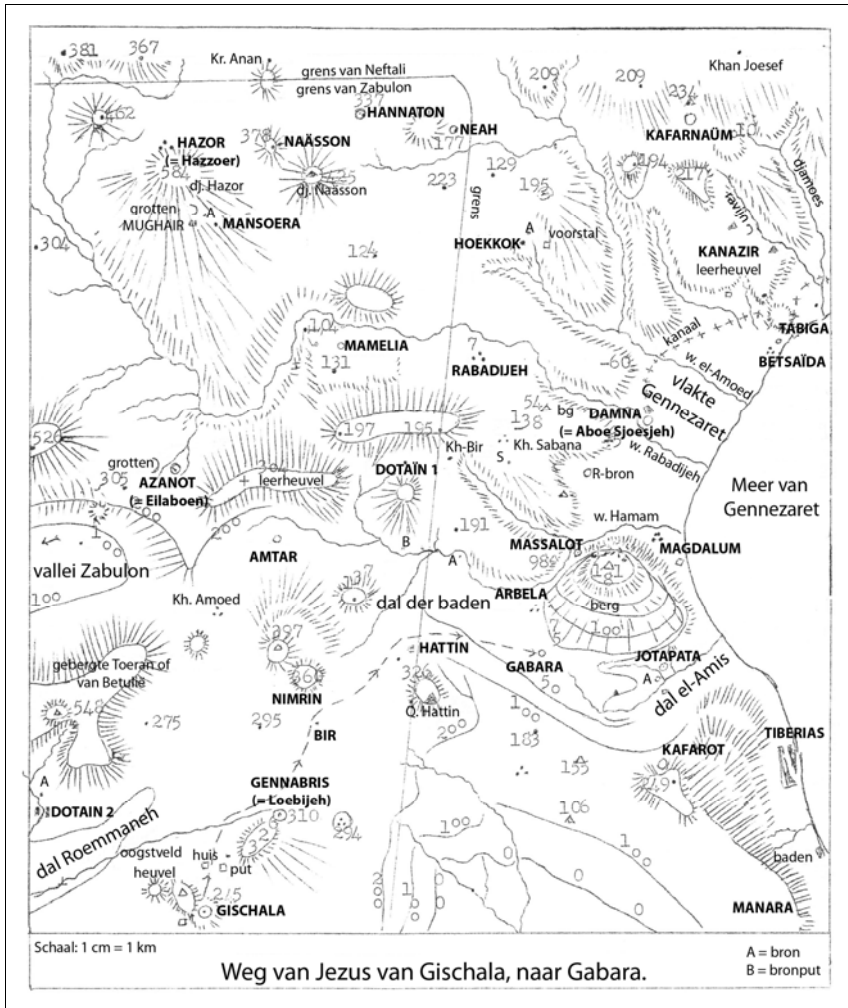
Deze stad ligt aan de westelijke voet van dezelfde berg, in wiens verscheurde zuidoostzijde het herodianernest Jotapata, waar Hij onlangs was, wonderlijk verstoken ligt (zie fasc. 16, nrs. 635, 636, 637). Jotapata ligt van Gabara, als men rond de berg gaat, nagenoeg een uur verwijderd.

(Nieuw kaartje voor de volgende periode van Jezus' leven).

aangrenzend grondgebied tot loon voor zijn diensten bekwam; hij heet Livias.

De stad was toen volkomen verwoest, maar Livias herbouwde ze en lokte er vele van zijn Tyrische landgenoten heen; dezen hebben sedertdien bestendig daar gewoond en er waren daar slechts weinige Joden. Zo werd Cydessa een heidenstad midden in Zabulon. Nu is Cydessa niet meer zelfstandig met een eigen heer, maar er zijn nog heidenen in en er is een grote stapelplaats of depot voor Tyrische koopwaren.

Ik heb deze stad altijd zeer liefgehad; ze ligt zo effen, open, luchtig en heeft uitzicht op het heerlijk, vruchtbaar gewest rondom. Van hier zijn de eerste heidenen naar de doop van Joannes getrokken (fasc. 10, nr. 265, midden). Ook nu gaat men van hier naar Jezus' prediking, die Hij binnenkort op de berg bij Gabara wil houden."

Weg van Jezus van Gischala, naar Gabara.

843.

De berg stijgt als een steile muur achter Gabara omhoog. (Het perspectief maakt deze indruk, hoewel die berg aan de westkant het minst steil is). Men gaat er (op bepaalde plaatsen) langs uitgehouwen trappen op.

De inwoners van Gabara bewerken boomwol, die gelijk zijde is; zij vervaardigen stoffen en ook een soort van matrassen van rode, gele en blauwe boomwol, doch de laatste voor rijken. Zulke matrassen worden met haken open gespannen en vastgesnoerd en daarin bestaat het hele bed. Ook zouten zij vissen om te verzenden.

In Gischala heb ik ook gezien dat Saül enige tijd vóór de ongelukkige veldslag vóór Jizreël, toen hij zijn leger bij het Gilboagebergte samentrok, dit gewest met verscheidene mannen afliep om waarzeggers op te zoeken; hij had er daar immers enige laten wonen, maar nu waren zij allen voor hem gevlucht. Hij had zich te ver gewaagd en zijn nabijheid was de Filistijnen bekend geworden. Zelfs zou een afdeling hem waarschijnlijk gevangen hebben genomen, indien niet twee mannen uit de stad hem verborgen gehouden en zo uit hun handen gered hadden.

David heeft later aan die stad weldaden wegens deze hulp bewezen, en wegens deze redding werd hier op de verjaardag van dit gebeuren nog een feest gevierd.

Te Gabara viel Jezus geen bijzondere ontvangst te beurt; Hij ging in een herberg waar nog vele Herodianen van Jotapata tot Hem kwamen; zij toonden zich zeer vriendelijk en ondervroegen Hem nopens allerhande voorvallen. *Hij beantwoordde hun valse vriendelijkheid zeer vrijmoedig en voerde ook het woord in de synagoge.*

Magdalena door Marta overhaald om naar Jezus te gaan luisteren.

844.

11 november. –

Vóór een tiental dagen zijn, zoals gezegd (nr. 807) Marta, Veronika en Joanna Chusa met Anna van Kleofas van Betanië naar Kafarnaüm gereisd, en onderweg hebben zich Dina, de Samarietin, en Maria de Sufanietin uit Ennon bij hen gevoegd; zij waren daar gebracht door enige leerlingen uit Jeruzalem, die bij Ofra, zo ik meen, met Lazarus tot Jezus gekomen waren (nr. 807). Naar aanleiding van die ontmoeting en van hun gesprek vernam ik de gemoedstoestand van Magdalena, van wie ik onlangs gewag maakte. Een bezoek van Jakobus de Meerdere bij Magdalena viel in de tijd van Jezus' oponthoud te Meroz.

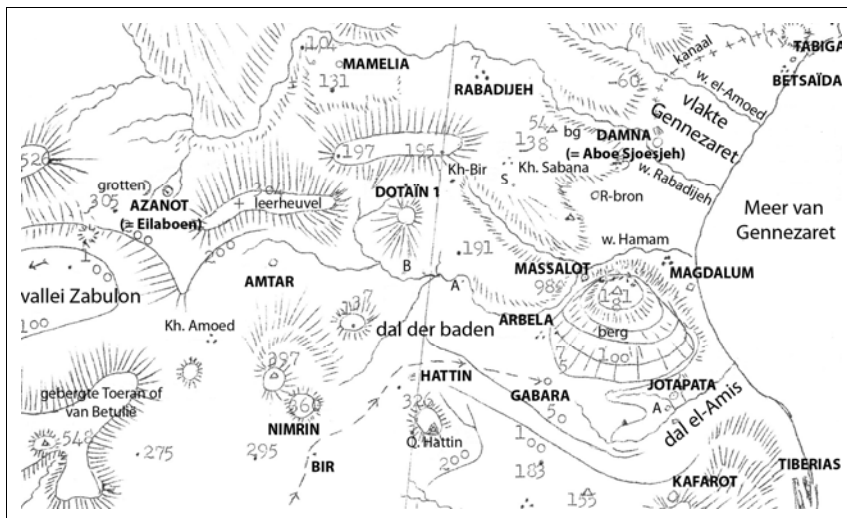
Ik heb heden gezien dat de H. Vrouwen ongeveer 3 uren ten zuiden van Kafarnaüm in een effen gelegen levietenstad gegaan zijn, die Damna heet⁴³⁴. Daar hadden zij een herberg (fasc. 14, nr. 535, voetnoot 254). Marta en Anna van Kleofas zijn, naar ik zag, van Damna naar Magdalena te Magdalum gereisd een uur ten zuidoosten van hier.

⁴³⁴ **Damna = Aboe Sjoesjeh.**

Damna is, gelijk K. zegt, een levietenstad behorend tot de stam Zabulon (Jos. 21, 34-35).

Ze werd niet teruggevonden, maar op grond van de bijzonderheden door K. meegedeeld, b.v. een effen gelegen stad en een uur, ze zegt ook eenmaal twee uren ten noordwesten van Magdalum, kunnen wij bij benadering ervoor nemen: Aboe Sjoesjeh, een uur ten noordwesten van Magdalum, in de vlakte Gennezaret, aan de voet van de westelijke bergen.

Sjoesjeh is de naam van een mohammedaans santon; de oude naam is dus verdwenen, maar het is de plaats van een oude stad op een lage heuvel. De ligging past heel goed in het kader van K.'s verhalen, hier en elders.

Magdalum met zijn kastelen en hoven ligt noordelijk van de berg, waartegen westelijk Gabara, en ongeveer een uur van deze stad Jotapata zuidoostelijk ligt. Magdalum ligt in een boezem van de hoogte, die de zuidelijke afsluiting is van een dal (dal is hier de wadi Hamam + de kleine vlakte Gennezaret), dat zich van west naar oost naar het Meer Gennezaret uitstrekt; het ligt een half uur of zowat van het westelijk einde van dit dal. Het ligt gebouwd vanaf de hoogte naar beneden (ligt gedeeltelijk op de helling van de berg en gedeeltelijk op de kustvlakte naar het Meer toe.) Men kan van boven en van beneden (van op de berghelling en uit de vlakte, uit het noorden en het zuiden) in Magdalum komen.

Tiberias ligt op de oever of kust een uur zuidoostelijk van Magdalum.

845.

Marta ging hoofdzakelijk tot Magdalena om haar ertoe te bewegen zich met Maria de Sufanietin en met Dina de Samarietin naar een grote bergprediking te begeven, welke Jezus zal doen op woensdag (13 november) op de berg die boven Gabara uitsteekt.

Magdalena ontving haar in de ene zijde van haar ietwat vervallen kasteel, tamelijk welwillend, en zij leidde haar in een kamer niet ver van haar salons, maar niet in die prachtzalen zelf.

Er was een mengeling van goede en slechte schaamte in haar; enerzijds schaamde zij zich over haar eenvoudige, godvruchtige, zedig geklede zuster, die met Jezus door het land trok in een gezelschap waarvoor haar vrijers niets dan verachting aan de dag legden. Anderzijds zag zij er tegen op Marta in die zalen te brengen, die het toneel van haar dwaasheden en ondeugden waren.

Magdalena was neerslachtig en haar gemoed reeds gebroken; alleen ontbrak haar de kracht om haar banden te breken; zij was bleek en aan de droefheid ten prooi. Ik heb reeds vroeger, toen ik de laatste maal haar situatie en haar gemoedsstemming mocht aanschouwen, bemerkt dat zij zich gebonden, ellendig en vernederd voelde. De man met wie zij een zondig leven leidde en die haar domineerde, begon haar bezwaarlijk te zijn; zij leed onder zijn lage gevoelens, te meer daar reeds eenmaal een prediking van Jezus (met een eenvoudige oogslag; fasc. 12, nr. 407, voetnoot 166) haar omgewoeld had.

Marta behandelde haar met veel takt en liefde. Ongeveer als volgt sprak zij haar toe: “Dina de Samarietin en Maria de Sufanietin, die gij beide kent, twee innemende, geestrijke, beminnenswaardige vrouwen, nodigen u uit om met hen de prediking van Jezus op de berg te gaan aanhoren; het zal hier dichtbij zijn; zij gaan er heen en zouden u dolgraag in hun gezelschap hebben. Gij hoeft u over haar voor het volk niet te schamen; gij weet, het zijn bevallige vrouwen, net en keurig gekleed en wel gemanierd. Het is een indrukwekkend schouwspel: die massa mensen, het ongehoord redenaarstalent van de Profeet, de zieken die Hij geneest, de moed en durf, waarmee Hij Farizeeën de waarheid zegt zonder hun tegenwerking te vrezen.

Veronika, Maria Chusa en de Moeder van Jezus zelf, die het zo goed met u meent, wij allen zijn overtuigd dat gij ons voor deze uitnodiging dankbaar zult zijn. Vast en zeker zal dit u in een gelukkiger stemming brengen; gij zult nieuwe levenslust krijgen en herleven; gij schijnt hier nu zo verlaten; wie uit uw gezelschap weet uw hart en uw talenten te waarderen? Wie laat deze recht wedervaren? Aan zulke vriendinnen hebt gij behoefte.

O, indien gij slechte een korte tijd bij ons in Betanië waart! Wij horen zoveel wonderbare dingen en hebben zoveel voor de goede zaak te doen en ge hebt altijd zulk een goed en liefderijk hart gehad! een hart altijd vol menslievendheid en barmhartigheid! In elk geval moet ge ten minste morgen met ons eens naar Damna meegaan. Daar is een herberg voorbehouden voor onze vrouwengroep. Ge kunt er een aparte kamer hebben en afgezonderd blijven en slechts spreken met hen die gij kent!”

Op deze manier sprak Marta nog langer tot haar zuster. Elk woord, elke toespeling die haar had kunnen kwetsen, wist zij te vermijden en voorop alle moeilijkheden te beantwoorden.

Van haar kant was Magdalena in haar neerslachtigheid geheel gewillig. Wel opperde zij nog enige moeilijkheden, doch gaf eindelijk toe en beloofde Marta morgen vroeg met haar naar Damna te reizen; zij at ook met haar en kwam ‘s avonds uit haar kamers dikwijls tot haar.

Marta en Anna van Kleofas baden ‘s avonds nog tot God opdat Hij deze reis voor Magdalena rijk aan heilzame gevolgen zou laten worden. Magdalena schijnt een grote emotie (tot haar bekering leidend) nabij te zijn, maar me dunkt dat zij daarna nog eens zal hervallen; hoe zij door Jezus van zeven duivelen verlost is geworden, heb ik nog nooit aanschouwd.

Toeloop van mensen te Gabara. – Rake karaktertrekken van Petrus en Andreas. – Eigenheden der Evangeliën.

847

12 november = 22 Markeswan. –

Reeds sedert meerdere dagen was door de uitgezonden leerlingen een grote prediking op de berg boven Gabara voor morgen, 23 Markeswan, aangekondigd.

Uit alle steden en dorpen van meerdere uren in het rond trokken grote scharen van mensen naar en op de berg en zij legerden zich rondom, want er was daarboven een afgesloten plaats en een stenen leerstoel, die in lang niet meer gebruikt was geworden. Er kwamen ook heidenen van Cydessa en uit het gewest van Adama aan het meer Merom. Al die mensen brachten een aanzienlijke hoeveelheid mondvoorraad mee en zieken van allen aard.

Te Gabara kwamen tot Jezus ook Petrus, Andreas, Jakobus, Joannes en alle andere leerlingen, onder wie ook Natanael Chased. Insgelijks waren hier de meeste Joannes-leerlingen, vrienden en verwanten van Jezus bijeen.

Jezus had heden enige malen een gesprek met de Farizeeën en heimelijke Herodianen; Hij leraarde en heelde hier en daar in de stad en bracht de rest van de tijd door met wandelen en in gesprekken met de aangekomen vrienden.

Bij het ontmoeten en begroeten van verwanten en vertrouwde leerlingen nam Jezus hen bij de beide handen en legde zijn wangen tegen de hunne, als om hen broederlijk te kussen.

Petrus heeft een wonderbaar karakter.

Waar het het goede en ware betreft, is hij onbeschrijfelijk ijverig en heftig, en wanneer hij zijn mond daarbij eens voorbijpraat, iets verkeerd zegt of doet en een berisping oploopt, is hij aanstonds beschaamd, verlegen en achteruitwijkend.

Andreas was in zijn doen en handelen rustig, zonder achterdocht, standvastig en onvermoeid, zonder veel angst of zorg.

In het Evangelie is slechts van die personen en leerlingen in het bijzonder gewag gemaakt, die door hun kenmerken een bijzondere soort of klas van mensen in de Kerk vertegenwoordigen.

Al het overtollige, het dubbele, herhalingen zijn er vermeden.

Zo zijn de geschiedenissen van de menigvuldige zondaressen weergegeven in de geschiedenis van Maria Magdalena.

Ook vindt men er slechts enige karakteristieke, betekenisvolle gesprekken van de Apostelen.

Het is daar zo, alsof men, van een mens sprekend, zegt:

“Hij heeft een heldere kop, een gevoelig hart, naarstige handen, vlugge voeten; veelvuldig en gemakkelijk loopt de gal hem over.” Men maakt dan alleen van de genoemde delen gewag, zonder te spreken van de knieën, schouders, oren, maag en borst of nog andere delen, indien men niet een kenmerkende deugd of ondeugd wil noemen, waarvan ze de zetel, het werktuig zijn.

Zo wordt er in het Evangelie weinig van de H. Maagd Maria, maar meer van Magdalena en Marta gesproken, en dit alles tot nut en zaligheid van de mensen, niet alleen voor die van een bepaalde tijd, maar van alle tijden.

Immers, vele zaken zijn verzwegen, die een tijdlang een volk wel hadden kunnen stichten, maar het in andere tijden zouden geërgerd hebben.

Zo behelzen de in het Evangelie bevatte predikingen en onderrichtingen van Jezus ook slechts het hoofdzakelijke, de kernspreuken van zijn redevoeringen en vermaningen, die niet zelden verscheidene uren duurden; ze zijn maar de korte samenvattingen van zijn richtlijnen, vingerwijzingen, wilsopenbaringen, aanmoedigingen en bevelen die Hij het volk voorhield, want Hij leerde wat iedere volksaard nodig had.

En zoals Hij dikwijls op dezelfde plaats terugkeerde, zo herhaalde Hij ook met steeds meer klem en klaarheid zijn krachtgevende, versterkende leer tot het einde toe.

Brentano besluit: Dit is de zin van haar mededeling bij deze gelegenheid.

Magdalena vervoegt de H. Vrouwen te Damna.

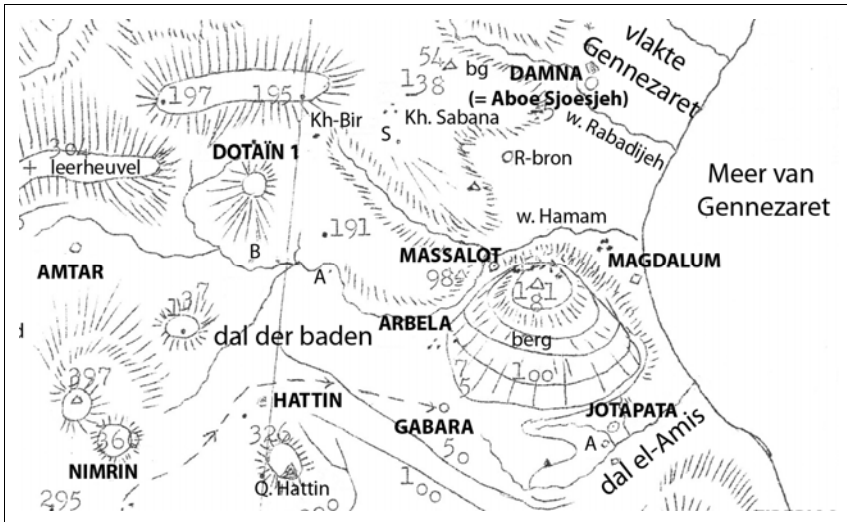
848.

‘s Middags zag ik Maria Magdalena met haar dienstmeid en met Marta en Anna van Kleofas van Magdalum naar Damna tot de H. Vrouwen reizen; zij reed op een ezel, want nooit ging zij te voet. Wel was zij opvallend sierlijk gekleed, maar toch niet zo potsierlijk en overdreven getooid, zoals later bij haar tweede bekering (nrs. 886-889).

Damna kan ongeveer 2 uren van Magdalum zijn. Zij kwam daar in dezelfde herberg, doch betrok een afzonderlijke kamer voor zich alleen en sprak niet met Maria noch met Veronika. De Sufanietin en de Samarietin bezochten haar beurtelings; ik zag ze samen in zacht, hoffelijk en vertrouwelijk gesprek; de vertrouwelijkheid van de bekeerde zondaressen evenwel was ietwat onwennig, teruggehouden en gelijkend op die van een bekeerling, die, na priester geworden te zijn, een vroegere officier-kameraad ontmoet. (De priester ontziet diens gevoelens, vreest hem te krenken en ook zijn oude gezindheid te beamen; verschil van mentaliteit schept een zekere afstand). Maar deze

vervreemding loste zich weldra op in tranen en uitlatingen van vrouwelijke mededeelzaamheid, in blijken van begrip en genegenheid.

In de namiddag zag ik Magdalena met de Sufanietin en de Samarietin, met haar meid en Anna van Kleofas in een herberg aan de voet van de leerberg hun intrek nemen (nader bepaald: in de kleine vallei el-Amis, nabij Jotapata, aan de zuidvoet van de berg; op kaartje hierna duidt het kleine vierkante blokje □ de plek aan).

De overige vrouwen gingen niet naar de prediking om Magdalena niet hinderlijk te zijn; zij waren naar Damna gegaan, omdat zij wensten dat Jezus daar tot hen zou komen en niet naar Kafarnaüm zou gaan, waar de Farizeeën, zoals de laatste maal, ten getale van zestien bijeengekomen waren; dezen verbleven weerom in hetzelfde huis en ook waren weer alle gewesten in die commissie vertegenwoordigd; zij hebben zich nu daar vast genesteld, omdat Kafarnaüm het middel- en uitgangspunt van Jezus' reizen is.

De jeugdige Farizeeër uit Samaria (tevens een van de drie jongelingen uit Nazareth), die de laatste maal ook tot de raad behoorde, maakt er nu geen deel van uit, er is een ander in zijn plaats (die hem vervangt, cfr. nr. 1140).

Ook te Nazareth en in andere steden hebben de Farizeeën plannen tegen Hem gesmeed. Dit maakte de H. Vrouwen en zeer in het bijzonder de H. Maagd, bekommerd, want de Farizeeën hadden hun bedreigingen reeds in het openbaar uitgesproken. Zij zonden een bode tot Jezus met het verzoek dat Hij na zijn lering toch naar Damna tot hen zou komen en zich niet naar Kafarnaüm begeven; zij raadden Hem sterk aan, liever links of rechts te gaan en bij voorkeur over het Meer in de heidense steden, om niet aan zulk een dreigend gevaar blootgesteld te zijn.

Jezus liet hun antwoorden dat zij best deden met Hem te laten begaan, daar Hij wist wat Hij te doen had en dat zij Hem bij hen te Kafarnaüm mochten verwachten(nr. 857).

Prediking op de berg boven Gabara. – Eerste bekering van Magdalena.

849.

13 november = 23 Markeswan. –

Reeds 's morgens en goed bijtijds was Magdalena met haar meid, met Maria de Sufanietin, Dina en Anna van Kleofas op de berg, die met verscheidene heuvelen (terrassen) van de kant van Magdalum oprijst⁴³⁵.

⁴³⁵ Door 'heuvelen' waarmee de berg oprijst, zullen terrassen te verstaan zijn.

Op zo'n terras liggen boven Magdalum de resten van het fort van Bar Kochba (indien het niet van Herodes Antipas afkomstig is).

Ontelbare mensen waren daar reeds in het rond gelegerd en velen hadden met ezels spijzen naar boven gebracht. Zieken van alle aard werden naar boven gedragen en gevoerd en in afdelingen, overeenkomstig de aard van hun ziekte, op verschillende plaatsen, nader of verder neergezet; er waren lichte tenten of ook loofhutten voor hen opgericht, die schaduw verleenden. Er waren leerlingen van Jezus op de berg, die de mensen met liefde en voorkomendheid hun plaats aanwezen, die ze rangschikten en op alle wijzen hielpen.

Om de leerstoel was een halfcirkelvormige muur, doch de ruimte binnen de muur was geen diepe kom, was niet uitgediept. Boven de leerstoel was een dak en hier en daar waren tenten boven de toehoorders gespannen.

Magdalena en de vier vrouwen hadden op enige afstand een gemakkelijke zitplaats op de hoogte; de vrouwen zaten tezamen. Jezus kwam met de leerlingen om 10 uur boven op de berg aan. De Farizeeën, Herodianen en Sadduceeën vergezelden Hem en Jezus beklom de leerstoel, terwijl de leerlingen aan de ene zijde en de Farizeeën aan de andere zijde binnen de kring van de halfronde muur plaats namen.

Er werden in de toespraak meerdere rustpozen gehouden, waarin de mensen met elkaar van plaats verwisselden en een andere groep nader tot de leerstoel trad. Vele gedeelten van zijn boetprediking herhaalde Jezus voor de nieuwe groepen toehoorders en in zijn onderbrekingen namen de mensen en ook Jezus een kleine verversing; men bood Hem brood aan en reikte Hem drank toe.

De rede die Jezus hield, was een van de scherpste en geweldigste die Hij ooit heeft gedaan. Nog eer Hij bad, aanstonds in het begin, waarschuwde Hij de

“De heuvelhellingen ten noordwesten van Tiberias gaan terrasgewijze omhoog, s’*étagent par paliers.*” (Guide bleu, 206 en 218; zie ook D.B. Béatitudes).

toehoorders om geen aanstoot aan Hem te nemen,
wanneer Hij God zijn Vader zou noemen.
Immers, al wie de wil van zijn hemelse Vader doet, is
zijn zoon, en Hij getuigde en bewees dat Hij de wil
van zijn Vader deed.

Hierop bad Hij tot zijn Vader met luide stem en dan
begon Hij een strenge boetprediking in de trant van
de toespraken vol bedreiging van de oude
godsmannen. Hij overliep alles wat van de tijd der
Belofte af geschied was, haalde de bedreigingen der
profeten en de vervulling daarvan aan als
voorbeelden en bewijzen, zo voor de tegenwoordige
tijd als voor de naaste toekomst⁴³⁶.

850.

Jesus bewees de komst van de Messias in deze tijd uit
de vervuiling van de profetieën;
Hij sprak over zijn voorloper Joannes, de wegbereider,
van wie Hij getuigde dat hij Zijn voorbereidingswerk
behoorlijk volbracht had, maar dat zij nog altijd
versteend bleven;
Hij hekelde striemend al hun ondeugden, hun
schijnheiligheid, hun afgoderij ten opzichte van het
zondige vlees, waarvan zij de slaven en aanbidders
waren.

⁴³⁶ Overliep alles wat geschied was vanaf de Belofte. – Een ECHO van zulke
betogen of uiteenzettingen vindt men in de brief van Taddëüs en van Petrus,
2, 1-7.

De exegeten menen dat voor deze schriftuurgedeelten een van beide van de
andere afhankelijk is, maar beide gedeelten kunnen en zullen rechtstreeks
een reminiscentie zijn van een onderricht van Jezus, onafhankelijk van
elkaar.

Hij schilderde de Farizeeën, Sadduceeën en Herodianen met hun kenmerken zeer scherp af; Hij dreigde zeer nadrukkelijk met Gods gramschap en naderend vonnis;

Hij toonde reeds in het verschiet de verwoesting van Jeruzalem en de tempel en riep “WEE” over dit land.

Hij haalde ook veel aan uit de profeet Malakias en paste een passage toe op de voorloper en de Messias (Mal. 3, 1-4); Hij verklaarde dat zijn profetie wees op een rein, nieuw spijsoffer (Mal. 1, 11), hetgeen ik duidelijk van het H. Misoffer verstond, maar de Joden verstonden het niet.

Ook sprak Hij nog van het vonnis over de goddelozen en de terugkeer van de Messias op de jongste dag en van het vertrouwen en de troost der godvrezenden (Mal. 3, 18; 4, 3-5; Ps. 2, 13).

Maleachi 3

1. Zie, Ik zend mijn bode, die voor mijn aangezicht de weg bereiden zal; plotseling zal tot zijn tempel komen de Here, die gij zoekt, namelijk de Engel des verbonds, die gij begeert. Zie, Hij komt, zegt de HERE der heerscharen.
2. Doch wie kan de dag van zijn komst verdragen, en wie zal bestaan, als Hij verschijnt? Want Hij zal zijn als het vuur van de smelter en als het loog van de blekers.
3. Hij zal zitten, het zilver smeltend en reinigend. Hij zal de zonen van Levi reinigen, Hij zal hen louteren als goud en als zilver, opdat zij de HERE in gerechtigheid offer brengen.
4. Dan zal het offer van Juda en van Jeruzalem de HERE aangenaam zijn als in de dagen van ouds en als in vroegere jaren.
5. Ik zal tot u ten gerichte naderen; Ik zal een snelle aanklager zijn tegen de tovenaars, tegen de echtbrekers, tegen de meinedigen, tegen hen die het loon van de dagloner drukken, weduwe en wees verdrukken, en de vreemdeling terzijde dringen, maar Mij niet vrezen, zegt de HERE der heerscharen.

Oproep tot bekering

6. Voorwaar, Ik, de HERE, ben niet veranderd, en gij kinderen van Jakob, zijt niet verteerd.
7. Van de dagen uwer vaderen af zijt gij afgeweken van mijn inzettingen en hebt ze niet onderhouden. Keert terug tot Mij, dan zal Ik tot u terugkeren, zegt de HERE der heerscharen. En dan zegt gij: In welk opzicht moeten wij terugkeren?
8. Mag een mens God beroven? Toch berooft gij Mij. En dan zegt gij: Waarin beroven wij U? In de tienden en de heffing.
9. Met de vloek zijt gij vervloekt, en Mij berooft gij, gij volk in zijn geheel.
10. Breng de gehele tiende naar de voorraadkamer, opdat er spijze zij in mijn huis; beproeft Mij toch daarmede, zegt de HERE der heerscharen, of Ik dan niet voor u de vensters van de hemel zal openen en zegen in overvloed over u uitgieten.
11. Dan zal Ik, u ten goede, de afreter dreigen, opdat hij de vrucht van uw land niet verderve en opdat de wijnstok op het veld voor u niet zonder vrucht zij, zegt de HERE der heerscharen.

12. En alle volken zullen u gelukkig prijzen, omdat gij een land van welbehagen zijt, zegt de HERE der heerscharen.

Het onderscheid tussen de rechtvaardige en de goddeloze

13. Vermetel zijn uw woorden over Mij, zegt de HERE. En dan zegt gij: Wat hebben wij dan onder elkander over U gesproken?

14. Gij zegt: Nutteloos is het God te dienen; wat gewin geeft het, dat wij zijn geboden onderhouden en dat wij in rouw gaan voor het aangezicht van de HERE der heerscharen?

15. En nu, wij prijzen de overmoedigen gelukkig; niet alleen worden zij gebouwd, terwijl zij goddeloosheid bedrijven, maar ook verzoeken zij God, en ontkomen.

16. Dan spreken zij die de HERE vrezen, onder elkander, ieder tot zijn naaste: De HERE bemerkte het toch en hoorde het en er werd een gedenkboek voor zijn aangezicht geschreven, ten goede van hen die de HERE vrezen en zijn naam in ere houden.

17. Zij zullen Mij ten eigendom zijn, zegt de HERE der heerscharen, op de dag die Ik bereiden zal. En Ik zal hen sparen, zoals iemand zijn zoon spaart, die hem dient.

18. Dan zult gij tot inkeer komen en het onderscheid zien tussen de rechtvaardige en de goddeloze; tussen wie God dient, en wie Hem niet dient.

Maleachi 4

De dag des HEREN

1. Want zie, de dag komt, brandend als een oven! Dan zullen alle overmoedigen en allen die goddeloosheid bedrijven, zijn als stoppels, en de dag die komt, zal hen in brand steken – zegt de HERE der heerscharen – welke hun wortel noch tak zal overlaten.

2. Maar voor u, die mijn naam vreest, zal de zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder haar vleugelen; gij zult uitgaan en springen als kalveren uit de stal.

3. Gij zult de goddelozen vertreden, want tot stof zullen zij zijn onder uw voetzolen op de dag die Ik bereiden zal, zegt de HERE der heerscharen.

4. Gedenkt de wet van Mozes, mijn knecht, die Ik hem op Horeb geboden heb voor gans Israël, inzettingen en verordeningen.

5. Zie, Ik zend u de profeet Elia, voordat de grote en geduchte dag des HEREN komt.

6. Hij zal het hart der vaders terugvoeren tot de kinderen en het hart der kinderen tot hun vaders, opdat Ik niet come en het land treffe met de ban.

Uit: NBG-vertaling 1951

Hij voorspelde ook dat de genade hen zou verlaten en naar de heidenen overgaan (cfr. Mt. 8, 11; 21, 43).

Hij richtte het woord tot de leerlingen, eiste van hen getrouwheid en geduld, uithouding en volharding en kondigde hun aan dat Hij hen tot alle volken zou zenden om aan allen de zaligheid te verkondigen.

Hij waarschuwde hen om het niet met de Farizeeën, noch met de Sadduceeën, noch met de Herodianen te

houden en Hij tekende deze openlijk scherp af en karakteriseerde hen met treffende vergelijkingen, ja, Hij wees zelfs recht naar hen; dit was voor de Herodianen des te pijnlijker, omdat niemand van hen als een Herodiaan nagewezen wilde worden. Nochtans waren zij bijna allen heimelijk aan die sekte verkleefd.

851.

Jezus heeft in deze boetpredikatie meest uit de profeten gesproken; eens zei Hij dat het hun, indien zij de zaligheid niet wilden aannemen, duurder te staan zou komen dan Sodoma en Gomorra. Hiermee nu geloofden de Farizeeën Hem te kunnen vangen; en zo vroegen zij Hem eens in een tussenpoos of dan deze berg, deze stad en dit land met hen allen verzinken zou? En hoe er dan nog iets ergers was? (cfr. fasc. 12, nr. 398, voetnoot 157).

Hierop antwoordde Jezus: "In Sodoma zijn de stenen verzonken, maar niet alle zielen, want zij hadden de Belofte niet gekend noch de Wet en de Profeten gehad." Hij voegde daar nog woorden aan toe, die ik verstond als van zijn nederdaling ter helle, waar Hij vele van die zielen zou verlossen. De Joden verstonden dit niet, maar voor mij was het een kinderlijke vreugde uit zijn woorden af te kunnen leiden, dat niet alle zielen bij de ondergang van die steden verloren waren gegaan.

"Maar aan de tegenwoordige Joden," zei Jezus, "is alles gegeven; God heeft hen tot zijn uitverkoren volk gemaakt, heeft hun alle wet en voorschrift, alle onderricht en vermaan, belofte en vervulling gegeven; indien zij nu deze hoogste genaden afwijzen en in hun ongeloof volharden, zullen niet de stenen en bergen, die hun Heer gehoorzamen, verzinken, maar zullen hun stenen harten, hun

zielen door de afgrond verzwolgen worden; ja, klaarblijkelijk is dit erger dan het lot van Sodoma.”

Nadat Jezus de zondaars zo streng en dringend tot boetvaardigheid vermaand en opgevorderd had, veranderde Hij van toon en vloeide weer over van liefde. Hij riep alle zondaars tot zich, ja, Hij stortte tranen van liefde. Hij bad zijn Vader de harten te ontroeren en de zielen te trekken.

Indien slechts één groep, of in die groep slechts enige mensen, ja, ook maar één enkele ziel tot Hem kwam, al was ze ook met alle schuld beladen, indien Hij maar één ziel kon winnen, Hij wilde alles met haar delen (cfr. nr. 814, voetnoot 406).

Hij wilde alles voor haar ten beste geven, Hij wilde zichzelf voor haar slachtofferen en gaarne met zijn leven voor haar en haar schuld betalen.

Hij strekte de handen naar allen uit en riep hen tot zich met de woorden: “Komt! komt! gij ten minste die het lastig hebt, gij die beladen zijt. Komt gij! zondaars! doet boetvaardigheid en deelt het Rijk met Mij!”

Ook tot de Farizeeën en tot al zijn vijanden strekte Hij de armen uit met het verlangen ook maar één van hen tot Hem te zien komen.

Magdalena had in het begin als een schone, zelfvoldane, voorname vrouw en zeker van zichzelf ten minste in de schijn, bij de andere vrouwen gezeten, doch inwendig was zij reeds beschaamd en ontroerd naar hierboven gekomen.

In het begin zag zij rond in de menigte, doch zodra Jezus verscheen en zijn preek begon, werden haar ogen en haar ziel

meer en meer door Hem geboeid. Door zijn afschildering van de ondeugd en zijn bedreigingen met straffen werd zij hevig in haar ziel ontsteld en geschokt; zij kon aan de indruk niet weerstaan, beefde en weende onder haar sluier.

852.

Toen Jezus nu zo liefdevol en smekend de zondaars toeriep om tot Hem te komen, waren vele mensen als meegesleept en er ontstond een beweging in de kring der toehoorders; het volk drong nader tot Jezus; ook Magdalena naderde en om harentwil ook haar gezellinnen.

Doch toen Hij zei: "Ach! indien ook maar één enkele ziel tot Mij naderde", voelde Magdalena zich zo aangetrokken, dat zij naar Hem toe wilde; ze trad reeds voorwaarts, doch de andere weerhielden haar om storing te vermijden en zeiden: "Wacht nog even! later!"

Deze ontroering van haar wekte nauwelijks de opmerkzaamheid van haar naaste omgeving, omdat aller aandacht geheel op Jezus gevestigd was.

Jezus echter, als kende Hij Magdalena's ontsteltenis, antwoordde er aanstonds op met troost, door te vervolgen: "Indien ook maar één vonkje van boetvaardigheid, van berouw, liefde, geloof en hoop door mijn woorden in een verdwaald, arm hart gevallen is, zal het vrucht dragen; het zal aangerekend worden; het zal leven, kiemen en zich ontwikkelen; Ik zal het voeden, het grootbrengen, het terugvoeren tot de Vader."

Deze woorden troostten Magdalena; zij voelde ze door en door en ging weer bij haar gezellinnen neerzitten.

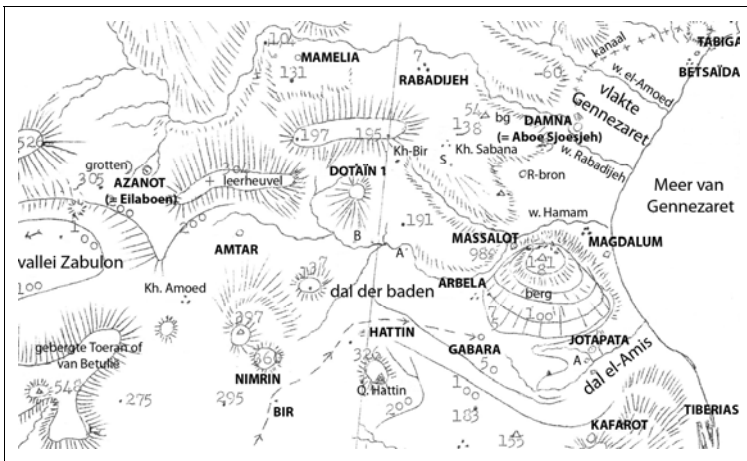
Ondertussen was het nu ongeveer 6 uur geworden. In het westen begon de zon achter de (centrale) bergketen te dalen. (*Die Sonne stand schon tief dem Berge im Rücken.*)

Gedurende zijn redevoering was Jezus naar het westen gekeerd; naar die kant had de leerplaats uitzicht en ACHTER Hem stonden geen mensen.

Hij bad, zegende allen en ontbond de vergadering. Hij zei nu tot de leerlingen spijzen te kopen van de mensen die er hadden, en ze aan de armen en behoeftigen uit te delen. In het algemeen moesten zij alles wat bijzondere personen konden missen, aankopen en aan de armen uitdelen, ook om het zelfs naar huis mee te nemen; zij moesten al wat men te veel had, verzamelen en dit hetzij met blijde dankbetuigingen aanvaarden, hetzij het betalen en dan uitdelen.

Een deel van de leerlingen stelde zich aanstonds aan het werk; het merendeel van hen die voorraad hadden, gaven gaarne en anderen verkochten gaarne. De meeste leerlingen waren hier in het gewest bekend en deden het met grote liefde, en zo werden de armen goed verzorgd en dankten de goedheid van de Heer.

De andere leerlingen gingen ondertussen met Jezus tot de vele zieken, die aan de ene zijde van de weg, lager in een boezem van de berg, te bed lagen. (Wat door bergboezem bedoeld kan zijn, ziet men heel goed op het kaartje).

De meeste Farizeeën en konsoorten keerden verslagen, geërgerd, verwonderd en verbitterd naar Gabara terug en Simon Zabulon, de bestuurder (hoofd – *Vorsteher* – van synagoge of stad?) herinnerde Jezus nog eerst aan zijn uitnodiging op het avondmaal in zijn huis; zo daalden zij dan in afwachting van de berg af, maar onderweg, te laf om voor elkaar hun indrukken te laten blijken, bedilden en kritiseerden zij Jezus onder elkander. Om strijd laakten zij de persoon, de leer, de handelwijze van Jezus zodanig, dat zij het zelf geloofden en nog eer ze de stad bereikt hadden, hun gevoel van zelfgerechtigheid teruggewonnen hadden.

Magdalena en de vier andere vrouwen volgden Jezus aanstonds en begaven zich onder het volk bij de zieke vrouwen en schenen daar te willen helpen, zo goed als zij konden. Magdalena was zeer ontroerd en de ellende die zij hier zag, ontstelde haar nog meer.

Jezus was eerst lang bij de mannen bezig; Hij genas zieken van alle aard, en de lofzangen van de wegtrekkende geheelden en van hun dienaars vervulden de lucht. Toen Hij met de leerlingen tot de zieke vrouwen naderde, ontstond er een gedrang in de menigte, doordat ze voor Jezus en de zijnen plaats wilde maken, en hierdoor werden Magdalena en de H. Vrouwen wat meer van Jezus verwijderd; zij nam nochtans elke gelegenheid, elke opening te baat om nader bij de Heer te komen, maar deze wendde zich altijd weer af.

Jezus genas ook enige afgezonderde, bloedverliezende vrouwen.

Maar hoe was het de aangegrepen Magdalena te moede, haar die niet gewoon was zoveel ellende te zien; welke herinnering, welke dankbaarheid ontstond er in de ziel van Maria de Sufanietin, toen 6 vrouwen, 3 en 3 aan elkander gebonden, door zeer sterke dienstmeiden aan lange doeken of riemen met geweld tot Jezus werden getrokken?

Zij waren op een verschrikkelijke wijze door onreine geesten bezeten; het zijn de eerste bezeten vrouwen, die ik in het openbaar tot Jezus zag brengen.

De ene waren hier aangebracht van over het Meer Gennezaret, de andere uit Samaria. Mij dunkt dat er ook heidinnen onder waren; men had ze eerst hierboven aldus aan elkander gebonden; zij waren menigmaal zeer stil en zacht en deden elkander ook geen leed, doch wanneer zij in de nabijheid van mannen kwamen, werden zij op en top razend, sprongen naar hen toe, werden heen en weer geslingerd en rolden zich op de grond, terwijl zij aanvallen van de gruwelijkste stuiptrekkingen kregen: het was een huiveringwekkend schouwspel; men hield ze gebonden en afgezonderd, zolang Jezus' prediking duurde, en nu werden zij uiteindelijk bij Hem gebracht.

In de nabijheid van Jezus en de leerlingen gekomen, begonnen zij hevige weerstand te bieden; de satan vreesde de Heer, rukte en sarde zijn slachtoffers vreselijk, zij slaakten de akeligste kreten en verwrongen hun ledematen op de ontzettendste wijze.

Jezus wendde zich tot hen en gebod hun te zwijgen en stil te zijn, en zij hielden zich dan stil en stijf. Nu naderde Hij tot hen, liet ze ontbinden en beval ze neer te knielen. Hij bad en legde hun zijn handen op en onder zijn hand zonken zij in een korte onmacht. Toen zag ik de vijand als een donkere damp uit hen gaan en wijken, en nu werden zij door de dienstmeiden opgenomen en stonden wenend en gesluierd vóór Jezus, bogen zich voor Hem ter aarde en dankten Hem. *Jezus vermaande ze tot bekering, reiniging en boetvaardigheid, opdat het kwaad niet nog afgrijselijker weer zou keren.*

Jezus door Magdalena gezalfd.

853.

Nu begon reeds de avondschemering en van zijn leerlingen vergezeld daalde Jezus naar Gabara af. (De plaats der zieken was niet geheel beneden).

Groepen mensen en ook enige Farizeeën gingen vóór en achter Hem. Door haar emotie nog geheel overheerst, zonder de minste aandacht voor wat rondom haar voorviel, zonder met gewoonten rekening te houden, had Magdalena zich bij de groep leerlingen gevoegd en volgde Jezus met hen. Om harentwil sloten ook de andere vier vrouwen zich aan bij de groep leerlingen; zij zocht steeds Jezus zo nabij mogelijk te zijn. Daar dit nu voor de vrouwen iets geheel ongewoons was (zie fasc. 15, nr. 543, voetnoot 260), maakten enige leerlingen Jezus daar opmerkzaam op, maar *Hij wendde zich tot hen en sprak: "Laat haar begaan, dit zijn uw zaken niet!"*

Zo kwam Hij in de stad, en toen Hij het feesthuis naderde, waarin Simon Zabulon de maaltijd had aangericht⁴³⁷, was het voorhof weerom vol zieken en armen, die er in getreden waren, zodra zij Jezus hadden zien naderen (cfr. fasc. 16, nr. 656, voetnoot 306). Zij riepen Hem aan om hulp en *Hij begaf er zich aanstonds naartoe, vermaande, troostte en genas hen.*

⁴³⁷ Hier zien wij Jezus te Gabara op een feestmaal, aangericht door Simon Zabulon, op 23 Markeswan (= andere, na-exilische naam van de maand 'BUL' uit I Kon. 6, 38).

Welnu op deze datum vinden wij aangestipt in de Megillath Thaanith, oude joodse kalender: "Gedachtenis van het feit dat Judas de Makkabeeër de ontwijde altaarstenen op een geschikte plaats liet opbergen tot de tijd dat een profeet zou komen zeggen wat er mee moest gebeuren." (I Makk. 4, 46).

Als wij nu K. horen zeggen dat ze niet meer weet waarover de Farizeeën onder de maaltijd zo levendig redetwisten met de Heer, mogen wij misschien redelijk veronderstellen dat het precies ging over dat onopgelost probleem.

Maar ondertussen kwam Simon Zabulon met enige andere Farizeeën buiten en zei tot Jezus: “Kom toch tot de maaltijd, wij wachten reeds, Gij hebt heden toch al genoeg gedaan; die mensen kunnen op een volgende gelegenheid wachten; ik zal die armen liever allemaal wegsturen.”

Doch Jezus meende het anders: “Dit zijn MIJN gasten, zei Hij, die IK genodigd heb, en IK moet ze verkwikken. Wanneer gij MIJ ter tafel genodigd hebt, hebt gij ook DEZEN uitgenodigd en Ik zal pas tot uw maaltijd komen, nadat dezen geholpen zijn en Ik zal MET HEN komen!” Toen moesten de Farizeeën weerom wegtrekken en bovendien nog tafels voor de genezen zieken en armen in de zuilengangen rondom het voorhof gereed zetten.

Ondertussen genas Jezus alle zieken en de leerlingen brachten degenen, die wilden blijven, aan de tafels, die voor hen opgericht waren en er werden lampen voor hen ontstoken.

Ook Magdalena en de vrouwen waren Jezus tot hier gevolgd, en zij hielden zich op in de gangen rondom het voorhof, waar die aan de eetzaal grensden. Jezus kwam daarna met een deel der leerlingen aan tafel.

Het was een rijke maaltijd en Jezus zond dikwijls van de spijzen naar de tafels der armen door de leerlingen die hen dienden en met hen aten. *Hij leraarde gedurende de maaltijd* en de Farizeeën waren juist in een levendig twistgesprek met Hem toen ik het volgende zag.

Waarover de twist ging weet ik niet meer. Immers, ik zag voortdurend naar Magdalena die met haar gezellinnen tot bij de ingang van de eetzaal genaderd was; zij waagde zich nader en nader, op een kleine afstand gevolgd door de vrouwen, en opeens trad zij, het lichaam ootmoedig gebogen, het hoofd met de sluier bedekt met haastige schreden in het midden van de zaal achter Jezus; zij hield in de hand een wit flesje dat met een bosje kruiden gestopt was en stortte de inhoud op zijn hoofd uit.

Hierop vatte zij het lange einde van haar sluier tussen beide handen gevouwen samen en streek ermee eenmaal over de haren van Jezus, als om ze glad te strijken en de overtollige zalf af te drogen. Na deze handeling die zij vlug en handig uitvoerde, trad zij enige schreden achteruit.

Het levendig dispuut was onderbroken: alles was stil; iedereen bezag de vrouw en Jezus; een aller-aangenaamste geur vervulde de zaal.

854.

Jezus was volkomen bedaad. Vele gasten staken de koppen tezamen, blikten toornig naar Magdalena en fluisterden. Vooral Simon Zabulon scheen geërgerd en Jezus zei hem: *“Ik weet wat gij denkt, Simon, gij denkt dat het niet past dat Ik door deze vrouw mijn hoofd heb laten zalven; gij meent dat zij een zondares is, maar gij hebt ongelijk, want, gedreven door haar liefde, heeft zij de gebruiken van de gastvrijheid vervuld, terwijl GIJ ze verwaarloosd hebt; gij hebt Mij de eer, die men een gast verschuldigd is, niet bewezen!”* (Lk. 7, 39-40).

Hierop wendde Hij zich tot Magdalena, die daar nog stond, en sprak: "Ga in vrede, u is veel vergeven!"

Nu ging Magdalena tot de andere terug en zij verlieten het huis.

Vervolgens sprak Jezus over haar tot het gezelschap en noemde haar een goede vrouw met een medelijdend en menslievend hart; Hij leerde over het oordelen en veroordelen van anderen wegens een bekende, openbare schuld, terwijl men zelf dikwijls veel groter, heimelijke schulden in zijn hart draagt. Zo liet Hij zich hierover tegen hen uit, leerde vervolgens nog lang en keerde tenslotte met zijn leerlingen naar zijn herberg terug.

Magdalena was bewogen en ontroerd door alles wat zij gezien en gehoord had; haar binnenste lag overhoop en daar er in haar een zekere grootmoedigheid en drang naar toewijding was, wilde zij Jezus eren en Hem haar ontroering betuigen. Zij had met spijt gezien dat Hem, de allerwonderbaarste, heiligste, schranderste Leraar, Hem, de liefderijkste, wonderdadigste Helper, door deze Farizeeën geen eer, geen gastvriendelijke onderscheiding bij de ontvangst en gedurende de maaltijd was bewezen; en zij voelde zich in haar hart gedrongen om dit in de plaats van allen te doen; want *de woorden van Jezus: "Indien ook maar één mens zich wil bekeren en tot Mij komen"*, was zij niet vergeten.

De kleine fles van ongeveer een hand groot droeg zij meest altijd bij zich, zoals voorname dames dit hier wel doen. Zij had een wit bovenkleed aan, met grote rode bloemen en kleine bladertjes doorstikt; het had mouwen die wijd, doch door de armringen vrouwenrijk bijeengevat waren; het was op de rug wijd uitgesneden en hing van daar onafhankelijk van de lichaamsvorm in een rechte lijn en in één stuk neer. Het was van voren open en eerst boven de knieën met riemen en snoeren toegehecht. De borst en de rug waren bedekt met een vast kledingstuk; dit was op

de borst met snoeren en juwelen versierd, als een scapulier op de schouders gelegd en aan de zijden samengebonden en daaronder was een andere bonte rok; zij had ditmaal de sluier, die anders om de hals geslagen was, wijd over alles uitgebreid. Zij was groter dan alle andere H. Vrouwen, machtig, vlezig en toch slank; zij had smalle en mooie spitse vingers, kleine smalle voeten, een edele beweging en prachtig welig lang haar.⁴³⁸

⁴³⁸ Uitstorting van reukolie op het hoofd. – “Bij de Joden bestond het gebruik onder de maaltijd het hoofd van een rabbi of leraar, tot wiens eer de maaltijd aangericht was, ten bewijze van eerbied met reukolie te zalven.” (Dubois, 112). “Het aanwenden van reukwerk of geparfumeerde vochten behoort nog heden tot het etikette van de oosterse gastvrijheid.”

Mislin verhaalt hoe hem op zijn reis door de Libanon in voorname huizen, b.v. bij sjeicks, wierook gebrand werd en reukwerken uit een vaas, die van gaatjes voorzien was, hem op het hoofd en de klederen gesprenkeld werd. (Mislin, II, 215; cfr. De Géramb, II, 310; 315; 332).

Het gebruik een flesje reukolie in de hand te houden. Misschien is aan deze bestemming de vorm van het flesje te wijten, zoals er afgebeeld zijn hiervoor; ze waren langvormig, meestal van oosters albast of een ander marmersoort, of ook van aardewerk. De hals was lang en zelfs als de materie hard was, kon hij gemakkelijk gebroken worden; dan vloeide het kostbare vocht vlugger en vollediger naar buiten (Mk. 14, 3). Met het kostbaar reukwerk werd dan ook het flesje ten offer gebracht.

De bedoeling van Magdalena bij het zalven maakt haar ene van de eerste eerherstellende zielen.

De **eerherstelgedachte** is zo oud als het christendom, ja, zo oud als de zonde die de noodzakelijkheid van eerherstel in de wereld gebracht heeft, **ze is onafscheidelijk van de vurige, oprechte liefde. Deze voelt de behoefte om de smaad uit te boeten die God en Christus door de zonde wordt aangedaan**; deze devotie is vooral tot bloei gekomen, sedert de openbaringen van het H. Hart aan Margareta-Maria.

Magdalena groter dan de overige H. Vrouwen.

Uit de relikwieën die van haar bewaard zijn te Sint-Maximin in het zuiden van Frankrijk, voornamelijk uit de relikwie van haar rechterarm en haar schedel, is op te maken, zegt een pelgrim, dat haar gestalte de normale maat te buiten ging: “een hoofd, voorwaar zeer groot, eerbiedwaardig en majestueus

... een zeer lange rechterarm, waaruit men kan besluiten, evenals uit het hoofd, dat zij zeer groot van gestalte geweest is.” (cfr. het relaas van een pelgrim uit 1644 in ‘t H. Land. Mei, 1950).

Een klein probleem.

Hier hebben wij zeker te maken met hetzelfde verhaal dat te vinden is in het Evangelie van Sint-Lukas, 7, 36-50. Toch zijn er verschillen in de twee verhalen:

- bij K. stort Magdalena het flesje reukolie op Jezus hoofd uit.
- Bij Lukas gaat zij achter Jezus staan, besproeit buigend zijn voeten met tranen, kust die, zalft ze met olie en droogt ze af met haar welig haar.

Hoewel K. slechts het hoofdidee van Jezus' woorden geeft, zijn hier toch ook verschillen. Het kleine probleem wordt eenvoudig en bevredigend opgelost door het feit dat Lukas hier twee zalvingen samengetrokken heeft.

Met de zalving te Gabara heeft hij de zalving verbonden, die K. zal verhalen op de woensdag van de Goede Week, zalving waarbij Magdalena achter Jezus trad, zijn voeten met haar tranen besproeide, met haar haren afdroogde en met zalfolie begoot.

Lukas heeft beide zalvingen tot een verhaal verbonden, om in één keer alles te zeggen wat hij over Magdalena zeggen wilde en haar bekering te stellen tot een bewijs van Jezus' barmhartigheid voor de zondaars. De exegeet Lagrange, die nochtans onze zienster niet wil rechtvaardigen, verdedigt eveneens de opvatting van een verbinding der twee gevallen. Méér hierover zeggen is onnodig. Moeilijkheden behorend tot het St-Lukas-evangelie zijn voor de exegeten.

De persoon van Magdalena.

Wat K. er nog over zal zeggen, wekt onze verbazing en zelfs de indruk dat ze een onevenwichtig persoon zal geweest zijn.. Wij hebben in elk geval te doen met iemand die, hetzij ten goede, hetzij ten kwade, steeds naar het uiterste gaat. Na haar bekering schijnt de genade zelf haar tot excessen te drijven. Hetzelfde vernemen wij ook uit andere private openbaringen.

De diepste grond van haar onmatigheden is de liefde en daar de maat van de liefde is: liefde zonder maat, kunnen wij de gevolgen van zo'n liefde ook niet als een onmatigheid, ongeregeldheid of afwijking van de regel beschouwen.

Een paar bladzijden bloemlezingen uit andere mystieken over Magdalena zouden hier wel treffend zijn, maar in strijd met onze noodzaak tot

beknoptheid. Alleen voor deze passage uit de openbaringen van de H. Brigitta, ruimen wij hier een plaatsje in:

“In drie heiligen heb Ik,” zegde haar Jezus, *“boven alle andere mijn welbehagen gehad, nl.*

- *in de H. Maagd Maria, mijn Moeder,*
- *in Joannes de Doper en*
- *in Maria Magdalena.*

Na haar bekering knarsetandden en gromden de duivelen: “Hoe krijgen wij deze vette buit weer in onze netten? Zij baadt en reinigt zich dermate in het water van haar tranen, dat wij, geheel ontsteld, onze blikken er van afwenden; zij bedekt zich zo rijk met goede werken, dat ze voor geen enkele vlek nog vatbaar is; ze is zo gloeiend van liefde, zo ijverig in de dienst van God, zo hunkerend naar heiligheid, dat wij tot haar niet meer durven naderen.”

Drie dingen kenmerkten voortaan haar ziel, zegde Jezus nog: zij beminde niets boven Mij, haar God; zij was besloten alles te vermijden wat Mij onaangenaam was en alles te doen, wat goddelijk en Mij welgevallig was.” (Openbaring IV, 108).

“Na mijn allerheiligste Moeder heeft niemand zo over mijn lijden en dood getreurd als Magdalena, want haar droefheid was evenredig aan haar liefde en deze was mateloos ... Daarom was ze na mijn Moeder ook de eerste om na mijn verrijzenis met een verschijning vereerd, begenadigd te worden. Zou iemand Mij meer medelijden hebben betoond, Ik zou eerst aan hem, daarna aan Magdalena verschenen zijn...”

Het is dan ook geen wonder dat de Kerk haar steeds vereerd heeft als een der grootste heiligen en haar feest gelijkgesteld heeft met dat der apostelen, zodat in haar mis zelfs het Credo gebeden moest worden. Een ‘moderne’ tijd gelijk de onze was nodig om daar verandering in te krijgen en haar roem te doen tanen.

Gekomen bijna halverwege het werk en met voor ogen het voorbeeld van Magdalena, durven wij nog eens terugwijzen naar het laatste punt van de VOORREDE 16 (in fasc. 9).

Daar plaatsten wij enkele korte gebeden ten gebuik van de vrome en naar Christus georiënteerde lezer, die uit zijn lezing het summum van voordeel wenst te trekken.

Magdalena gaat naar Magdalum terug.

855.

14 november. –

De H. Vrouwen zijn van Damna ongeveer een uur verder naar het meer der baden van Betulië getrokken (6 km ten westzuidwesten). In het dal, aan de noordzijde van het kleine meer ligt een rij huizen, waarin ook Jezus overnachtte, toen Hij de laatste maal van Kafarnaüm naar de baden hier reisde. Aan deze (noordelijke) zijde liggen ook de woningen van de vrouwelijke badgasten (zie fasc. 16, nr. 625, enz.).

De H. Vrouwen zijn gisteren van Damna naar hier Magdalena en de (vier) andere vrouwen tegemoet gekomen; zij hadden hier een lange zaal voor zich besproken; deze zaal was voorzien van een lamp en gekussende zetels; de slaapcellen waren door gordijnen gescheiden en van voren met een vaststaande scherm gesloten.

Hier plaatsen wij nog een ander kort gebedje, gepast en aansluitend bij het voorgaande verhaal en commentaar op Magdalena; het leidt ons binnen in de geest van Christus, die in Magdalena overging en ook ons, ja, ieder christen moet vervullen.

Bij mijn lezingen, Heer, heb ik het inzicht
U stap voor stap te volgen,
Uw voetstappen te eren, te kussen,
in uw voetspoor te treden,
uw daden te beschouwen, te aanbidden,
vooral die welke onbekend zijn en
door niemand vereerd worden;

ik wil doen wat Maria deed op de kruisweg en
ook in uw openbaar leven,
nl. met innige dankbaarheid uw weldaden en
eindeloze liefde herdenken en U eerherstel geven.

Ik volg U om zelf op uw hoofd uit te storten,
om mij aan te sluiten bij al de eerbewijzen
die goede mensen U betonen,
om mij te bedroeven over de smaad,
die U door ongelovigen wordt aangedaan en
om er U eerherstel voor te geven. Amen.

Marta en een der andere vrouwen kwamen gisterenavond Magdalena tot halfwege Gabara met een ezel tegemoet; zij hadden van Gabara omtrent een uur.

Ik zag nu gisterenavond en hedennacht Magdalena en de H. Vrouwen tezamen. Ook Maria sprak met Magdalena; deze vertelde over Jezus' preek en de beide andere vertelden aan Maria, Magdalena's zalving en Jezus' woorden.

Ik zag de H. Vrouwen op en neer wandelen en met elkander spreken, maar Magdalena was meest gezeten. Allen baden haar er om, voortaan zonder uitstel bij hen te blijven of ten minste voor enige tijd naar Betanië mee te gaan; maar zij antwoordde dat zij volstrekt eerst naar Magdalum moest om haar huizaken te regelen, en dit bedroefde al de H. Vrouwen. Overigens kon zij niet uitgesproken komen over haar gevoelens en verandering, over Jezus' heerlijkheid, macht, goedheid, zachtmoedigheid en wonderen; zij voelde dat zij zich aan Hem moest hechten, Hem volgen, dat haar tegenwoordig leven Hem onwaardig was en ook haarzelf, dat zij zich hij de H. Vrouwen aansluiten moest.

Bovendien was zij zeer nadenkend en ingetogen geworden; zij brak herhaaldelijk in tranen uit, maar het was haar nu ook lichter en ruimer om het hart. Toch liet ze zich niet overhalen en keerde met haar dienstmeid naar Magdalum terug. Marta vergezelde haar een eindweegs en voegde zich dan weer bij de H. Vrouwen, die naar Kafarnaüm terugkeerden.

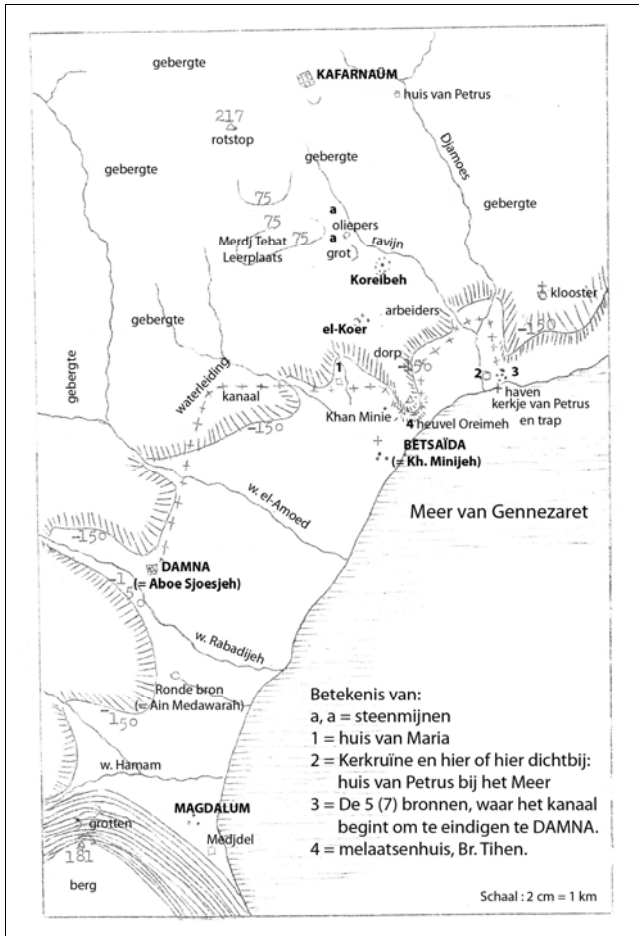
Ik vrees dat Magdalena nog eens zal hervallen, want ik zag ze later zo hovaardig en verbitterd met Marta naar een sermoen van Jezus op een berg bij Dotaïn komen, waar ze bekeerd werd; zij is groter en schoner dan de overige vrouwen. Ook Dina, de Samarietin is schoon, maar veel werkzamer en handiger dan Magdalena; zij is zeer levendig, vriendelijk, altijd en overal dienstvaardig, als een vlijtige, verstandige, toegewijde dienstmeid en bovendien is zij zeer ootmoedig.

Maar de H. Maagd overtreft ze alle door haar wonderbare schoonheid. Hoewel haar gestalte haar weerga heeft in schoonheid, en door de opvallende uitwendige schitterende verschijning van Magdalena zelfs overtroffen wordt, toch munt zij boven alle andere uit door haar onbeschrijfelijke zedigheid, eenvoud, openhartigheid, ernst, zachtmoedigheid, rust en vreedzaamheid. Zij is zo rein, zo volmaakt in heel haar zijn, zo vrij van het minste verkeerd en onedel gevoel, dat men in haar slechts het evenbeeld van God in de mens ziet. Niemands uiterlijk gelijkt op het hare, tenzij dat van haar Zoon. Haar aangezicht overtreft dat van alle vrouwen rondom haar en van al wie ik ooit zag, in onuitsprekelijke reinheid, onschuld, ernst, wijsheid, vrede en zoete, innemende beminnelijkheid. Zij ziet er hoogverheven en bovenaards uit en toch is zij als een onschuldig, argeloos kind. Zij is zeer ernstig, zeer stil, dikwijls treurig, maar nooit bars, of neerslachtig, noch ongeduldig of slecht gehumeurd; haar tranen vloeien zeer zacht over haar kalm gelaat.

Openbaar Leven van Jezus

Hoofdstuk XII – Oponthoud te Kafarnaüm. – Excursies van daar uit. – Grote wonderen (14 november – 12 december).

Vaderland van Jezus.

Nu Jezus langere tijd in zijn vaderland zal verblijven, het district doorlopen, het Meer bevaren, willen wij zo kort en zo duidelijk mogelijk de lezer een idee bijbrengen van de omgeving van Kafarnaüm, vooral van de landstreek en vlakte en het Meer Gennezaret. (Het woord Meer, met een hoofdletter geschreven, betekent in dit werk altijd het Meer van Gennezaret).

Langs de noordwestkust van dit Meer strekt zich over een lengte van bijna 5 km een vlakte uit van gemiddeld 3 km breed.

Aan het noord- of noordoosteinde van de vlakte verheft zich een heuvel, waarachter volgt een veel kleiner vlakte of vallei, met name Tabiga, die men als een verlenging van de vlakte Gennezaret kan beschouwen.

Afgezien daarvan spreekt men ook van een land of landstreek Gennezaret. Misschien is bij Markus 6, 53 de uitdrukking ‘terra Genesareth’ in deze ruime zin te verstaan, hoewel men het ook anders kan verklaren.

- Het LAND Gennezaret is niet nauwkeurig afgebakend, maar vaag kan men het beschouwen als een rechthoekig stuk grondgebied van 5 uren lang en gemiddeld 3 uren breed ten westen van het Meer van Gennezaret.
- De VLAKTE Gennezaret is er in begrepen; ze is er een onderdeel van.

In het noorden kan men dit gewest doen reiken tot de grens tussen Opper- en Neder-Galilea, aan de voet van het hoger gebergte, een uur ten zuiden van Safed; in het zuiden tot de Tabor en Tarichea.

De streek was en is bekend om haar grote vruchtbaarheid. Over haar vruchtenrijkdom komt onze zienster niet uitgesproken, maar die uitbundige lof vindt men terug bij vroegere pelgrims die te voet of te paard het H. Land doorreisden.

Alzo De Géramb, II, 203, 221, 223; Leroux, 182-185; Mislin, III, 272, 274; Guide Bleu, 222-226, enz.

“Wij rijden,” zegt Portmans, “door een zee van koren dat zich verheft tot de borst van onze paarden. Ik verwonder mij over deze vruchtbaarheid hier ten westen van het Meer. De landerijen worden weinig beploegd, de akkerbouw is nog primitief en dezelfde als ten tijde van de aartsvaders, er is gebrek aan werkkrachten en aan bemesting en

toch groeit alles weelderig.” De Joden die het land in bezit genomen hebben, bereiken met hun kennis en moderne middelen de beste resultaten.

K. prijst dit land uitbundig in vele passages; ze spreekt er als het ware ‘ex professo’ over in de nrs. 839, 1091, 1215.

Overschouwen wij ook eens vlug de VLAKTE Gennezaret: ze begint in het zuiden bij de rivier Hamam (duivenvallei), aan de noordvoet van de steile berg van Magdalum; de rivier komt uit de vallei van de Baden van Betulië; de vlakte ontrolt zich noordwaarts een uur ver tot tegen de heuvel Oreimeh en westwaarts tot tegen het gebergte, wat haar een gemiddelde breedte van 3 km geeft; het gebergte verheft zich amfitheater-vormig er omheen; het vertoont enige scheuren, waardoor rivieren en winden in de vlakte afdalen en het Meer soms beroeren.

Het kaartje hiervoor toont wel goed de uitgestrektheid aan van deze vlakte. Als scheidslijn tussen vlakte en gebergte is de hoogtelijn 150 m ONDER de zeespiegel en 62 m boven het watervlak van het Meer genomen.

In deze vlakte valt op van zuid naar noord: Ain Medawarah of Ronde Bron; ze stort zich in een gemetseld rond bekken van 24 m doorsnede en vloeit verder als beek naar het Meer.

Hierop volgt de beek of rivier Rabadijeh, zo genaamd naar een hogerop gelegen ruïne van dezelfde naam.

Weer noordelijker ligt aan de voet van het gebergte een aanzienlijke ruïne Aboe Sjoesjeh; het zijn mogelijk, ja, vermoedelijk de resten van DAMNA.

Hierop volgt de rivier el-Amoed, nederdalend uit het bergland bij Safed, in Opper-Galilea.

Naar het einde van de vlakte toe, 300 m van de heuvel Oreimeh treft men de ruïne Khirbet Minijeh aan. Vroeger lag nabij de heuvel de thans verdwenen Khan of herberg Minijeh; samen bepaalden ze de ligging van het ‘Betsaïda in Galilea’.

In de omgeving van de Khan lag aan de noordzijde van de stad het huis van Andreas. Meer oostelijk in de noordoosthoek van de vlakte en 150 m van het Meer ontspringt de bron et-Tineh.

In dezelfde hoek, nader hij het Meer lag, volgens K.'s aanwijzing een melaatsengesticht.

De heerlijkheid en rijkdom van deze vlakte wordt door Flavius Josephus meesterlijk beschreven: “Ze is bewonderenswaardig, zegt hij, niet alleen om haar schoonheid, maar ook om haar vruchtbaarheid. Van nature is de grond geschikt voor alle soorten van planten; het vernuft en de noeste vlijt van zijn bewoners verhogen nog haar voortbrengingsvermogen.

De lucht is er zeer mild en gematigd en biedt voor alle soorten van vruchten de vereiste voorwaarden om goed te gedijen. Notenbomen die nochtans een koel klimaat verlangen, groeien daar uitstekend en zijn talrijk. Andere bomen die meer baat hebben van de hitte, zoals de palmboom, of die een gematigd klimaat vergen, zoals de olijf- en vijgenboom, genieten daar de gepaste lucht. Men zou waarlijk zeggen dat de natuur, uit een zekere voorliefde voor dit land, hier de tegenstrijdigste dingen verzoend en verenigd heeft.

Alle jaargetijden heeft ze aan die landstreek dienstbaar gemaakt. Niet enkel levert de grond voortreffelijke vruchten op, maar deze zijn er bovendien zolang voorhanden, dat men gedurende tien maanden goede druiven en vijgen vindt. Sommige andere vruchten groeien en rijpen er het jaar door.

Benevens deze voordelen van lucht en klimaat is deze landstreek overvloedig van vruchtbaar makend water voorzien. Het komt van een zeer rijke bron die Kafarnaüm heet en die de vlakte in haar gehele uitgestrektheid besproeit.” (B.J. I, 354-355).

(Over deze bron zeggen wij straks een woordje; het kanaal dat haar water overal in de vlakte brengt is op ons kaartje hiervóór met een lijn van kruisjes aangeduid).

Later, onder vreemde heerschappijen, te beginnen met de Arabische (635) ging al die heerlijkheid te niet; de vlakte veranderde in de loop der eeuwen in een reeks moerassen, in een distelveld met ceders (Christidoorn-bomen), in een ondoordringbare wildernis.

Gewapend met kennis en de modernste landbouwwerktuigen hebben de Israëli's aan deze vlakte haar paradijselijke schoonheid en vruchtbaarheid teruggeschonken. Een allergunstigst klimaat zorgt voor VROEGRIJPE vruchten.

De velden zijn te hunnen tijd bedekt met koren, de tuinen met groenten, de heuvelhellingen in de omtrek met wijnstokken, in de boomgaarden staan oranje-, banaan-, citroen-, peren-, appel- en dadelbomen en nieuwe die er eerst nu ingeburgerd werden; voeg er de aardvruchten aan toe : maïs, maniok, aardappelen, erwten, bonen, linzen, tabak, sorgo, suikerriet.

De bloemen verlustigen het land met hun kleurenrijkdom en verspreiden de aangenaamste geuren.

De hemel is er onophoudelijk helder; zijn schitterende blauwe kleur en glans liggen weerspiegeld in het dromerig Meer; zo ook de purperen horizonten en blauwe bergen.

In dit paradijs leven ook alle soorten vogelen: waterhoenen, eenden, wilde ganzen, pelikanen, patrijzen, kwakkels, kolibri's, kormoran's, enz. (cfr. Guide bleu, 22).

In de mond der Arabieren heet de Gennezaretvlakte 'Ghoëïr', verkleinwoord van 'Ghôr', naam die 'vlakte' betekent en aan de Jordaanvallei gegeven wordt in haar gehele lengte vanaf het Meer tot de Dode Zee.

De vlakte Gennezaret wordt aan haar noordeinde afgesloten door de heuvel Oreimeh. Deze drong vroeger met een punt in het Meer, maar men ruimde die punt langs de kust weg, om een weg te bekommen die op effen grond doorloopt.

Oreimeh is een verlenging of uitloper van het noordelijk gebergte, waarvan het alleen door een kleine pas gescheiden is. Wanneer wij aan de westvoet van de heuvel of er op noordnoordwestwaarts gaan, komen wij in het lange, verspreide dorp van Serobabel, de hoofdman van Kafarnaüm. De eerste resten vindt men op het noordeinde van de heuvel Oreimeh; meer noordelijk behoorde daartoe de huidige ruïne el-Koer, en nog meer

noordelijk de ruïne Koereibeh. In dit dorp en meer westelijk bedekten de tuinen van Serobabel de heuvel.

Ten noorden van Koreibeh strekt zich het ravijn uit, dat zijn landhuis verbond met zijn arbeidersdorp. In het ravijn of dicht ernaast werden teruggevonden: een grot van 60 m², steenmijnen (onder zijn werklieden en slaven telde hij steenhouwers) en een in de rots gehouwen oliepers.

Dit dorp, dit ravijn, enz. zijn uitvoeriger beschreven in fasc. 16, nr. 612, voetnoot 292 en nr. 624, voetnoot 294.

De leerberg en ziekenplaats van de heuvel, waar Jezus zo dikwijls massa's mensen toesprak en massagenezingen deed, veronderstellen wij terecht op een ruime effen plaats die op een hoogte van 75 m de heuvelhelling onderbreekt en een soort kleine diepte vormt van meer dan 1 km lang en breed. Overeenkomstig haar uitzicht of vorm heet ze MERDJ (vl. 'meers') Tebat.

Hogerop wordt de heuvel steenachtig, rotsig, onvruchtbaar, stijgt vlug omhoog en bereikt weldra een hoogtepunt van 217 m.

Achter de rots Oreimeh komt men in de verlenging van de VLAKTE Gennezaret. Deze kleine vallei is ook door bergen amfitheater-vormig omringd, is langs de kust 1100 m lang en dringt 800 m diep het land in. Fasc. 9 geeft in nr. 209 een mooi kaartje van deze vallei (zie hierna).

In de legenda bij dat kaartje vindt men er menige bijzonderheid over; wij voegen er hier andere of nadere bijzonderheden aan toe.

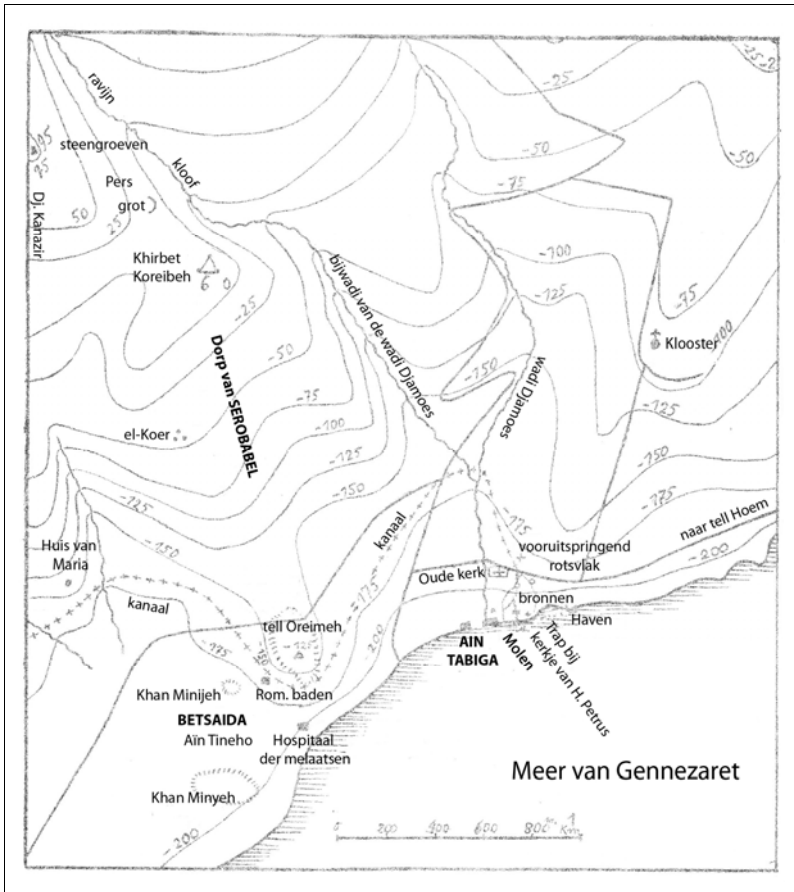
Nu heet dit dal Tabiga, naam die het kreeg van de groep van 7 bronnen, die in de oosthelft van het dal ontspringen.

In dit dal mondt de wadi Djamoës uit en ontvangt op dit punt een zijwadi, nl. het ravijn van Serobabel.

Dit dal van west naar oost doorkruisend treft men aan: de genoemde wadi Djamoës en op haar overzijde de ruïne van een kerk uit de 5e eeuw, gebouwd op de resten van een oudere kerk, die reeds bestond in de 4e eeuw, nl. in 350.

De opgegraven vloermozaïeken in deze kerk wekten de grootste verbazing, want nergens in Palestina werden er teruggevonden, die niet alleen kunstig, maar zo fris, zo nieuw en glanzend waren als deze.

Wij uiten hier het vermoeden dat de kerk gebouwd kan zijn boven het huis van Petrus die er in deze omgeving een bezat.

Een broodvermenigvuldiging, waaraan ze blijkbaar toegewijd was, heeft hier nooit plaats gehad, hoewel heel deze kleine vallei een toneel geweest is van Jezus' bijzondere werkzaamheid.

In Jezus' leven heeft deze kleine vallei een groter rol gespeeld dan de vlakte Gennezaret. Trouwens ze bezat ook de haven, waar Jezus telkens te schep ging en bij zijn terugkeer weer ontschepte.

De kostbare kerkruiene is ter bescherming onder een ruim laag dak of gebouw, dat niet als kerk fungeert, ondergebracht. Een eigenlijk kerkje, aan Sint Petrus gewijd, vindt men op de kust naast het water; de vloer is naakte rots en vormt één stuk met de rotstrap die naar het water afdaalt en van waarop men de boten besteege. Hier is ook altijd de voornaamste vissersplaats van het Meer geweest en hier had Petrus zijn visserij, wel op een gunstige plaats, want hier is de vis, door het warm water van de bronnen aangelokt, overvloedig.

Iets voornaams in deze vallei zijn de bronnen ten getale van zeven, waarop de Arabische naam Tabiga zinspeelt, want hij is een verbastering van de Griekse naam 'epta-pêgon', wat zelf de vertaling is van het hebreeuwse 'Beer-Seba', d.i. 'zeven bronnen'. Men vindt er nog 5 terug en er zijn geleerden die vermoeden dat in de noordelijkste watertank 3 bronnen hun water uitstorten; hierdoor zou het getal zeven compleet worden. De noordelijkste van de 5 bronnen is ook het overvloedigst, misschien ook omdat zich ondergronds 2 andere bronnen er mee verenigen. Haar water is zoet, ietwat doch nauwelijks merkbaar zwavelachtig en vruchtbaar voor de akkers.

Deze watertoren, het meest noordelijk en het hoogst op de helling gelegen, een overzicht op de vallei biedend, heet 'Ain Ali-Daher', naar een Sjeick die in de 18e eeuw hier waterwerken liet uitvoeren; de toren is achthoekig, heeft een omtrek van 70 m en een diepte van 8 m.

Guérin noteerde omstreeks 1850 openingen in de wanden op een hoogte van 7,20 m – want oudtijds steeg het water zo hoog – waardoor dit in het fameuze kanaal overvloeide. Na het verval van het kanaal en het bouwwerk bereikte het water nog slechts een hoogte van 2 m, waar het door spleten of barsten naar buiten vloeide, in de grond verduwen en verder tussen de kerkruienes weer te voorschijn kwam om naar het Meer te vloeien. Ook het water der andere bronnen vloeide in beekjes naar het Meer.

K. Emmerick spreekt meer dan eens van die vele waterkes.

Het oostelijk gebergte laat maar een smalle strook grond tussen zijn voet en het Meer. Langs daar gaat men naar Tell Hoem.

Het is niet waar dat Tell Hoem het oude Kafarnaüm is.

Na Christus, in de tijd dat de Joden in Palestina nauwelijks nog geduld werden, kan het zich mogelijk daarheen verplaatst hebben. Er liep niet eens een fatsoenlijke weg tot daar. De landweg uit het zuiden komend, sloeg vóór de heuvel Oreimeh noordwaarts af en toch moest Kafarnaüm bij een verkeersweg liggen. Tell Hoem ligt 3 km ten oosten van de vallei. Was Hoem Kafarnaüm nooit zou een bron in de vallei zijn naam er aan ontleend hebben, maar daar de wadi Djamoës uit de omgeving van Kafarnaüm afdaalde, kon ze, als gelegen bij die beek, die naam overnemen.

Bij die noordelijkste bron nam het kanaal zijn aanvang. Om waterpas te bewaren, moest het de richtingen volgen die het op de kaart heeft. Men ziet hoe het mogelijk is dat die bron door middel van het kanaal heel de vlakte Gennezaret van water voorzag, gelijk wij Flavius Josephus hebben horen beweren.

Nog is het voor ons van belang te weten dat de beste palestinologen het er eens over zijn dat in het dal Tabiga nooit een eigenlijk dorp of stad gelegen heeft. Dit dal wordt ten oosten afgesloten door een heuvel, waaraan men de naam 'der zaligheden' geeft. Deze naam is slechts in zover gerechtvaardigd, dat Jezus op meerdere plaatsen de 'zaligsprekingen' afgekondigd heeft, maar de eigenlijke heuvel der zaligheden zoeken men liever ten oosten of beter ten zuidoosten van het Meer.

Het Meer heeft niet minder recht op een kort woord.

Zijn lengte is 21 km; zijn gemiddelde breedte 10 km; zijn niveau 212 m onder de zeespiegel; zijn diepte onregelmatig, gemiddeld 50 m in het noordelijk gedeelte, 250 m in de zuidelijke helft en ondiep langs het noordelijk strand. Soms waden hier inlanders van de ene oever tot de andere.

De hedendaagse pelgrims zijn het met Flavius Josephus eens om te getuigen dat het Meer om zijn schoonheid onze bewondering verdient. "Ik heb de meren van Zwitserland gezien, verklaart Portmans, maar geen ervan evenaart het."

Van de nabije hoogten gezien gelijkt het op een beker vloeibaar zilver; van nabij vertoont het water gewoonlijk een mooie blauwe kleur. 's Avonds weerkaatst het het azuur van de hemel en heeft het de schittering van saffierblauw.

Is het Meer kalm, dat treft het de toeschouwers door zijn buitengewone onbewogenheid, men zou zeggen ingetogenheid; dan weerspiegelt het de bijna altijd kristalheldere hemeltrans.

De horizonten rondom zijn gekleurd met een wazige, purperachtige tint, zo rijk aan schakering, dat de bekwaamste schilder te vergeefs zou trachten er een natuurgetrouwe weergave van te maken.

V. Guérin maakt treffende beschouwingen op het Meer: "Een ander meer kan er niet mee vergeleken worden," zegt hij, "te meer daar er de wonderbaarste herinneringen aan verbonden zijn. Wanneer het mooie blauwe meervlak het azuur van de hemel weerkaatst en schittert in de stralen van de zon, gelijkt het op een glinsterende spiegel, die de ogen verblindt en streelt tegelijk.

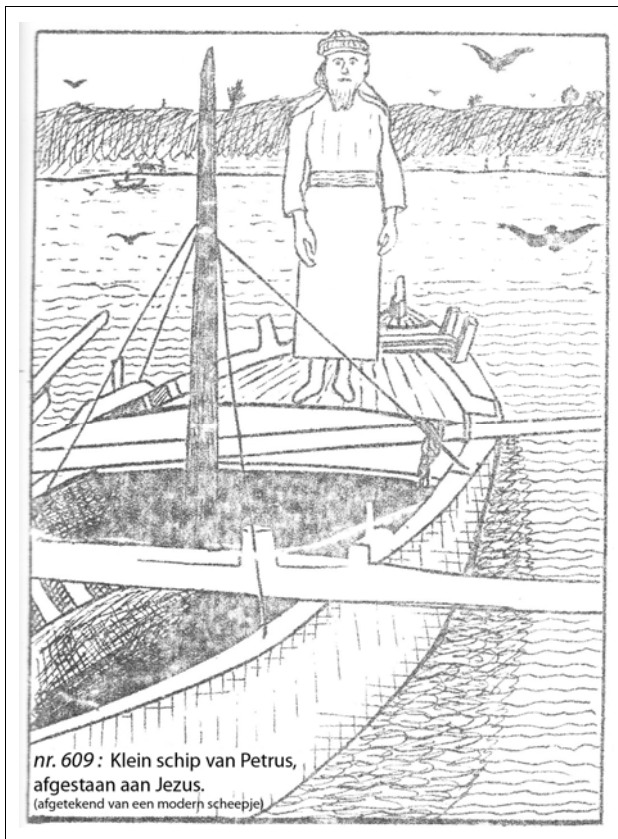
's Avonds zijn de wateren eerst met de wonderbaarste purperkleuren getint, daarna violet gekleurd, al naar gelang de zon de gezichteinder nadert en achter de westelijke bergen wegzinkt.

's Nachts weerkaatst de spiegel de myriaden aangenaam tintelende hemellichten en dan is zijn majestueusiteit het grootst en indrukwekkendst; het brengt de ziel in een melancholisch-godsdienstige bezinning en stemming.

Voor haar geest rijst dan het verleden met zijn onsterfelijke herinneringen weer op: men meent de boot te zien drijven, waarop de Meester met zijn leerlingen het Meer in alle richtingen doorkruiste. Men stelt zich Hem voor wandelend op de baren, men meent getuige te zijn van het stillen van de storm, van de miraculeuze visvangsten en nog andere aangrijpende wonderen en taferelen ... Welk meer kan op zulk een goddelijk verleden bogen? Ik voor mij zal nooit de diepe, onuitwisbare indrukken vergeten, die ik op dat Meer heb ondervonden ... Ook profane herinneringen riep ik mij terug in het geheugen, maar telkens keerde mijn geest spoedig terug naar de stralende, godmenselijke figuur van de Christus, die alles en allen in de schaduw heeft gesteld, die in het nachtelijk duister lichtverspreidend op de baren heeft gewandeld, de omringende gewesten met zijn wonderen heeft getekend, met zijn weldaden verrijkt, met zijn leer heeft verkwikt en

wakker geschud en wiens geest nog immer over dit Meer, deze vlakten, landschappen en bergen blijft zweven.” (Terre sainte, 308).

“Ook de omgevende gewesten vanop het Meer te beschouwen,” zegt F. Prat, “is een ware wellust.” “Dit Meer,” zegt hij nog, “dat met één enkele blik te overzien en door een voetganger in minder dan 12 uren te omwandelen is, krimpt als het ware nog in ten gevolge van de heldere oosterse lucht, die alles schijnbaar naderbij tovert en verwijderde dingen nader trekt; op onmetelijke afstanden voorwerpen onderscheiden, die bij ons niet eens waarneembaar zouden zijn, dit maakt de helderheid van lucht daar mogelijk; men heeft het gevoel dat men een gesprek zou kunnen aangaan met iemand op de tegenovergestelde oever.” (zie afbeelding fasc. 16).

Een reisverhaal in een krant uit 1955 bevat deze woorden: “De streek van het Meer maakt een onvergelykelijke indruk op de bezoekers en men ondergaat er een niet minder zalig gevoel dan te Lourdes. Ja! de ontroering is groter; de bestgeslaagde retraite is er niet bij te vergelijken.” (De Boer).

“De oevers van het Meer, hoewel uit rotssteen bestaande, zijn op de meeste plaatsen begroeid met roze-laurieren. Die struiken zijn zo bladerrijk en dicht dat ze een slingerkrans van groen vormen rondom de kristallen beker van het Meer.” (Leroux, 191).

De eer van het volgende, laatste woord geven wij aan de exegeet Prat: “Bijna overal is de oever met heerlijke bosjes van enorme roze-laurierstruiken afgeboord, waarop myriaden schitterende bloempjes prijken. Niets is zo lief en bekoorlijk als die rozengordel, die zijn neerhangende takken spiegelt in het azuur van de blauwe hemel, die men ziet in het water.” (Prat. J. Chr. II, 221).

Jezus bij Serobabel en zijn Moeder.

856.

Nog 14 november. –

Ik zag reeds gisteren in de nacht (tussen 13 en 14 november) vele leerlingen die in de buurt wonen, naar huis gaan en Petrus en Andreas met nog andere zich begeven naar Kafarnaüm en Betsaida.

Te Gabara leraarde Jezus nog in de voormiddag. Ook genas Hij daar nog enige zieken en ging dan, van de overige leerlingen en enig volk vergezeld, de berg van Gabara aan zijn noordoostzijde af, reisde door het dal ten oosten van Magdalum (ten noordoosten – bedoeld is immers de vlakte van Gennezaret) en kwam dan op een hoogte boven de oever van het Meer en besteege een heuvel, die het einde is van de zuidelijke hoogte van het dal van Kafarnaüm naar het Meer toe.

(uitleg: Na de vlakte van Gennezaret doorkruist te zijn, bestijgt Jezus langs de kust de zuidpunt van de heuvel Oreimeh – welk punt tot in het Meer vooruitspringt – gaat vervolgens noordwaarts hoger op de heuvel; deze heuvel, tot in het Meer met een punt afdalend, is de hoogte die ten zuiden of nauwkeuriger gezegd, ten zuidwesten het dal van Kafarnaüm of van Tabiga afsluit).

Hier (op het noordelijk gedeelte van deze heuvel en ook nog noordelijker) ligt een dorp van ongeveer 50 woningen, dat behoort tot een landgoed van de hoofdman van Kafarnaüm, Serobabel, en hiernaartoe (naar dit dorp) leidt (uit het noorden) een bergengte met allerhande mooie dieren en kunstig aangelegde tuinen, waarin Jezus zich tijdens zijn laatste verblijf te Kafarnaüm begaf, alvorens het gewest te verlaten (fasc. 16, nr. 624 en voetnoot 294).

De twee melaatsen van hier, die Hij toen genezen heeft, kwamen heden tot Hem en dankten Hem voor hun genezing, want toen had

Hij niet lang bij hen vertoefd. (Wij lezen in fasc. 16, nr. 625: “Door het dorp van Serobabel gaande, *genas Hij twee melaatse mannen* en zette zijn weg dan weer voort.”)

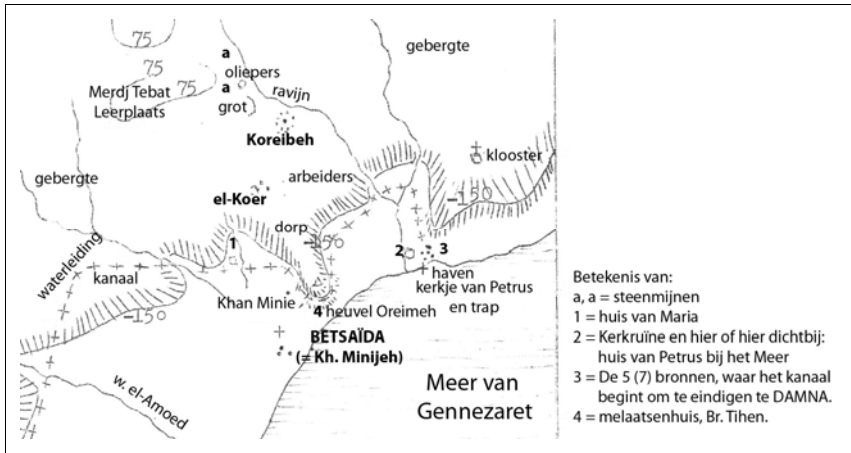
Dit dorp bestond uit menigvuldige tuinen, die elk met een muur omgeven en afgezonderd waren (grensmuurtje of steunmuur die langs de helling van de heuvel een terras steunde, waarop een tuin aangelegd was). Het vijftigtal woningen die ik gezien heb, waren schier allemaal aparte hutten of kelderwoningen (waarbij ook wel grotwoningen) ingebouwd in de steunmuren, die de met tuinen bedekte heuvelterrassen schragen. Daar woonden louter tuiniers, dienstboden, slaven en pachters van de hoofdman Serobabel, aan wie dit hele landgoed toebehoorde. Om uit het (kleine) dal dat te Kafarnaüm is (bedoeld is waarschijnlijk het miniatuurdal bij de synagoge, nr. 373) naar dit dorp van Serobabel te gaan, moest men door die zo aangenaam ingerichte, wilde bergengte gaan, die tevens een soort van dierentuin was, waardoor Jezus zich toen heimelijk naar hier begaf. (Die aangename wildernis is het ravijn, bijwadi van de Djamoës).

Heden was hier Serobabels intendant met het voltallig dienstpersoneel en met Serobabels genezen zoon bijeen; zij waren allen gedoopt. Jezus deed voor hen en de dorpsbewoners en voor zijn gezellen een lering en Hij genas hier ook verscheidene zieken. Daarna nam Hij een kleine maaltijd.

857.

Eerst met het vallen van de avond begaf Hij zich in het dal van Kafarnaüm naar het huis van zijn Moeder, nadat zijn leerlingen zich weg begeven hadden, ieder naar de zijnen.

(Op ons kaartje kan dat huis zowel tot de vlakte Gennezaret als tot het dal Tabiga gerekend worden; het wordt op die plek bij benadering gelokaliseerd).

Alle heilige vrouwen waren hier verzameld en er heerste een grote vreugd. Petrus en de verwanten namen ook deel aan de maaltijd. Ik heb hier Maria en de H. Vrouwen Jezus nogmaals horen smeken morgen vroeg toch naar de overzijde van het Meer te gaan, aangezien de commissie van de Farizeeën zo geweldig tegen Hem verbitterd was; *Hij vermaande hen zich met zijn zaken niet in te laten en stil te blijven.*

Maria herinnerde Hem nogmaals aan het verlangen van Kornelius naar de genezing van zijn zieke slaaf: hij is toch een zeer goed man, pleitte zij, hij verdient deze gunst, want hoewel een heiden, heeft hij uit louter genegenheid een synagoge voor de Joden gebouwd (Lk. 7, 4-5).

Ook bad Maria Hem nog voor de zieke dochter van de synagoge-overste Jairus; deze woont, geloof ik, in een gehucht nabij Kafarnaüm.

Genezing van Kornelius' knecht en van een melaatse (Mt. 8, 2-13; Lk. 7, 1-10).

858.

15 november. –

Deze morgen begaf Jezus zich met meerdere leerlingen naar Kafarnaüm. Hij wilde de heidense hoofdman bezoeken. Toen Hij nu vóór de stad in de nabijheid van het huis dat aan Petrus toebehoorde, gekomen was, klampten Hem twee joodse mannen aan, die Kornelius onlangs reeds tot Hem gezonden had; zij baden Hem nogmaals zich over zijn dienaar te erbarmen. “Kornelius verdient het wel, zeiden zij, hij is een vriend van de Joden en heeft een nieuwe synagoge voor hen gebouwd en heeft het zich bovendien tot een eer gerekend dit te mogen doen.”

Jezus antwoordde hun: “Zegt hem dat ik tot hem kom.” Toen zonden de joodse mannen een bode tot Kornelius vooruit. Deze woonde aan de noordkant van Kafarnaüm, dicht bij de stad en dus boven haar op de hoogte. (Misschien te verstaan als: hoger op de helling, daar de bodem geleidelijk omhoog stijgt).

Jezus ging aanstonds van de poort de weg op tussen de stad en de stadsmuur en voorbij de hut van een melaatse, wien het vergund was hier in de muur te wonen (cfr. fasc. 16, nr. 594, voetnoot 282; indien die melaatse tegen de buitenkant van de muur woonde, was de stad tot buiten de muur uitgebreid, en zo kon K. zeggen dat Jezus tussen stad en muur verder ging – ? –).

Toen Jezus in het zicht van het huis van Kornelius gekomen was, was deze ootmoedige man genaderd en knielde neer. Zijn bode liep Jezus tegemoet en zei Hem: “De hoofdman laat U zeggen: “Heer, ik ben het niet waardig dat Gij onder mijn dak komt, spreek slechts één woord en mijn dienaar wordt gezond. Immers, indien ik, die een gering mens ben en een onderdaan van mijn oversten, tot mijn dienstknechten zeggen kan: doet dit of doet dat, en zij het doen, hoeveel gemakkelijker moet het voor U

zijn, aan uw knecht met goed gevolg te bevelen gezond te zijn, en dan zal hij het zijn!””

Nadat de bode deze woorden van Kornelius, die zich voor onwaardig hield in Jezus' nabijheid te komen en persoonlijk met Hem te spreken, tot de Heer gericht had, *wendde Jezus zich tot de omstaanders en zegde hun het volgende:*

“Waarlijk, Ik zeg u: onder de Israëlieten heb Ik zulk geen groot geloof aangetroffen; zo weet dan dit: Velen zullen komen van de opgang en van de ondergang van de zon, uit het oosten en het westen en met Abraham, Isaäk en Jakob in de hemel zijn, terwijl daarentegen vele kinderen van het Rijk Gods, vele Israëlieten buiten geworpen zullen worden, buiten in de uiterste duisternissen, waar gehuil en tandengeknars zal wezen.”

Hierop wendde Hij zich tot de hoofdman en zei: “Ga heen! U geschiede naar uw geloof”, en de bode riep deze woorden naar de knielende hoofdman, terwijl Hij naar de hoofdman toe liep.

Deze boog zich ter aarde, stond op en ijlde naar huis.

Maar vóór het huis kwam zijn knecht hem reeds tegemoet; hij was in een laken gehuld en had het hoofd omwonden; hij was niet van hier, want hij had een geelbruine kleur.

Jezus was ondertussen zonder uitstel naar de hut van de melaatse teruggekeerd, om dáárlangs in de stad te gaan. Op dit ogenblik trad de melaatse uit zijn hut, viel voor Hem neer en zei: “Heer! indien Gij wilt, kunt Gij mij reinigen.”

Jezus sprak tot hem: “Strek uw hand uit.” en Hij raakte ze aan en zei: “Ik wil het! word rein.”

(Mt. 8, 2-4).

Toen vielen de schilfers van de melaatsheid van de man af, en *Jezus beval hem zich door de priesters te laten bezichtigen en de voorgeschreven offeranden aan te bieden* (Lev. 14, 2, enz.) *en er verder niet meer over te praten*. Toen ging die man, die in de stad algemeen bekend was, tot de Farizeeën en liet zich onderzoeken of hij genezen was; het stemde hen zeer toornig; zij onderzochten hem nauwlettend en moesten hem voor genezen verklaren en vrijspreken, maar het kwam tot zulk een gekijf tussen hen, dat zij hem bijna van zich weg stootten.

Jezus bij vrouwen uit Naïm.

859.

Jezus sloeg de straat in, die naar het stadscentrum leidde; hierheen had men immers vele zieken gebracht en ook met bezetenen kwam men aan en *Hij bewerkte bijna een uur lang vele genezingen*; de zieken lagen op een plaats, meest rondom een bron (waarschijnlijk vijver), waar hutten stonden.

Hierna begaf Jezus zich met meerdere leerlingen buiten de stad en door het dal (door de vlakte Gennezaret), ongeveer 1,5 uur ver, in de bergengte boven Magdalum (aan de noordvoet van de hoge berg, waar het niveau reeds veel hoger is dan te Magdalum), niet ver van Damna, waar (in de engte) een openbare herberg was. Hier wachtten op Hem verscheidene vrouwen, die met Hem begeerden te spreken.

Het waren:

- Maroni, de weduwe van Naïm,
- de heidin Laïs van Naïm en haar twee dochters Sabia en Atalia, die Hij, te Meroz zijnde, allebei uit de verte, terwijl zij te Naïm waren, van de duivel bevrijd had;
- ik weet niet meer welk een andere vrouw er nog bij was.

Maroni, de weduwe van Naïm, kwam om Jezus te smeken tot haar twaalfjarige zoon Martialis te willen komen; hij was zó ziek dat zij vreesde hem bij haar thuiskomst gestorven te zullen vinden.

Jezus echter zei haar: "Ga gerust naar huis tot uw kind, Ik zal komen!" Maar Hij zei niet wanneer!!

Zij was met een ezel en met geschenken voor de Gemeente gekomen, die naar de herberg van het nabije Damna gezonden werden. *Jezus troostte haar* en zij toog aanstonds met de knecht op de ezel terug; zij woonde een negental uren van hier (overdreven geschat). Ik weet niet of zij bij zulk gevaar heden avond nu de sabbat nakend was, mocht afreizen, of het moest zijn dat Jezus het haar (ter wille van haar kommer om haar zoon) toestond. Zij was een rijke voortreffelijke vrouw en een moeder van alle arme kinderen te Naïm.

Ik meen dat zij niet de broedersdochter was (niet de dochter van de broeder) van Petrus' vader, maar van zijn schoonvader. (Dit komt overeen met de mededelingen in de nrs. 869 en 1992).

860.

Bartolomeüs was hier aangekomen en had het zoontje mee van zijn zuster, die weduwe was, waarschijnlijk om het te laten dopen; het heette Joses.

Ook Tomas was daar en met hem Jefte, het onlangs genezen zoontje van de hoofdman Achias van Gischala (nr. 841). Tomas was bij een verwant geweest en ik weet niet meer ten gevolge van welke betrekkingen hij dit knaapje had meegebracht; de vader Achias was er niet bij, maar Judas Iskariot van Meroz was meegekomen (Iskariot behoorde tot Meroz)⁴³⁹.

⁴³⁹ Hier vernemen wij dat ook de apostel Tomas in Naïm was aangekomen, vergezeld door de zevenjarige Jefte (het genezen zoontje van de Romeinse hoofdman Achias van Gischala, zie nr. 841): "Ik weet niet meer ten gevolge van welke betrekkingen Tomas dit knaapje had meegebracht..." (na een familiebezoek in Gischala).

Laïs en haar twee dochters Sabia en Atalia waren reeds te Naïm Jodinnen geworden en hadden vóór de priesters het heidendom afgezworen. Bij deze handeling dienden de priesters een soort van doopsel toe, dat nochtans slechts in een besprenkeling met een kwispel bestond⁴⁴⁰, en daarenboven uit verscheidene reinigingen. In zulk geval werden bij de Joden ook de vrouwen gedoopt, doch bij Jezus' en Joannes' doop niet vóór Pinksteren.

Met deze vrouwen hier had Jezus allerlei besprekingen, waartoe te Kafarnaüm de tijd zou ontbreken, over hun plannen en toekomstige gedragingen.

Buiten Maroni vierden zij alle de sabbat te Damna, omdat zij te vermoeid waren om nog vóór de sabbat naar Kafarnaüm te gaan. Jezus onderrichte en troostte ze en nam met hen en de leerlingen enige spijzen die zij meegebracht hadden. Daarna ging Hij met de aangekomen mannen en de leerlingen ten sabbat naar Kafarnaüm terug en de vrouwen gingen naar Damna.

Feit is, wanneer in fasc. 20, nr. 889, het doopsel van de jeugdige Jefte wordt verhaald, dan zal Tomas fungeren als peter; en nog een drietal jaren later, als Sint-Tomas naar het land van de drie koningen zal reizen, dan is Jefte weerom in zijn gezelschap (zie fasc. 35, nr. 2275).

⁴⁴⁰ Reeds was er sprake van een dopen door besprenkeling in fasc. 17, nr. 676, voetnoot 327, in de bespreking van een tekst uit Jesaja.

Een andere voorname tekst is Ezek. 36, 25, waar wij lezen: "Dan zal Ik u besprenkelen met zuiver water, waardoor gij zult gereinigd worden van al uw vlekken en ontdaan van al uw nietswaardige goden."

"Lang vóór Jezus", zegt een exegeet, "bestond het doopsel bij de Joden; zij doopten immers de proselieten, zo vrouwelijke als mannelijke; meer bepaald werden de vrouwen gedoopt door besprenkeling of besproeiing."

Leerrede in de synagoge te Kafarnaüm. – Genezing van een razende bezetene.

861.

Te Kafarnaüm bezocht Jezus de synagoge. Buiten Matteüs waren daar alle toekomstige apostelen en vele leerlingen en verwanten van Jezus, alsook vele Hem verwante en toegewijde vrouwen. Ook Maria Heli, de oudste zuster van Maria, wel bijna 70 jaar oud, is met haar tweede man Obed bij Maria aangekomen per ezel met geschenken.

(Ze was 19 jaar ouder dan Maria. Deze was bij Christus geboorte 15 jaar. Christus is nu 32 jaar. $19 + 15 + 32 = 66$ jaar).

Zij woonde te Jafa, een kleine stad ten hoogste een uur van Nazareth, waar Zebedeüs eerst gewoond heeft en zijn zonen geboren zijn; zij had zich zeer er over verheugd haar zonen Jakob, Sadoch en Eliachim, alle drie leerlingen van Joannes, en alle anderen weer te zien. (Daar K. Jafa elders ten noorden van Nazareth aanwijst, zal het niet Jafa zijn, 3 km ten zuiden van Nazareth, ten ware zij zich telkens vergist zou hebben, maar eerder er-Reineh, 2 km ten noorden van Nazareth).

Deze Jakob was reeds zo oud als Andreas en hij is dezelfde die met twee andere leerlingen, Kefas en Joannes genaamd, eens met Paulus een geschil heeft gehad over de kwestie van de joodse besnijdenis. Hij werd ook priester na Jezus' dood en was een der voornaamste en oudste van de 70 leerlingen⁴⁴¹.

⁴⁴¹ Brentano plaatst bij deze passage de volgende nota:

“Dit is een hoogst merkwaardige mededeling; ze werpt een verrassend licht op het 2^e hoofdstuk van Paulus' brief aan de Galaten en bevestigt de door Eusebius bewaarde overlevering dat Paulus onder Kefas niet de H. Petrus, maar een van de 70 leerlingen verstaat.” Tot hier Brentano.

Wij voegen er aan toe: K.'s bewering dat Paulus het over de besnijdenis niet met Petrus aan de stok had, maar met een invloedrijk leerling Kefas en twee andere leerlingen die ieder heetten gelijk een apostel, zijn hier zo natuurlijk, ongezoekt en zonder bijbedoeling uitgesproken, dat wij ze wel ernstig

Hij is met Jakobus de Meerdere in Spanje en op de eilanden, ook op Cyprus en in de heidense, aan Palestina grenzende landen geweest. Niet hij, maar Jakobus de Mindere, de zoon van Alfeüs en van Maria van Kleofas, was de eerste bisschop van Jeruzalem.

De Farizeeën en Sadduceeën hadden zich voorgenomen Jezus heden in de synagoge ernstige weerstand te bieden en Hem in een op touw gezette oploop, waartoe zij mensen omgekocht hadden, vierkant buiten op straat te gooien of zelfs gevangen te nemen, maar het draaide helemaal anders uit.

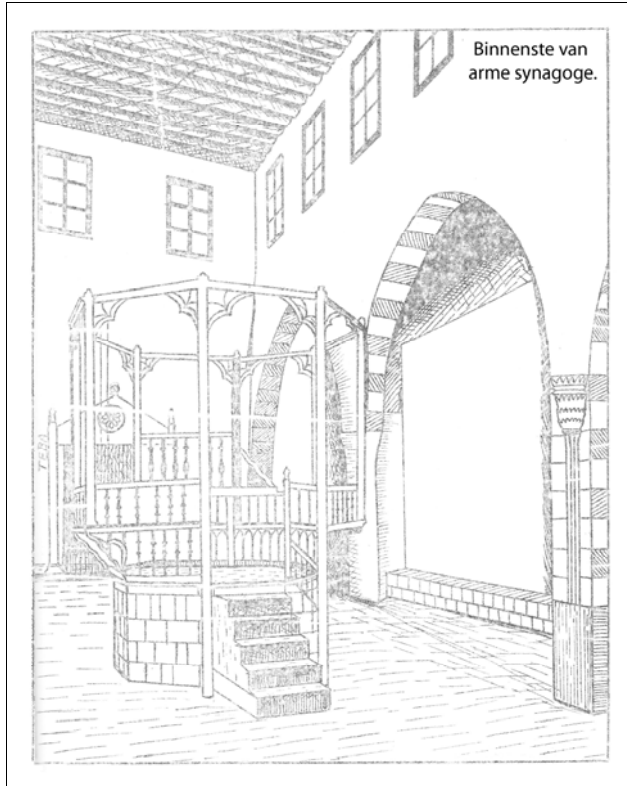
Jezus begon zijn leerrede in de synagoge met een zeer hevige en strenge toespraak; Hij ging onbevreesd recht op de man af en zijn woord was als dat van iemand, die macht en gezag en recht heeft om zo te spreken (cfr. Lk. 4, 31-32; Mk. 7, 28-29; 1, 21-22).

De gramschap van de verbitterde vijanden steeg dermate, dat zij Hem aanstands te keer wilden gaan, maar op dit ogenblik ontstond er plotseling een grote opschudding in de synagoge.

moeten nemen. Vandaar dat ik, jaren geleden, een ernstige studie heb gemaakt van dat accident tussen Paulus en Kefas, verteld in Paulus' brief aan de Galaten, 2.

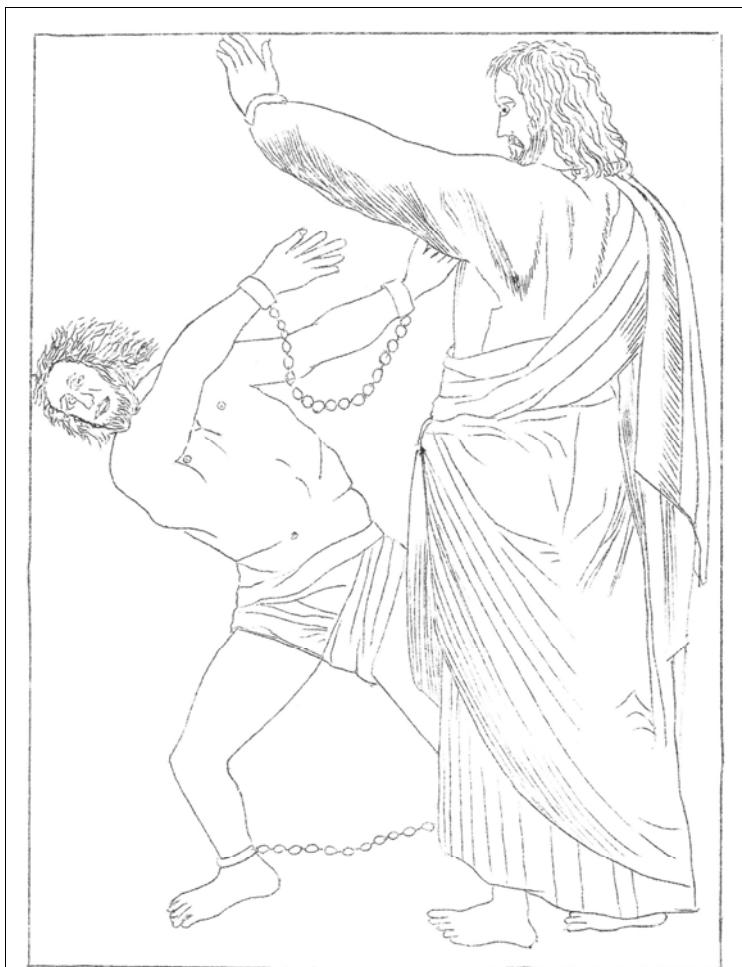
Het gevolg ervan was, dat ik mij totaal aan de zijde van de zienster schaarde, en dat op grond van vele stevige argumenten. Een verhandeling van 15 bladzijden was er de vrucht van. Natuurlijk kan deze studie hier niet ingelast worden en het heeft ook weinig zin hier het een of ander treffend argument te plaatsen. Dan nog liever niets.

Aleen willen wij het hier betreuren dat de stem van de zienster nu, gelijk destijds die van de Doper, ongehoord zal wegsterven in de woestijn zonder dat een dwaling uit de wereld geholpen wordt, op grond waarvan roekeloze hervormers het recht menen te hebben de Paus te beledigen, uit te dagen, te schelden, te verloochnen, te bestrijden.

Een man in de stad namelijk, die door een ontuchtsduivel bezeten was en om zijn razernij vastgebonden lag, had, terwijl zijn bewakers in de synagoge waren, zijn boeien gebroken (zie Mk. 1, 23-28; Lk. 4, 33-37).

Hij stormde met grote woede de synagoge binnen, sloeg zich met een vervaarlijk geschreeuw tussen het volk door, dat hij op zijde stiet en dat wegspringend ook begon te schreeuwen, rende aldus recht naar de plaats waar Jezus leraarde en riep: “Jezus van Nazareth! wat hebben wij met U te maken? Zijt Gij gekomen om ons te verdrijven? Ik weet wie Gij zijt! Gij zijt de Heilige van God!” (Naam waarmee in de H. Schrift dikwijls de Messias en (bedekt) de Zoon van God aangeduid wordt).

In de synagoge te Kafarnaüm.

De bezetene stormde met grote woede de synagoge binnen, sloeg zich met een vervaarlijk geschreeuw tussen het volk doordat hij ter zijde stiet en dat schreeuwend wegsprong, rende recht naar Jezus en riep:

“Wat hebben wij met U te maken? Gij zijt de Heilige van God. Zijt Gij ons komen verdrijven?”

Bedaard wendde Jezus zich nauwelijks een weinig naar de man toe en sprak met alle kalmte: “*Zwijg en vaar uit hem!*”

Toen kalmeerde de man, doch heen en weer gerukt zonk hij neer en ik zag satan als een dichte zwarte damp van hem wijken.

Bedaard wendde Jezus zich van zijn verheven spreekgestoelte nauwelijks een weinig naar de man toe, hield zijn hand dreigend ter zijde naar hem gericht en sprak met alle kalmte: "Zwijg en vaar uit hem!". Toen kalmeerde de man, doch heen en weer gerukt zonk hij neer en ik zag satan als een dichte zwarte damp van hem wijken. Nu zonk de man, bleek en zachtaardig geworden, wenend op zijn aangezicht ter aarde.

(Voor dit verheven spreekgestoelte in de synagoge, vergelijk met fasc. 18, nr. 750, voetnoot 379).

Alle aanwezigen waren getuige geweest van dit schrikkelijk en wondervol schouwspel, van dit teken van Jezus' macht. Hun aanvankelijke schrik en ontsteltenis ging over in bewondering, die zij elkander toefluisterend te kennen gaven, en van hun kant hadden de Farizeeën al hun moed verloren. Ja, verbaasd bekenden zij elkander in stilte: "Wat is er aan de hand met die mens, Hij beveelt aan de geesten en zij varen uit."

862.

Jezus leraarde nu zonder hindernis voort; de verlost bezetene, nog heel zwak en mager, werd door de zijnen, onder wie ook zijn vrouw hier in de synagoge was, naar huis gebracht. Na de vergadering kwam hij bij het uitgaan tot Jezus, dankte Hem en verlangde zijn raad te ontvangen. Jezus vermaande hem zijn ondeugden te verzoeken, opdat hem niets ergers zou overkomen, boetvaardigheid te doen en zich te laten dopen.

Deze man is een wever; hij maakt lange, smalle, lichte boomwollen doeken, zoals men er draagt om de hals. Ook begaf hij zich gerust en gezond weer naar zijn werk. Zulk een onreine geest maakte zich dikwijls meester van de mensen, die zich zonder maat of teugel aan hun vleselijke lusten overgaven.

Na dit bewijs van Jezus' macht hadden de Farizeeën alle moed verloren om Hem heden nog aan te vallen; zij hielden zich zeer stil en *Hij leerde deze avond over de sabbatlezing uit Mozes en Osea zonder verder gestoord te worden. Tot het einde toe was zijn woord ernstig, raak en scherp; zijn gelaat en woorden en toon waren heden veel strenger dan ooit te voren en Hij sprak als iemand die macht en gezag heeft.*

Hij ging hierna naar het huis van Maria, waar alle heilige vrouwen verzameld waren, alsook vele verwanten en leerlingen; hier namen velen van hen een kleine maaltijd. Ik heb deze nacht alle heilige vrouwen geteld, die de Gemeente behulpzaam zijn geweest, ook de latere tot Jezus' dood toe.

In totaal waren er 70; nu maakten er reeds 37 van het gezelschap deel uit. Ook de dochters van Laïs van Naïm, nl. Sabia en Atalia, waren later bij de reizende, helpende vrouwen. Deze heb ik ten tijde van de H. Stefanus in de christelijke nederzetting bij Jeruzalem gezien.

Diepere zin van de ziekten. - Wondergenezingen.

863.

16 november; Sabbat. –

Deze morgen leerde Jezus ongehinderd in de synagoge. De Farizeeën hadden tot elkander gezegd: “Nu kunnen wij niets tegen Hem aanvangen, zijn aanhang is te groot; wij zullen Hem nu slechts nu en dan in de rede vallen, daarna alles te Jeruzalem berichten en dan wachten tot Hij op het paasfeest te Jeruzalem komt.”

Opnieuw waren de straten vol zieken. Een deel van hen waren pas gisteren, kort vóór de sabbat hier aangekomen; een ander deel was te voren ongelovig geweest, doch nu, op het gerucht van de

genezingen van gisteren, uit de hoeken der stad te voorschijn gekomen.

Ook bemerkte ik er vele, die daar reeds meermalen waren geweest, doch slechts verzachting ontvangen hadden en nu weerkeerden.

Ik ontving daarbij deze verklaring: zulke zieken zijn de lauwe, wankelmoedige, onstandvastige, trage zielen, die zich moeilijker bekeren dan grote zondaars met hevige hartstochten.

- *Magdalena bekeerde zich met strijd, na meer dan eens hervallen te zijn, doch uiteindelijk met groter geweld.*
- *Dina de Samarietin bekeerde zich op slag.*
- *Maria de Sufanietin verlangde lang smartvol naar haar bekering, die tenslotte plotseling intrad.*
- *Alle grote zondaressen bekeerden zich snel en krachtig, zoals zich ook de sterke Paulus als met de snelheid van de bliksem bekeerde.*
- *Judas wankelde altijd en ging tenslotte ten gronde.*

Zo zijn het ook de hevige kwalen die ik Jezus, volgens zijn wijsheid, aanstonds zie ontbinden, omdat de daarmee behepten (= aan een zedelijk gebrek lijdenden), gelijk de bezetenen, deels geheel willoos in hun toestand zijn, deels ook, gelijk de zwaar zieken, door hun lijden in hun wil overmand en als verlamd worden.

Wat evenwel ziekelijken betreft, die zonder ware bekering, ten gevolge van hun lijden slechts

moeilijker zondigen, hen zie ik dikwijls door Jezus hetzij afgewezen en tot beternis vermaand worden, hetzij slechts verzachting bekomen, opdat hun zielen door de druk van hun banden meer getemd (tegen hun kwade neigingen beschermd) zouden worden.

Jezus kan ze allen aanstonds genezen, doch Hij geneest maar dezulken die geloven en boetvaardigheid doen en waarschuwt de genezenen dikwijls tegen het hervallen.

Ik heb ook wel menigwerf gezien dat Hij louter ziekelijken op slag genezen heeft, indien het hun zielen heilzaam was, want Hij is niet gekomen om de lichamen tot zondigen gezond te maken, maar om de lichamen te genezen om per slot van rekening de zielen te redden en te verlossen.

Ik zie steeds in elke soort van ziekte een goddelijk oogmerk en een zinnebeeld van ene op de mens klevende, eigen of vreemde, hem bekende of onbekende schuld, waarvoor hij moet boeten; of ook nog een hem gans persoonlijk toevertrouwd kapitaal van beproeving, lijden en geduld, waarmee hij, door alles moedig en onderworpen te verdragen, moet woekeren, zodat niemand onschuldig (zonder schuld, nut, doel of reden) lijdt.

Want wie is er onschuldig (of lijdt er onrechtvaardig), daar de Zoon van God zelf de zonden van de wereld op zich moest nemen om ze te delgen, en daar wij Hem met ons kruis moeten navolgen, indien wij Hem waardig en volmaakt willen navolgen?

864.

Daar het volmaakte geduld en de vreugde in het lijden en daar de vereniging van onze smarten met het lijden van Jezus tot het

wezen van de volmaaktheid behoort, zo is het verlangen, de wil niet te moeten lijden, reeds zelf een onvolmaaktheid.

Wij waren volmaakt geschapen, en moeten volmaakt herboren worden. Alle genezing is daarom een louter onverdiende genade en barmhartigheid jegens arme zondaars, die niet alleen de ziekte, maar zelfs de dood verdiend hebben, maar waaraan de Heer door ZIJN dood diegenen ontrukkt, die in Hem geloven en een leven leiden volgens dit geloof.

Zo zag ik Jezus ook heden vele bezetenen, lammen, waterzuchtigen, jichtigen, stommen, blinden, bloedverliezende vrouwen en zwaar zieken genezen. Vaak zag ik dat Hij iemand die nog staan kon, voorbijging. Er waren ook zulke onder, die reeds dikwijls verzachting van Hem bekomen hadden, en zonder ernstige bekering weer naar lichaam en ziel hervallen waren.

Toen Jezus hen voorbijkwam, riepen zij: "Heer! Heer! al deze erge zieken geneest Gij, en ons geneest Gij niet! Heer! erbarm U over mij, ik ben weer ziek!"

Toen zei Hij: "Waarom strekt Gij uw handen niet naar Mij uit?"

Zij strekten nu allen hun handen naar Hem uit en riepen: "Heer! hier zijn onze handen!"

Maar Hij antwoordde: "Deze handen strekt gij wel uit, maar de handen van uw harten kan Ik niet vatten; gij houdt ze terug en gesloten, want gij zijt vol duisternis!"

Deze gedachte zette Hij nog verder uiteen, en daar sommigen zich bekeerden, genas Hij hen; anderen bekwamen nogmaals slechts verzachting, en nog anderen sloeg Hij weer over of stelde Hij uit.

Onderricht op sabbatwandeling.

865.

‘s Middags lag Jezus met de zijnen aan tafel.

(Wij veronderstellen: in het huis van zijn Moeder).

Zeer veel verwanten en ook nog een paar uit Nazareth waren daar tegenwoordig.

In de namiddag ging Hij met alle leerlingen en verwanten een wandeling doen naar het Meer en *Hij onderwees hen onderweg.*

Aan de zuidzijde van het dal (Tabiga) dus naar het Meer toe, vermoedelijk ter plaats of bij de plaats, waar later de 4^e en 5^e eeuwse kerk stond, was een lusthof en badtuin, besproeid door de beek die van de kant van Kafarnaüm kwam. (Zeer merkwaardige woorden.) Ook hier kwamen zij op hun wandeling.

Ik geloof dat hier gedoopt zal worden. Ik had het dopen eerst verwacht bij het Huis van Maria, waar eveneens een mooie doopvijver is, maar dit zou daar toch een te grote storing verwekt hebben.

De H. Maagd is ook met verscheidene van de andere vrouwen, waaronder Dina, Maria, Laïs, Atalia, Sabia en Marta bij Betsaïda naar de hoogte boven het melaatsenhuis gaan wandelen (naar het zuideinde van de heuvel Oreimeh).

Daar legert een heidense karavaan, waartoe vele vrouwen behoren, ik meen van die heidenen uit Opper-Galilea.

De H. Maagd bezocht ze, verschafte hun ook troost en onderricht. De vrouwen zaten op de hoogte in een kring en Maria zat en wandelde tussen hen. Zij stelden vragen nopens verscheidene dingen die hun onbekend waren of duister schenen en Maria legde hun alles uit; zij verhaalde menige trek uit het leven van de oudvaders, van de profeten en van Jezus zelf.

Jezus onderrichtte een grote massa volk op de heuvel (meer noordelijk), waar de tuinen van Serobabel zijn; Hij verhaalde meerdere parabelen.

De leerlingen verstonden Hem niet, en toen Hij zich daarna met de nadere (intiemere) leerlingen afzonderde, *verklaarde Hij hun een parabel van de zaaier en het onkruid en van het gevaar de tarwe met het onkruid uit te rukken* (Mt. 13, 24-43).

In de eerste plaats was het Jakobus de Meerdere, die Hem gezegd had dat zij Hem niet verstonden en die Hem vroeg waarom Hij niet duidelijker sprak (Mt. 13, 10-11; Mk. 4, 11-12).

Jezus antwoordde: "U zal alles verklaard worden, maar ter wille van de zwakken en de heidenen mag het Rijk Gods niet naakt getoond worden (aan de eerste de beste). Daar zij nu reeds daar afschrik van hebben, omdat het hun ontaarde, aardse ziel te zwaar toeschijnt (cfr. Joa. 16, 12), zo moeten zij het eerst onder de sluier der gelijkenis leren kennen; het moet als een zaad in hen kiemen, opschieten en groot groeien; de aar is er in verborgen en in de aar het zaad, dat zelf in de aarde weer moet verborgen worden. (Mk. 4, 26-29)."

Maar *HUN* verklaarde Hij de parabel, die betrekking had op hun roeping als arbeiders in de oogst (Mt. 20, 1-16).

Hij sprak in het algemeen over de navolging en zei dat zij weldra allen bestendig met Hem zouden meereizen en Hij hun alles zou verklaren.

Ik herinner mij de volgende vraag van Jakobus de Meerdere: “Waarom, Meester, wilt Gij het verklaren aan ons, die onwetend zijn, dat wij het voort verkondigen. Zeg toch liever aan Joannes de Doper, die groot geloof heeft, wie Gij eigenlijk zijt; deze zal het overal bekend kunnen maken.” Jezus’ antwoord weet ik niet meer.

Tegen de avond ging Jezus weer in de synagoge en besloot er het sabbatonderricht. Reeds waren de Farizeeën weer wat op adem gekomen en durfden het op het einde nogmaals aan, met Hem te disputeren over de macht om zonden te vergeven, die Hij zich aanmatigde. Immers enige der hier aanwezige hadden te Gabara aan het gastmaal deelgenomen en zij maakten er Hem een verwijt van, dat Hij tot Maria Magdalena gezegd had: “*Uw zonden zijn U vergeven.*” Zij vroegen Hem hoe Hij dit kon weten en hoe Hij dit zelf kon en of Hij niet wist dat zulk een aanmatiging een godslastering was. (cfr. Mk. 2, 7). *Jezus bracht hen door zijn antwoord op ieder punt tot zwijgen.*

Zij wilden Hem er toe brengen in vierkante woorden duidelijk te zeggen, dat Hij geen mens, maar een God was. Iets dergelijks trachtten zij uit te lokken, maar *Jezus maakte hen in hun woorden te schande.* Dit geschiedde vóór de synagoge in het voorhof.

Tenslotte gingen zij over tot het verwekken van lawaai en wanordelijkheden, maar Jezus onttrok zich zo behendig aan hun speurzin, dat Hij verdween in de menigte en zij niet meer wisten, waarheen Hij zich begeven had. Hij ging door het tuinravijn of kleine engte dicht achter de synagoge en dan door het ravijn naar de tuinen van Serobabel (het ravijn nl. dat diens landhuis met zijn dorp en tuinen verbindt). Zo bereikte Hij langs omwegen het huis van zijn Moeder.

Hier verbleef Hij een deel van de nacht en *sprak met haar en de andere vrouwen. Van hieruit liet Hij Petrus en vele andere leerlingen melden, dat zij Hem de volgende morgen naar Naim moesten vergezellen en op de andere zijde van het dal, boven de scheepsplaats van Petrus (dus op de heuvel Oreimeh) met Hem moesten samenkomen.*

Kornelius en zijn knecht – dit had ik gisteren vergeten te zeggen – hebben Hem laten vragen wat zij moesten doen. *Zijn antwoord aan Kornelius luidde dat hij zich met al de zijnen moest laten dopen.*